Grote Atlas van de Verenigde Oost-Indische Compagnie
Comprehensive Atlas of the Dutch United East India Company

201 Batavia

DEEL 4/PART 4

201 Anoniem / Anonymous, 1740 :
[Plattegrond en opstal van de school buiten de Utrechtse Poort].
[Plan and elevation of the school outside the Utrechtse Poort].

201 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1780 :
Caartjen / van de Nieuwe Passer / Buijten de Uijtregtse Poort.
Plan / of the New Market / Outside the Utrechtse Poort.

201 Anoniem Anonymous, 1689-1709 :
N. 28. / Zeeker Stuk Comp.s Land beb:t met Seeven / steene Peedakken, staande en geleegen eeven buijten / deese Stadt in de Wester Voorstadt oover / de Punt Greuningen.
N. 28. / A Certain Plot of Company Land built on with Seven / brick Sheds, situated just outside / this City in the Western Suburb opposite / the Bastion Groningen.

202-203 Johannes Vingboons, 1665-1670 :
[Kaart van de Bataviase Ommelanden].
[Map of the Batavia Ommelanden].

204 Johannes Listingh, 1656 :
Leger-plaets.
Army encampment.

204 Anoniem / Anonymous, 1657 :
[Plattegrond van de Sterreschans en de Zevenhoek].
[Plan of the Sterreschans and the Zevenhoek].

205 Johannes Listingh, 1656 :
De Sterren schans.
The Sterreschans.

205 Johannes Listingh, 1656 :
De Reduit de Vijffhoeck.
The Redoubt Vijfhoek.

205 Johannes Listingh, 1656 :
D' Reduijt Batenburgh.
The Redoubt Batenburg.

206-207 Anoniem / Anonymous, 1656-1657 :
[Plan van de verbeteringen aan de redoute Groningen te Batavia aan te brengen].
[Project for the improvement of the redoubt of Groningen at Batavia].

206 Johannes Listingh, 1656 :
D' Schans Rijswijck.
The Redoubt Rijswijk.

207 Anoniem / Anonymous, 1657 :
[Plattegrond van de vesting Noordwijk aan de Grote Rivier].
[Pan of the fortress Noordwijk on the Great River].

208 Johannes Listingh, 1656 :
D' Schans Soutelanden.
The Redoubt Zoutelande.

208 Johannes Listingh, 1656 :
D' Schans Jacatra.
The Redoubt Jacatra.

209 Anoniem / Anonymous, 1809-1811 :
[Kaart van de particuliere landen in de Bataviase Ommelanden].
[Map of the private estates in the Batavia Ommelanden].

210-211 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1700 :
[Kaart van Batavia en Ommelanden tussen Antjol, Meester Cornelis, de Kali Angkee en de Mookervaart, met de bebouwde landen en de namen der eigenaars].
[Map of Batavia and Ommelanden between Antjol, Meester Cornelis, the Angkee River and the Mookervaart, with the cultivated estates and their owners' names].

212 Anoniem Anonymous, 1752-1774 :
Caart / der / Blokken / behorende onder de / Westerwijk.
Map / of the / Blocks / being part of the / Western Quarter.

213 Anoniem / Anonymous, 1778 :
Caart / van de Limiet tusschen / Jaccatra en Bantam / gelijk dezelve door weederzijds gecommitteerdens / d'anno 1778 bepaald en / vastgesteld is / beneevens eenige ten weerszijden / geleegene Landen.
Map / of the Border between / Jacatra and Bantam / as it was surveyed and / established / by mutually appointed delegates / anno 1778 / with some Lands situated on both sides.

214 Anoniem / Anonymous, 1750-1760 :
[Kaart van de percelen uitgegeven tussen de Tjiliwoeng, de Tjisadane en de Mookervaart].
[Map of the parcels allocated between the Tjiliwoeng River, the Tjisadane River and the Mookervaart].

215 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1810 :
[Overzichtskaart van de landen tussen de Slokan, Buitenzorg, de Tjisadane en de Mookervaart].
[General map of the estates between the Slokan, Buitenzorg, the Tjisadane River and the Mookervaart].

216 Anoniem / Anonymous, 1778 :
[Plan voor de verbetering van de wateraanvoer in de droge tijd naar de Bataviase grachten tussen de oostelijke Stadsbuitengracht, de Grote Rivier, de Bacherachtsgracht, de rivier van Angkee en de Groninger Gracht].
[Project for the improvement of the water supply in the dry season to the Batavia canals between the eastern Stadsbuitengracht, the Great River, the Bacherachtsgracht, the Angkee River and the Groninger Gracht].

217 Laurent Lusson, 1780 :
't Westelijkste Gedeelte / Van Batavia / Tusschen de Groote Rivier / en de Posten / Anké, Keten en Rijswijk / Volgens Copij.
The Western Part / Of Batavia / Between the Great River / and the Posts of / Angkee, Keten and Rijswijk / In Copy.

218 Claudius Anthony von Luepken, 1762-1764 :
Nom: 9 / Theekening / van de front van de / Post de Vijffhoeck / geleegen omtr. 1/4 uur gaans / beZW.t Batavia.
Number 9 / Drawing / of the front of the / Redoubt Vijfhoek / situated about a 1/4 hour's walk / to the SW of Batavia.

218 Claudius Anthony von Luepken, 1762-1764 :
Nom: 10 / Platte Grond / en Front van de Thooren / genaamd de / Keeten / geleegen omtr. 1/2 uur gaans / beZW:t Batavia.
Number 10 / Plan / and Front of the Tower / named the / Keten / situated about a 1/2 hour's walk / to the SW of Batavia.

219 Johannes Rach, 1772-1775 :
Het Gezigt van de Post de Vijfhoek van de Rijwegt af te zien / Leggende 2 Paalen Buijten Batavia.
View of the Redoubt Vijfhoek as seen from the Road / Situated 2 Palen From Batavia.

219 Johannes Rach, 1772-1775 :
Het Gezigt van de Post de Keetin van de Rijwegt af te zien / Leggende 2 Paalen Buijten Batavia.
View of the Redoubt the Keten as seen from the Road / Situated 2 Palen From Batavia.

220 Johannes Rach [leerling of navolger/pupil or follower], ca./c. 1775 :
Het Gezigt van Kormandels Wijk buiten de Uijterse Port van / Batavia bij de 3 Brugen op de Hermanis Gragt van de Rijwech af te sien.
View of Coromandelswijk Estate outside Batavia's Utrechtse Poort / near the 3 Bridges on the Amanusgracht as seen from the Road.

220 Johannes Rach, 1770-1775 :
Het Gezigt van de Tuijn van Edel:h H:r Hilligers Leggende / op de wegt Na de Post de Ketting 3 Palen Buijte Batavia.
View of the Garden of the Hon: Mr. Hilligers Situated / on the road To the Post of de Ketting 3 Palen from Batavia.

221 Johannes Rach [leerling of navolger/pupil or follower], 1770-1775 :
Het Gezigt van de Tuijn van achtern af te zien van de / Edelheer Hilligers Leggende op de Wegt Na de Post de / Ketting 3 Paale Buijten Batavia.
View from the rear of the Garden of the / Honourable Mr. Hilligers Situated on the Road To the Redoubt the / Ketting 3 Palen from Batavia.

221 Johannes Rach, 1768-1769 :
Het Gezigt van de Post Ankee van de Rijwegt af te zien / Leggende 4 Paalen Buijten Batavia.
View of the Redoubt Angkee as seen from the Road / Situated 4 Palen From Batavia.

222 Claudius Anthony von Luepken, 1762-1764 :
Nom: 11 / Plan / van de Veldschans Anké / geleegen omtr. 1 Uur gaans / beWesten Batavia.
Number 11 / Plan / of the Fieldwork Angkee / situated about 1 Hour's walk / to the West of Batavia.

222 Anoniem / Anonymous, na ca./after c. 1809 :
[De benedenloop van de rivier van Angkee met de batterijen bij de voormalige posten Angkee en de Fluit].
[The lower course of the Angkee River with the batteries near the former posts of Angkee and the Fluit].

223 Cornelis de Bruijn, toegeschreven/attributed, ca./c. 1706 :
[Gezicht op het fort van Tangerang].
[View of the fort at Tangerang].

223 Cornelis de Bruijn, toegeschreven/attributed, ca./c. 1706 :
Taneran aan de Noortzyde te zien.
Tangerang as seen from the North.

224 Cornelis de Bruijn, toegeschreven/attributed, ca./c. 1706 :
T Gesigt van agteren van Taneran aan d zuyt zijde, an.o 1701.
Tangerang as seen at the rear from the south, anno 1701.

224 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1708 :
[Ontwerp voor het fort te Tangerang].
[Project for the fort at Tangerang].

225 Claudius Anthony von Luepken, 1762-1764 :
Nom: 13 / Plan / van de Veldschans Tangerang / geleegen omtr. 5 Uuren gaans beWesten / Batavia.
Number 13 / Plan / of the Fieldwork Tangerang / situated about 5 Hours' walk to the West of / Batavia.

225 Johannes Rach, 1770-1772 :
Het Gezigt van de Veldschans Tangrang Leggende 20 / Paalen Buijten Batavia.
View of the Fieldwork Tangerang Situated 20 / Palen From Batavia.

226 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1780 :
[Kadastrale plattegrond van Tangerang met omringende landerijen].
[Cadastral plan of Tangerang and surrounding estates].

226 Claudius Anthony von Luepken, 1762-1764 :
Nom: 14 / Plan / van de Post de Quala / geleegen 5 Uuren Westwaarts / van Batavia.
Number 14 / Plan / of the Post of Quala / situated 5 Hours to the West / of Batavia.

227 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1770 :
Caart / Vertoonende de Loop van / de Rivier Tjiedanie. Benevens / de Legging der Landen daaromtrent / geleegen, van de Post Tangerang / tot aan zee strand.
Map / Showing the Course of / the River Tjisadane. With / the Situation of the surrounding Estates, / from the Post Tangerang / to the sea-shore.

II Java en Madoera / Java and Madura

Atlas Maior
nationaalarchief
Universiteit Utrecht
KNAG

228 Anoniem / Anonymous, 1689-1709 :
N. 13. / Zeeker stuk Comp.s Land geleegen ruijm 1/4 uur gaans beWesten deese Stadt ande Noord Zy / van de Amanus Gr: A.o ... door Zyn Edelh.t Abraham van Riebeeck aan / eenige Christen Amboineesen en Macassaeren in Bezit gegeeven.
N. 13. / A certain Plot of Company Land situated just over 1/4 hour's walk to the West of this City on the North Side / of the Amanusgracht A.o ... given in Possession to / some Christian Ambonese and Macassarese / by His Right Honourable Lordship Abraham van Riebeeck.

228 Anoniem / Anonymous, 1689-1709 :
N. 12. / Campong der Macassaeren geleegen ruijm 1/4 [uur gaans beWesten deese Stadt ande Noord Zy] / van de Amanus Gr: A.o ... door Zyn Edelh.t Abraham van Riebeeck / an Daeya Matara in Bezit gegeeven.
N. 12. / Kampung of the Macassarese situated just over 1/4 [hour's walk to the West of this City on the North Side] / of the Amanusgracht A.o ... given in Possession to Daeya Matara / by His Right Honourable Lordship Abraham van Riebeeck.

228 Anoniem / Anonymous, 1689 :
N. 1. / Campong der Baliers geleegen omtrent 1/4 uur gaans beOosten deese Stadt / ande Zuyd Zyde van de Bacharagts Gragt eeven booven de Post / de Vyffhoek Door Zyn Edelhyd Willem van Outhoorn A.o 1689 / an Capit. Lampidia gegeeven.

229 Anoniem / Anonymous, 1690 :
N. 1. / Kampung of the Balinese situated about 1/4 hour's walk to the East of this City / on the South Side of the Bacherachtsgracht just beyond the Post / Vijfhoek Given to Captain Lampidia A.o 1689 / by His Right Honourable Lordship Willem van Outhoorn.

229 Anoniem / Anonymous, 1689-1709 :
N. 2. / Campong der Baliers geleegen omtr. 1/4 uur gaans beOosten deese Stadt ande Noord Zyde / vande Bacharagts Gragt eeven beneeden de Vyffhoek, door Zyn Edelhyd Willem van Outhoorn / A.o 1690 anden Lieut:t Mambal en Capit: Pangoekieram gegeeven.
N. 2. / Kampung of the Balinese situated about 1/4 hour's walk to the East of this City on the North Side / of the Bacherachtsgracht just before de Vijfhoek, given to the Lieutenant Mambal and Captain Pangoekieram / A.o 1690 by His Right Honourable Lordship Willem van Outhoorn.

229 Anoniem / Anonymous, 1689-1709 :
N. 15. / Zeekere Drie Perceelen E. Comp:s Land geleegen ruijm 1/2 uur gaans beWesten deese Stadt / ande Noord Zy van de Bacheragts Gragt, door Zyn Edelhyd Abraham van Riebeeck / A.o ... ande Javaanen tot een Campong of Woonplaats gegeeven.
N. 15. / Certain Three Parcels of the Hon. Company's Land situated just over 1/2 hour's walk to the West of this City / on the North Side of the Bacherachtsgracht, A.o ... given to the Javanese for a Kampung or Dwelling-Place/ by His Right Honourable Lordship Abraham van Riebeeck.

229 Anoniem / Anonymous, 1689-1709 :
N. 14. / Campong der Baliers en Boegineesen, geleegen ruijm 1/2 uur gaans beWesten deese / Stadt, A.o ... door Zyn Edelh:t Abraham van Riebeeck an Kiey Gustie Badaolo gegeeven.
N. 14. / Kampung of the Balinese and Buginese, situated just over 1/2 hour's walk to the West of this City, A.o ... given to Kiey Gustie Badaolo/ by His Right Honourable Lordship Abraham van Riebeeck.

230-231 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1700 :
[Kaart van Batavia en Ommelanden tussen Maroenda, Meester Cornelis, de Kali Krokot en de wester voorstad, met de bebouwde landen en de namen der eigenaars].
[Map of Batavia and Ommelanden between Maroenda, Meester Cornelis, the Krokot River and the western suburb, with the cultivated estates and their owners' names].

232 Anoniem / Anonymous, na ca./after c. 1680 :
Caarte der Rivieren, spruijten, Rawas, Zee stranden, dorpen / En Wegen gelegen tusschen de Caraw.e Rivier, en het Dorp / Cartabaza de Hoofftplaats van den Regent angaby Carta Joeda.
Map of the Rivers, Streams, Marshes, Coasts, villages / And Roads situated between the Krawang River, and the Village of / Cartabaza the Capital of the Regent angaby Carta Joeda.

233 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1775 :
Caart / van de Weege / en Nommer Paale / be Oosten / Batavia.
Map / of the Roads / and Numbered Posts / to the East of / Batavia.

234 Anoniem / Anonymous, 1760-1780 :
Kaart dienende tot opheldering van een /seker Project om de oostersche Stranden, / Poelen, Moerassen, en onnuttige Slooten / op te droogen.
Map explaining a / certain Project for draining the eastern Sea-shores, / Ponds, Marshes, and unuseful Ditches.

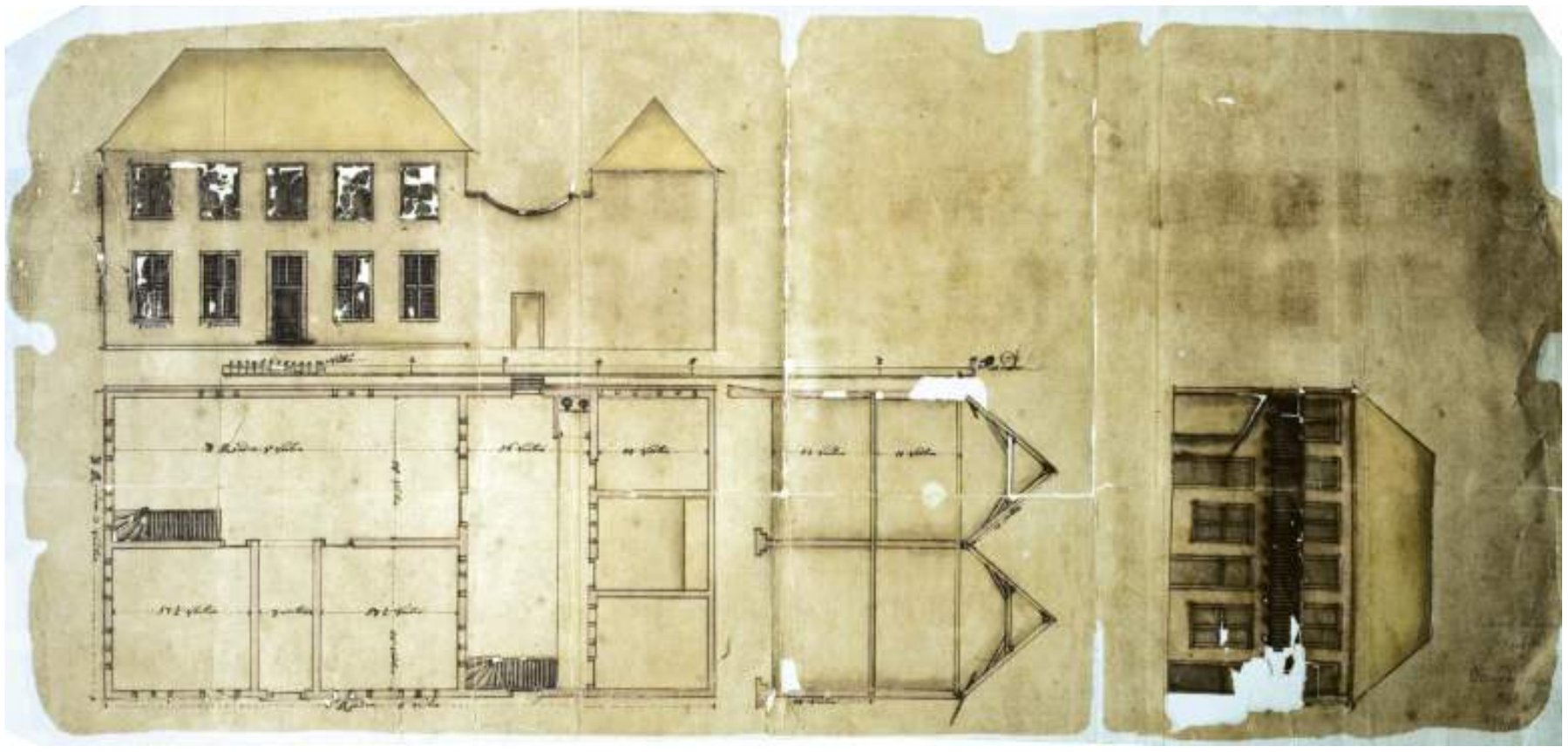

boven / above:

Arsip Nasional Republik Indonesia, L 6.

[Anoniem, 1740] :
[Anonymous, 1740] :

[Plattegrond en opstal van de school buiten de Utrechtse Poort].

[Plan and elevation of the school outside the Utrechtse Poort].

Schaalstok van 8 Roeden = [ca. 1 : 60].
Scale-bar of *8 Roeden* = [approximately 1 : 60].

1 kaart + 3 profielen : ms op papier, gekleurd, 48 x 98 cm.
1 map + 3 profiles : ms on paper, coloured, 48 x 98 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verklaringen: [rechtsonder] een aantekening in potlood betreffende de herkomst :
Explanations: [lower right] a note in pencil indicating the provenance :

Overgenomen uit de Bijl. der Resol. 27 Sept. 1740. Maart 1905. F. de Haan.

Deze bijlage bij de resolutie der Hoge Regering van 27 september 1740 – enkele dagen voor het uitbreken van de Chinese opstand en de Chinezenmoord binnen de omwalde stad! – betreft de voorgenomen vernieuwing van de compagniesschool buiten de Utrechtse Poort, waarvan de voorgaande kaart een ca. 40 jaar oudere plattegrond geeft. De tekening geeft denkelijk niet het schoolgebouw zelf weer, maar eerder het woonhuis en kantoor aan de zijde van de Amanusgracht.

This enclosure to the Resolution of the High Government of 27 September 1740 – a few days before the outbreak of the Chinese uprising and the massacre of the Chinese inside the walled city! – concerns the proposed renovation of the Company school outside the Utrecht Gate, of which the previous map gives a ground plan of about forty years earlier. It seems highly likely that the drawing does not show the school building itself but the school house and office on the side of the *Amanusgracht*.

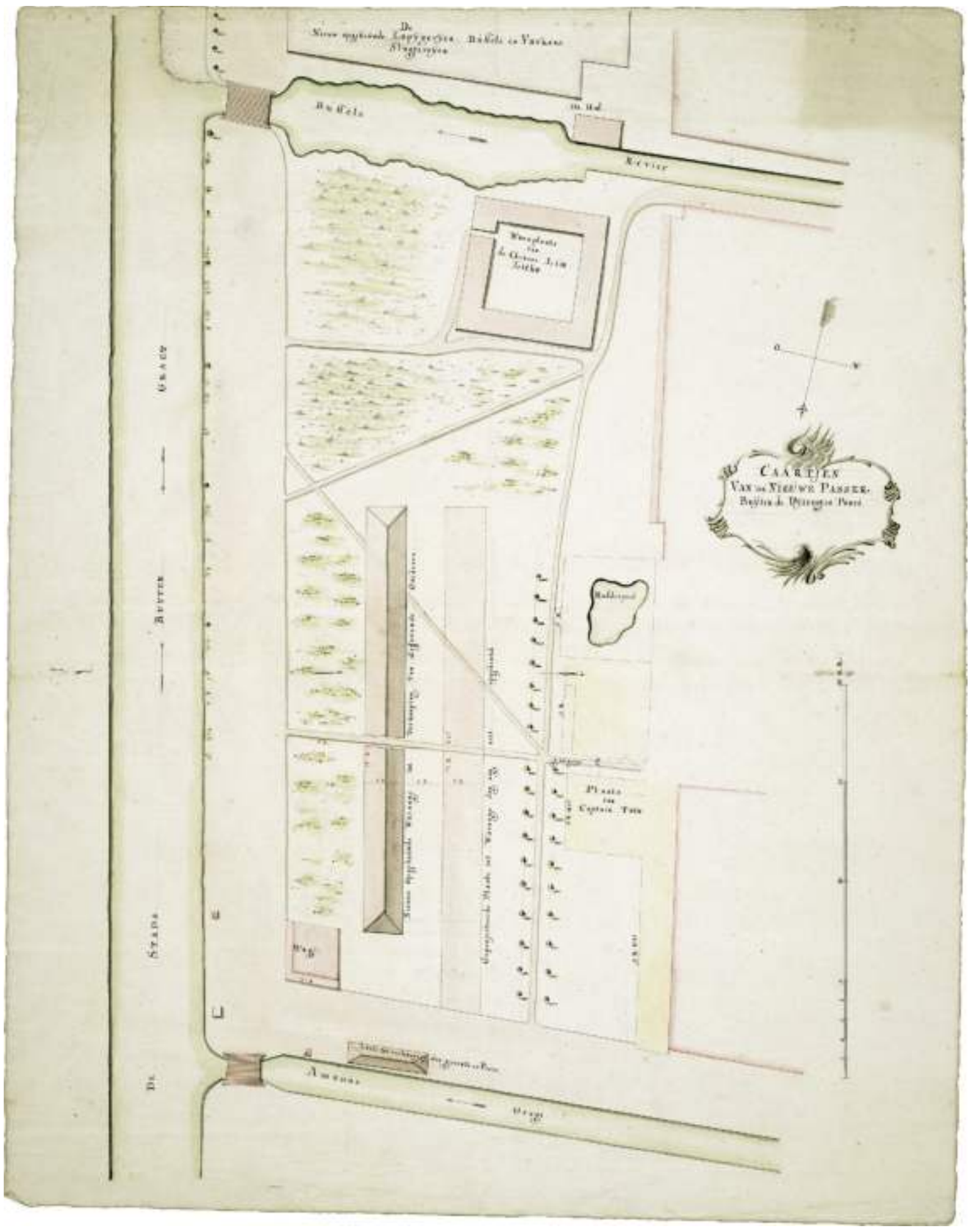

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VELH 452.28.

[Anoniem, 1689-1709] :
[Anonymous, 1689-17909] :

N. 28. / Zeeker Stuk Comp.s Land beb:t met Seeven / steene Peedakken, staande en geleegen eeven buijten / deese Stadt in de Wester Voorstadt oover / de Punt Greuningen.

N. 28. / A Certain Plot of Company Land built on with Seven / brick Sheds, situated just outside / this City in the Western Suburb opposite / the Bastion Groningen.

Schaalstok van Vyff Rhynl. Roeden = [ca. 1 : 250].
Scale-bar of *Vyff Rhynl. Roeden* = [approximately 1 : 250].

1 kaart : ms op papier, 41,5 x 27 cm.
1 map : ms on paper, 41.5 x 27 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven rechts.
Orientation: north is up right.

Het kaartje behoort bij de serie van 28 genoemd op blad 194 boven en geeft een blok van verpachte stenen loodsen op de hoek van de westelijke Stadsbuitengracht en de Groningse Weg weer, aan de uiterste noordwestzijde van de stad, waarin waarschijnlijk leerlooierijen waren gevestigd.

This small map belongs to the series of twenty-eight such maps mentioned on sheet 194 above and shows a block of leased brick sheds on the corner of the western Outer City Moat and the *Groningse Weg*, on the north-westernmost side of the town. These sheds were probably used as tanneries.

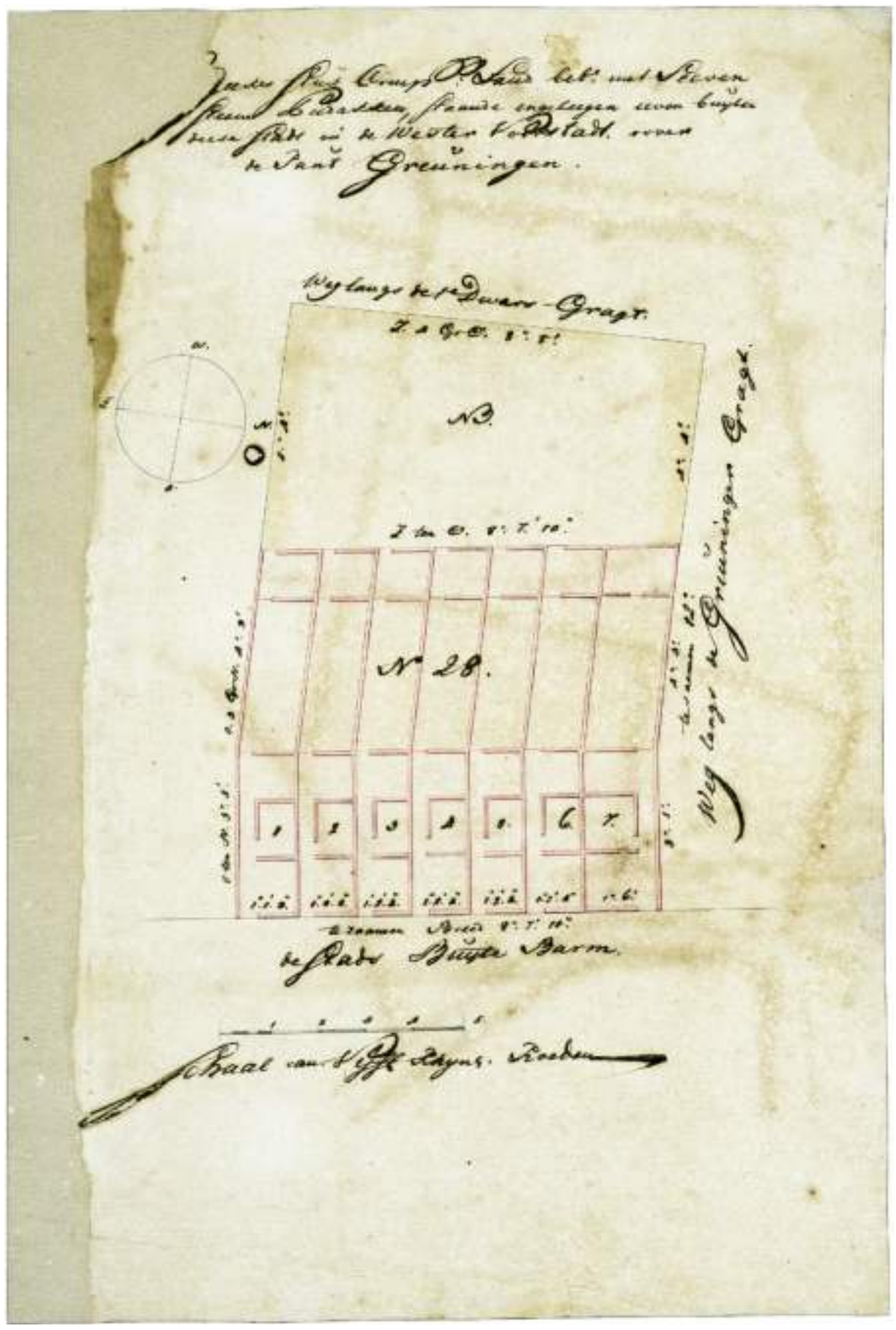

De Bataviase Ommelanden. De bladen 202 t/m 293 bieden een uitgebreid overzicht van de Ommelanden van Batavia tot en met Tangerang, Meester Cornelis en Krawang. Aansluitend komen op de bladen 294 t/m 339 Buitenzorg, de Jacatrase Bovenlanden en de Preanger landen aan de orde. Hieronder volgt t/m blad 209 als eerste een kort overzicht in kaartbeeld van de Ommelanden in hun nog zeer beperkte omvang halverwege de zeventiende eeuw, toen de ontginning net was begonnen en tijdens de oorlog met Bantam in 1656 en volgende jaren de eerste buitenforten werden aangelegd. Vervolgens wordt Batavia's wijdere achterland behandeld over de gehele VOC-periode, waarbij afzonderlijk aandacht wordt besteed aan de westelijke, de oostelijke en de zuidelijke Ommelanden.

De praktische grenzen van de Ommelanden van Batavia werden na de verovering van Jacatra en de vestiging van Batavia in 1619 ten koste van het sultanaat Bantam door de Compagnie voorlopig bepaald op het gebied tussen de rivieren van Angkee in het westen en Antjol (iets later verlegd naar de Kali Bekasi) in het oosten, al maakte Coen in naam aanspraak op het gehele gebied tussen Bantam en Cheribon. Van de loop van deze riviertjes in het achterland haddden de Nederlanders toen nog nauwelijks kennis; voor de zuidgrens van de enclave werd daarom in beginsel de zuidkust van Java genomen. In 1652 werd de territoriale zeggenschap van Batavia – formeel aangeduid als de Jacatrase Jurisdictie – per overeenkomst met de Mataramse vorst Amangkoerat I aan de oostzijde uitgebreid tot de Tjitaroem of rivier van

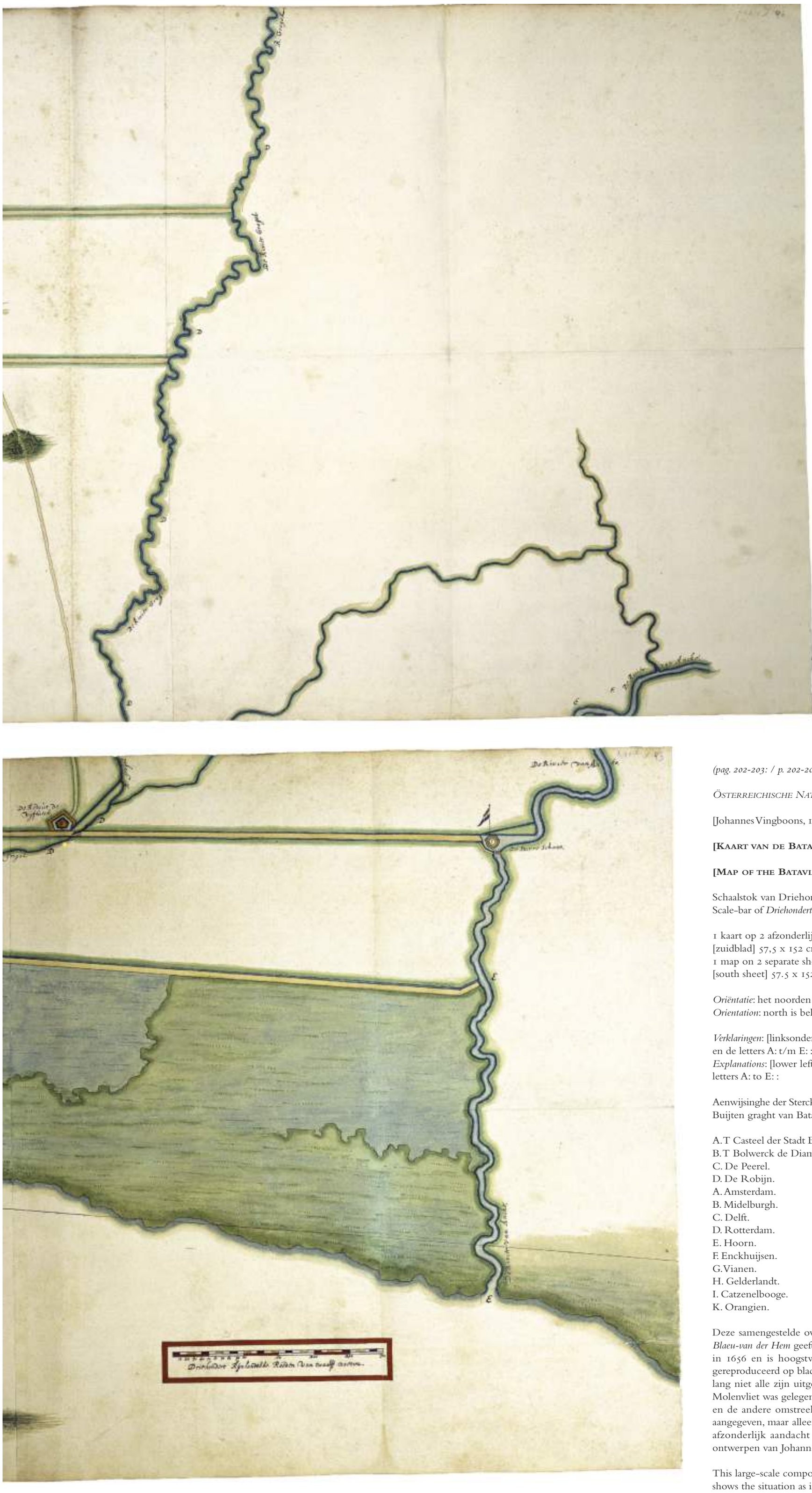

Krawang. Zijn opvolger Amangkoerat II zag zich bij de verdragen van 1677-1678 voor het behoud van zijn troon gedwongen het gehele gebied westelijk van de Tjipoenagara of rivier van Pamanoekan en de bovenloop van de Tjimanoek formeel op te geven, waarmee de VOC in het bezit van de Preanger landen kwam. Afgezien van de periode 1706-1730, toen de regentschappen Bandoeng, Soemedang en Parakanmoentjang weer onder Cheribon vielen, bleef deze grens nadien tot het eind van de compagnies-tijd bestaan. In Daendels' tijd volgde aan de oostzijde een laatste grote uit-breiding met Soekapoera in de Cheribonse Bovenlanden en de noordelijke kuststrook tot de monding van de Tjimanoek. Aan de westzijde werd in 1659 per verdrag met Bantam in beginsel de Tjisadane als limietscheiding overeengekomen. Na de interventie en feitelijke onderwerping door de Compagnie in 1684 moest het sultanaat het gehele gebied tussen de Angkee en de Tjisadane of rivier van Tangerang formeel in bezit afstaan, in 1774 gevolgd door Grendeng, het landschap westelijk van de rivier van Tangerang. Onder Daendels vond ook hier nog een grote uit-breiding plaats, toen Bantam in 1810 gedwongen werd zijn noorde-lijke en westelijke kustdistricten aan Batavia over te dragen. Langs de zuidkust van Java strekten de landen onder direct bestuur van Batavia zich aldus aan het eind van de compagniestijd uit van de westkant van de Wijnkoopsbaai tot nabij Tandjoeng Gede in het oosten, en onder Daendels' bewind zelfs tot aan de oostkant van de Mauritiusbaai.

The Batavia Ommelanden. Sheets 202 to 293 offer an extensive survey of the *Ommelanden* (surrounding or hinterland districts) of Batavia up to Tangerang, Meester Cornelis and Karawang. Following this section, sheets 294 to 339 are devoted to Buitenzorg (Bogor), the Jacatra Uplands and the Priangan districts. Below, up to and including sheet 209, as an introduction there is a brief overview of the very restricted area covered by the *Ommelanden* in the middle of the seventeenth century, when land reclamation had just begun, and during the war with Bantam in 1656 and the years thereafter, when the first outlying forts were constructed. After this, attention shifts to the wider hinterland of Batavia throughout the whole of the VOC period; in this section, a distinction is made between the western, eastern and southern *Ommelanden*.

After the conquest of Jacatra and the establishment of Batavia in 1619, for practical use the borders of the *Ommelanden* were provisionally set by the Company to cover an area between the River Angke in the west and the River Ancol – somewhat later the Bekasi River – in the east, at the expense of the Sultanate of Bantam. In principle, however, Coen had laid claim to all lands between Bantam, Cirebon and the south coast, even though the Dutch at that time had no knowledge of the hinterland's topography whatsoever. In 1652, by treaty with the ruler of Mataram Amangkurat I, the eastern border of Batavia's territory – formally referred to as the *Jacatrase Jurisdictie* - was moved to the River Citarum or the River of Karawang. Under the treaties of 1677-1678, if he wished to retain his throne, his successor Amangkurat II had no option but to cede the whole of the area to the west of the Cipunagara or the River of Pamanukan and the upper reaches of the Cimanuk, by which the Priangan districts passed into VOC hands. Apart from the period 1706-1730, when the regencies of Bandung, Sumedang and Parakanmuncang fell once more under the authroity of Cirebon, this border continued to stand until the end of the Company era. During Daendels's term of office, one last expansion was enforced here involving the coastal area to the estuary of the Cimanuk and the regency of Sukapura in the Cirebon Uplands. On the Bantam side, the Cisadane River or River of Tangerang was in principle acknowledged as Batavia's western border in the peace treaty of 1659. Following the Company's intervention in Bantam and its subsequent actual subjugation in 1684, the Sultanate was forced to formally cede the area between the Angke and the Cisadane. In 1774 Grendeng, the district to the west of the Tangerang River had to be handed over to Batavia as well, and in 1810 Daendels finally added all remaining districts along Bantam's north and west coasts. At the end of the Company period, hence the area in West Java under direct rule of Batavia on the south coast stretched from the western shore of Wijnkoops Bay to the vicinity of Tanjung Gede in the east, and under Daendels this was even extended to the eastern shore of Mauritius Bay.

(pag. 202-203: / p. 202-203:)

Österreichische Nationalbibliothek, Atlas Blaeu-Van der Hem 39:23 + 39:24.

[Johannes Vingboons, 1665-1670] :

[Kaart van de Bataviase Ommelanden].

[Map of the Batavia Ommelanden].

Schaalstok van Driehondert Rijnlandtsche Roeden van twaalff voeten = [ca. 1 : 6.800].
Scale-bar of *Driehondert Rijnlandtsche Roeden van twaalff voeten* = [approximately 1 : 6,800].

1 kaart op 2 afzonderlijke bladen : ms op papier, gekleurd, [noordblad] 57,5 x 141 cm [zuidblad] 57,5 x 152 cm.
1 map on 2 separate sheets : ms on paper, coloured, [north sheet] 57.5 x 141 cm [south sheet] 57.5 x 152 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verklaringen: [linksonder op noordblad] een legenda bij de letters A t/m Z, de nummers 1 t/m 7 en de letters A: t/m E: :
Explanations: [lower left on north sheet] a key to the letters A to Z, the numbers 1 to 7 and the letters A: to E: :

Aenwijsinghe der Sterckte, als Wijders 't voornaemste, 't geene sich in dese kaarte soo binen de, de Buijten graght van Batavia, als buijten de selve sig vertoonende.

A. T Casteel der Stadt Batavia.
B. T Bolwerck de Diamant.
C. De Peerel.
D. De Robijn.
A. Amsterdam.
B. Midelburgh.
C. Delft.
D. Rotterdam.
E. Hoorn.
F. Enckhuijsen.
G. Vianen.
H. Gelderlandt.
I. Catzenelbooge.
K. Orangien.
L. De Nieuwe Poort.
M. Hollandia.
N. Grimbergen.
O. Diest.
P. Nassouw.
Q. Zelandia.
R. Uijtrecht.
S. Vrieslandt.
T. Overijsel.
V. Groeningen.
W. Zeeburghg.
X. Cuijlenborchg.
Y. Middelsteijn.
Z. Buren.
1. Starren Schans.
2. De Schans Soutelandt.
3. De Schans Jacatra.
4. De Redout Batenborch.
5. De Schans Rijswijck.
6. De Redout de vijfhoeck.
7. Noorwijck.

A: Groote Rivier van Batavia.
B: De Rivier van Angiol.
C: De Rivier Crocot.
D. De Rivier grogol.
E : De Rivier van Ancke.

Deze samengestelde overzichtskaart op grote schaal van Batavia en Ommelanden uit de *Atlas Blaeu-van der Hem* geeft de situatie kort na de aanleg van de eerste versterkingen rondom de stad in 1656 en is hoogstwaarschijnlijk gebaseerd op Johannes Listinghs origineel uit dat jaar gereproduceerd op blad 103. Het ingetekende wegennet berust deels nog op projecties, die later lang niet alle zijn uitgevoerd. Duidelijk is hier te zien dat de eerste post Rijswijk niet aan de Molenvliet was gelegen, maar iets westelijker aan de Kali Krokot. Overigens zijn de Molenvliet en de andere omstreeks 1656 al voltooide gegraven waterlopen niet als zodanig herkenbaar aangegeven, maar alleen als de wegen die er langs liepen. Op de bladen hierna t/m 208 wordt afzonderlijk aandacht besteed aan de eerste aanleg van de fortjes rondom Batavia naar de ontwerpen van Johannes Listingh.

This large-scale composite map of Batavia and the *Ommelanden* in the *Atlas Blaeu-van der Hem* shows the situation as it was shortly after the construction of the first fortifications around the city in 1656 and was very probably based on Johannes Listingh's original dating from that year reproduced on sheet 103. Part of the network of roads shown is still based on project plans, not all of which were actually carried out. It can clearly be seen that the outpost *Rijswijk* originally was not situated on the *Molenvliet*, but slightly farther to the west on the Kali Krokot. Actually, neither the *Molenvliet* nor the other watercourses which had been dug around 1656 are indicated in a recognizable form, only the roads which ran alongside them are drawn in. On the next sheets up to 208, the focus of attention is the construction of the first small fortifications around Batavia designed by Johannes Listingh.

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VELH 439.

[Johannes Listingh, 1656] :

Leger-plaets.

Army encampment.

Tekening met pen en penseel op papier, gekleurd, [kader] 29 x 33 cm.
Pen and brush drawing on paper, coloured, [outline] 29 x 33 cm.

Deze tekening van de landmeter, architect en latere fabriek Johannes Listingh, uit een reeks waarvan ook die op de bladen 205-206 en 208 deel uitmaken, behoort bij de resolutie van de Hoge Regering van 22 augustus 1656, waarin verdere maatregelen tot versterking van de Ommelanden werden vastgesteld. Afgebeeld is het tijdelijke legerkamp dat in dat jaar ten westen van de omwalde stad was ingericht om de invallen van Bantamse troepen af te weren.

This drawing executed by the surveyor, architect and later Superintendent of Works (*Fabriek*), Johannes Listingh, in a series of which those on sheets 205-206 and 208 also form part, was an enclosure to the Resolution of the High Government of 22 August 1656, in which further measures for the defence of the *Ommelanden* were set out. It shows the temporary army encampment which was set up to the west of the walled city in that year to repulse the attacks by Bantamese troops.

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1208.

[Anoniem, 1657] :
[Anonymous, 1657] :

[Plattegrond van de Sterreschans en de Zevenhoek].

[Plan of the Sterreschans and the Zevenhoek].

1 kaart + 1 profiel : ms op papier, gekleurd, 50,5 x 73 cm.
1 map + 1 profile : ms on paper, coloured, 50.5 x 73 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven
Orientation: north is up.

Dit helaas ongeannoteerde projectplan geeft de plattegronden van de Sterre(n)schans (M), de eerste aarden versterking uit 1656 aan de rivier van Angkee bij het punt waar de Bacherachtsgracht daarin uitmondde, en het in 1657 ter vervanging van de Sterreschans begonnen stenen fortje Angkee of Zevenhoek (N:o 3), waarvan de figuur No. 4 linksonder een aanzicht toont. Deze versterkingen aan de grens met Bantam vormden van 1656 tot 1684, toen de Tjisadane definitief de nieuwe grensrivier werd, de eerste verdediging tegen Batamse invallers. Zie ook de tekening op blad 205 boven. De latere vorm van de post Angkee is te zien in de tekening en kaart op de bladen 221 onder en 222 boven.

This design, which is unfortunately unannotated, shows the ground plans for the *Sterre(n)schans* (Star Redoubt, M), the first earthwork fortification built in 1656 on the Angke River at the point where the *Bacherachtsgracht* debouched into it, and the small brick fort *Angkee* or *Zevenhoek* (Heptagon, N:o 3) built to replace the *Sterreschans* in 1657. Figure 4 below left shows a view of it. From 1656 to 1684, when the Cisadane was formally made the new border river, these fortifications formed the first line of defence against Bantamese invaders. See also the drawing on sheet 205 above. The later appearance of the fort *Angkee* can be seen in the drawing and map on sheets 221 below and 222 above.

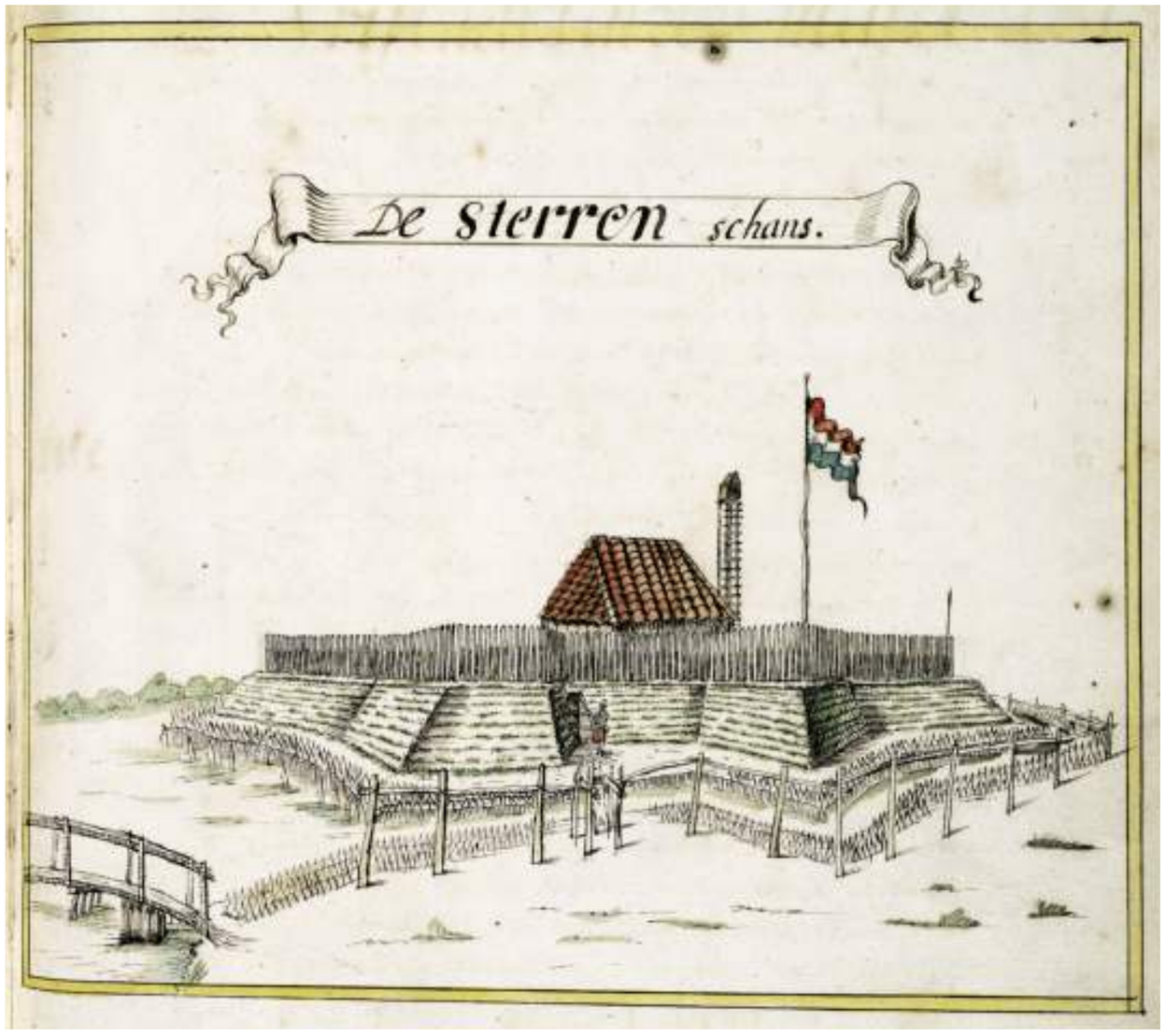

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VELH 433.

[Johannes Listingh, 1656] :

De Sterren schans.

The Sterreschans.

Tekening met pen en penseel op papier, gekleurd,
[kader] 20,5 x 24 cm.
Pen and brush drawing on paper, coloured,
[outline] 20.5 x 24 cm.

De Sterre(n)schans aan de rivier van Angkee werd aangelegd op grond van de resolutie der Hoge Regering van 12 mei 1656, waarbij deze ontwerptekening van Johannes Listingh behoort. Zie ook de kaart op blad 204 onder.

The *Sterre(n)schans* on the Angke River was constructed by virtue of the Resolution of the High Government of 12 May 1656, to which this draft sketch by Johannes Listingh was appended. See also the map on sheet 204 below.

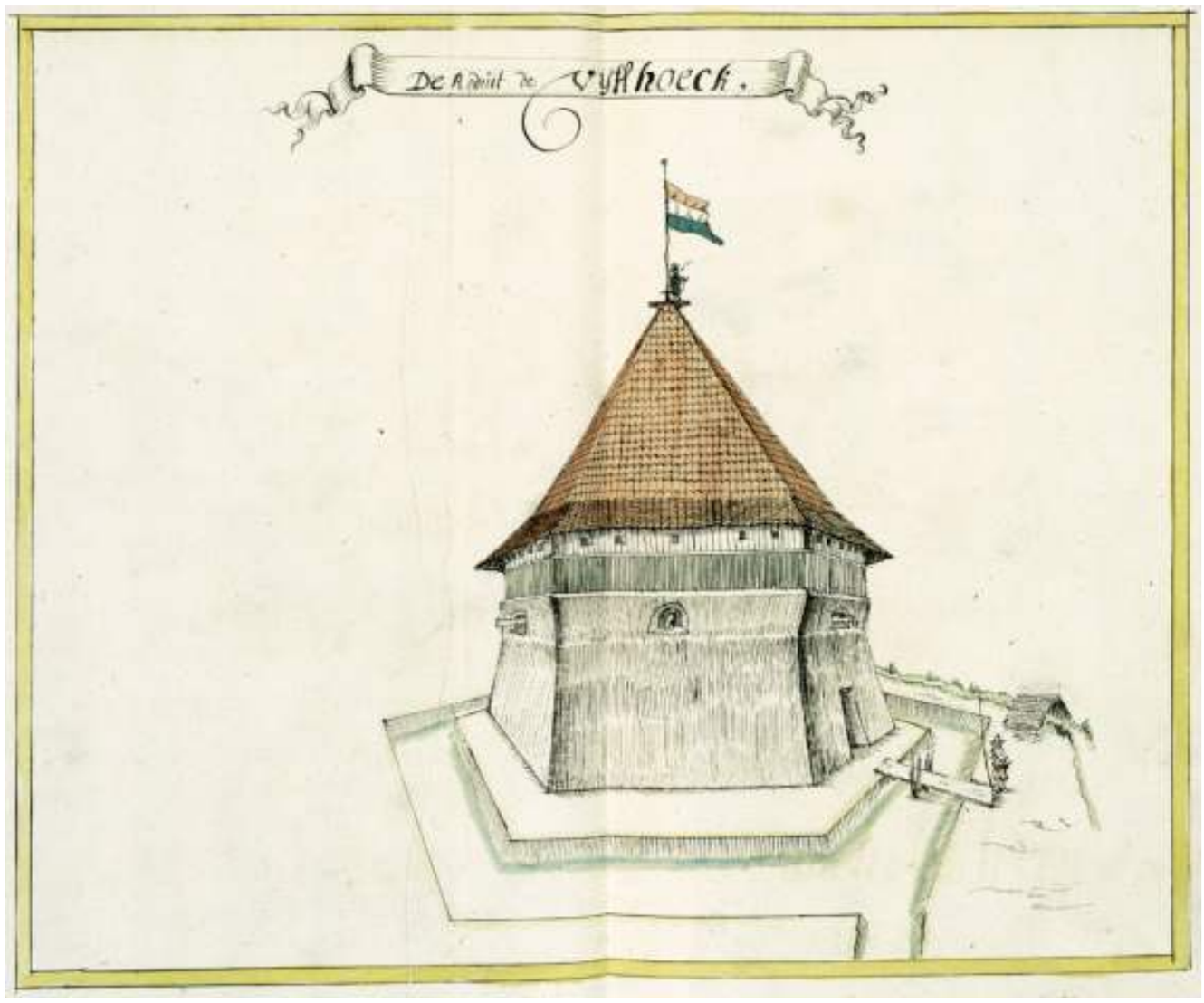

midden / centre:

Nationaal Archief, 4.VELH 438.

[Johannes Listingh, 1656] :

De Reduit de Vijffhoeck.

The Redoubt Vijfhoek.

Tekening met pen en penseel op papier, gekleurd,
[kader] 28 x 34,5 cm.
Pen and brush drawing on paper, coloured,
[outline] 28 x 34,5 cm.

Johannes Listinghs tekening, behorend bij de resolutie der Hoge Regering van 8 augustus 1656, geeft het ontwerp weer voor een aanvullende stenen versterking tussen de omwalde stad en het grensfortje Angkee, op het punt waar de Bacherachtsgracht de Kali Grogol kruiste. Anders dan Angkee behield deze post Vijfhoek in latere jaren nagenoeg het oorspronkelijke aanzien, zoals is te zien in de plattegrond en tekening op de bladen 218 boven en 219 boven.

Johannes Listingh's drawing, which was attached to the Resolution of the High Government of 8 August 1656, reproduces the design for a supplementary brick fortification between the walled city and the small border fort, *Angkee*, at the point which the *Bacherachtsgracht* crossed the Kali Grogol. In contrast to *Angkee*, in later years this redoubt, the *Vijfhoek* (Pentagon), retained most of its original appearance, as can be see in the ground plan and drawing on sheets 218 above and 219 above.

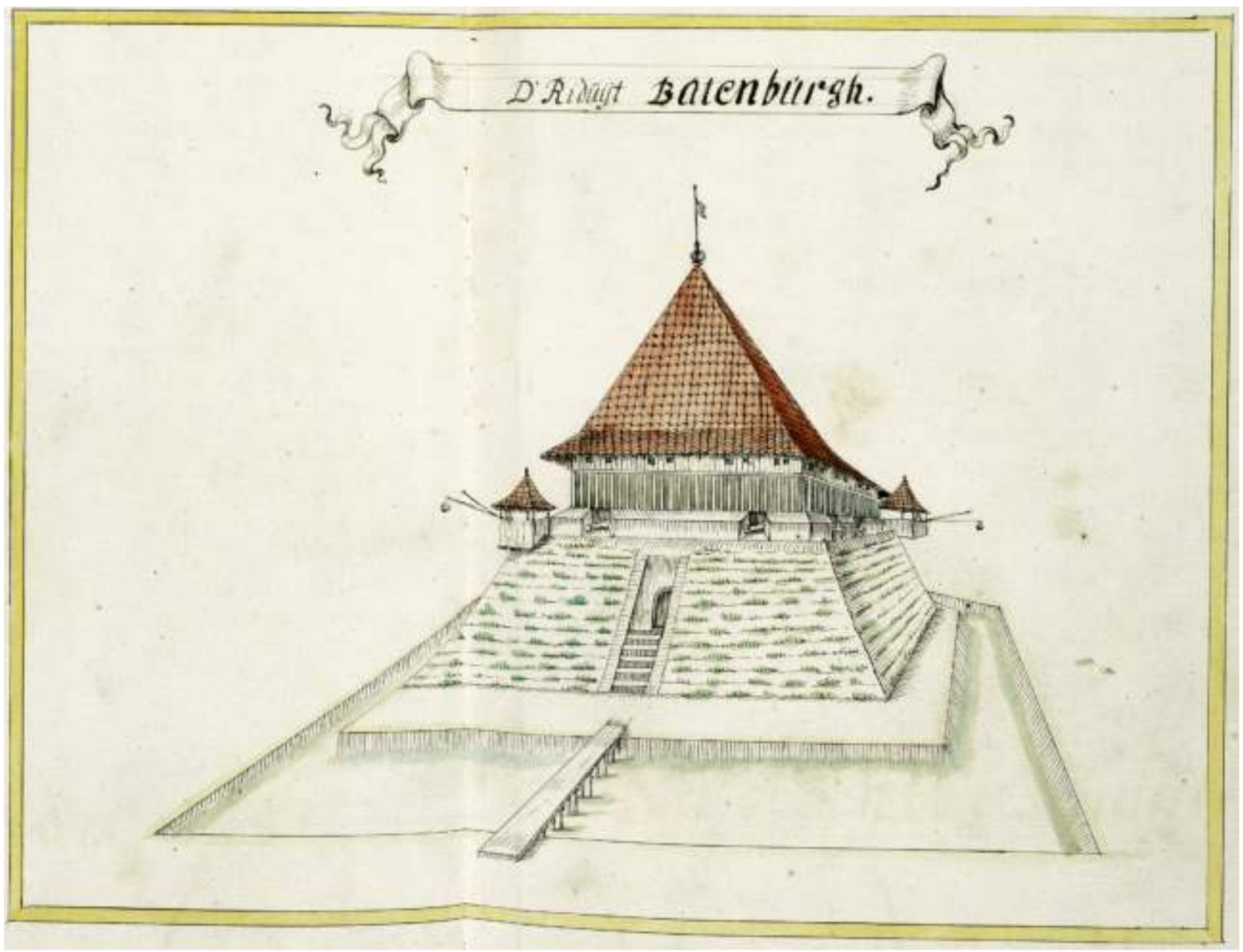

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VELH 437.

[Johannes Listingh, 1656] :

D' Reduijt Batenburgh.

The Redoubt Batenburg.

Tekening met pen en penseel op papier, gekleurd, [kader] 34 x 49 cm.
Pen and brush drawing on paper, coloured, [outline] 34 x 49 cm.

Ter verdediging van de niet omwalde zuider voorstad en de Waterplaats besloot de Hoge Regering bij resolutie van 13 juli 1656 bij de uitmonding van de Gracht van Bingam in de Grote Rivier een redoute te plaatsen, die de naam Batenburg kreeg; deze bijbehorende tekening van Johannes Listingh geeft daarvoor het ontwerp. Na de bouw van de compagnies kruitmolens op deze plaats kreeg Batenburg later in de zeventiende eeuw de functie van buskruitmagazijn. In 1757 werd dit onderdeel van het nieuwe fort Waterplaats of Grietenburg. Zie ook de plattegronden op de bladen 196 en 199.

In order the protect the unwalled southern suburb and the *Waterplaats*, by Resolution of 13 July 1656 the High Government decreed that a redoubt, to be called *Batenburg*, be built at the place where the *Gracht van Bingam* flowed into the Great River; this drawing by Johannes Listingh which was appended to the Resolution gives the design. After the Company powder-mills were built on this site later in the seventeenth century, *Batenburg* was transformed into a gunpowder magazine. In 1757, this became part of the new fort *Waterplaats* or *Grietenburg*. See also the ground plans on sheets 196 and 199.

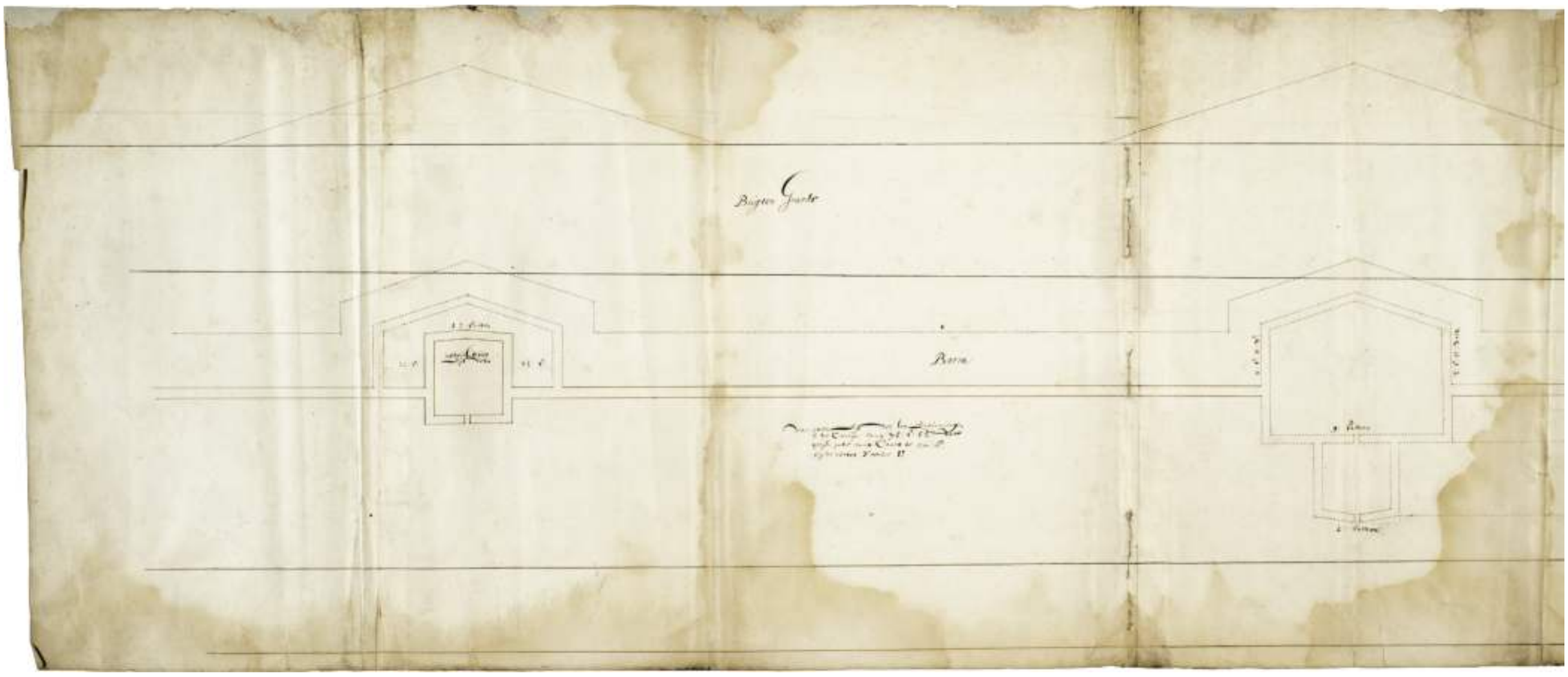

(pag. 206-207 boven: / p. 206-207 above:)

Nationaal Archief, 4.VELH 441.

[Anoniem, 1656-1657] :
[Anonymous, 1656-1657] :

[Plan van de verbeteringen aan de redoute Groningen te Batavia aan te brengen].

[Project for the improvement of the redoubt of Groningen at Batavia].

1 kaart + 1 aangehechte deelkaart : ms op papier, gekleurd, 39 x 155 cm.
1 map + 1 attached detail map : ms on paper, coloured, 39 x 155 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Deze anonieme tekening uit 1656 of 1657, waarschijnlijk ook door of onder toezicht van Johannes Listingh vervaardigd en in 1657 uit Batavia overgezonden, toont door middel van een opgeplakte detailkaart (rechtsmidden) de geprojecteerde verbeteringen aan het meest noordwestelijke bolwerk van de omwalde stad, Groningen. Dit diende volgens de nieuwe opzet uitgebreid te worden van een eenvoudige hoektoren tot een veel groter puntbastion, een werk dat blijkens C.F. Reimers plattegrond van Groningen van ca. 1788 op blad 146 boven inderdaad zo is uitgevoerd. De aanleiding was ook in dit geval de oorlog met Bantam.

By means of an attached detail map (centre right), this anonymous drawing dating from 1656 or 1657, probably by or produced under the supervision of Johannes Listingh and sent from Batavia in 1657, shows the planned improvements to the north-westernmost bulwark of the walled city, *Groningen*. In this instance, the reason was once again the war with Bantam. According to the proposed plan, the existing simple corner tower at this point was to be replaced by a much larger diamond-shaped bastion. As is apparent from C.F. Reimer's ground plan of Groningen from c. 1788 on sheet 146 above, the project was executed accordingly.

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VELH 440.

[Johannes Listingh, 1656] :

D' Schans Rijswijck.

The Redoubt Rijswijk.

Tekening met pen en penseel op papier, gekleurd, [kader] 24 x 41 cm.
Pen and brush drawing on paper, coloured, [outline] 24 x 41 cm.

Johannes Listinghs ontwerptekening van de schans of redoute Rijswijk behoort bij de resolutie der Hoge Regering van 22 augustus 1656. Deze eerste versterking van die naam werd opgetrokken aan de rivier Krokot op ca. drie kilometer ten zuiden van de omwalde stad. Al in 1668 kwam er echter een tweede post bij de aansluiting van de Molenvliet met de nieuwe vaart naar Noordwijk, ongeveer een halve kilometer zuidoostelijk van het oorspronkelijke Rijswijk. Deze nieuwe post nam in 1697 alle wachtfuncties van de oude over, eveneens onder de naam Rijswijk, waarna de restanten van de eerste redoute in 1729 werden afgebroken. Het latere aanzien van Rijswijk en zijn verdere ontwikkeling tot militair kampement in de tijd van Daendels is in kaartbeeld te volgen op de bladen 249 t/m 254 en in de tekeningen van Johannes Rach op de bladen 263 boven en 264 boven.

Johannes Listingh's design for the redoubt or sconce *Rijswijk* was appended to the Resolution of the High Government of 22 August 1656. The first defence work to bear this name was erected on the Krokot River, about three kilometres south of the walled city. By 1668 it had already been joined by a second guardpost where the *Molenvliet* joined the new canal to *Noordwijk*, about half a kilometre south-east of the original *Rijswijk*. In 1697, this new post relieved the original *Rijswijk* of all its guard duties, and also adopted the name *Rijswijk*. The remnants of the first redoubt were demolished in 1729. The later appearance of *Rijswijk* and its further development into a military camp in Daendels's era can be followed in maps on sheets 249 to 254 and on the drawings by Johannes Rach on sheets 263 above and 264 above.

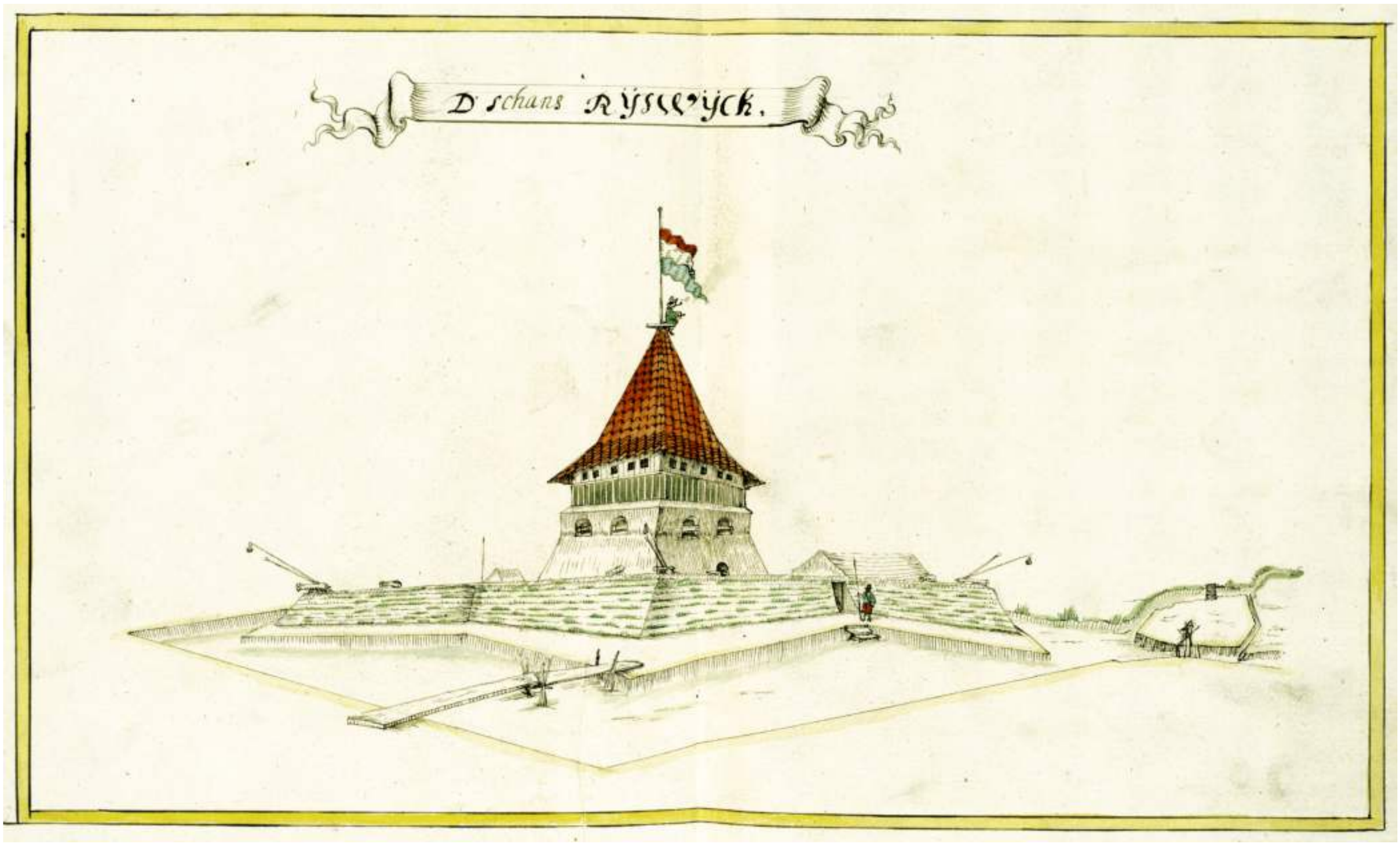

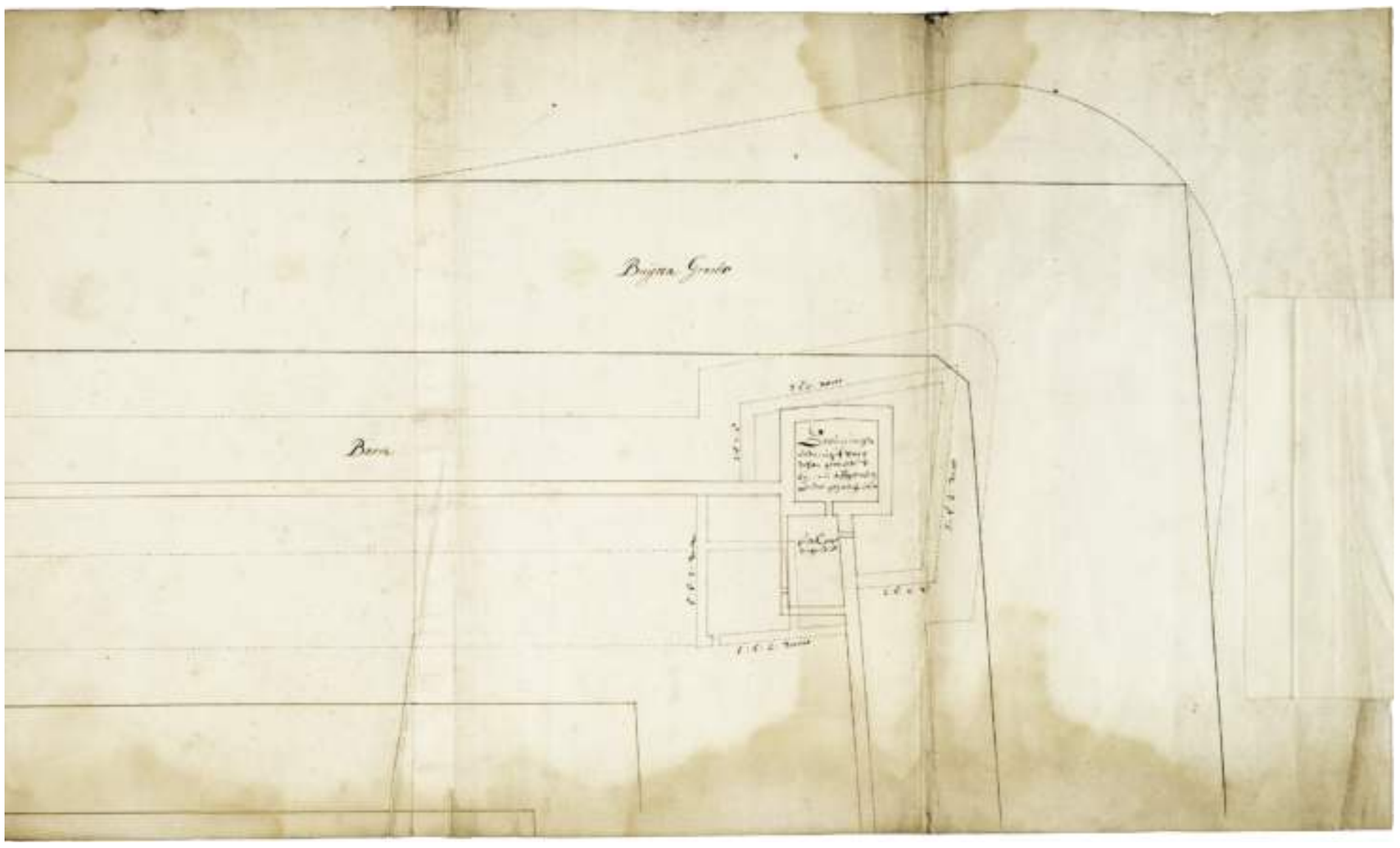

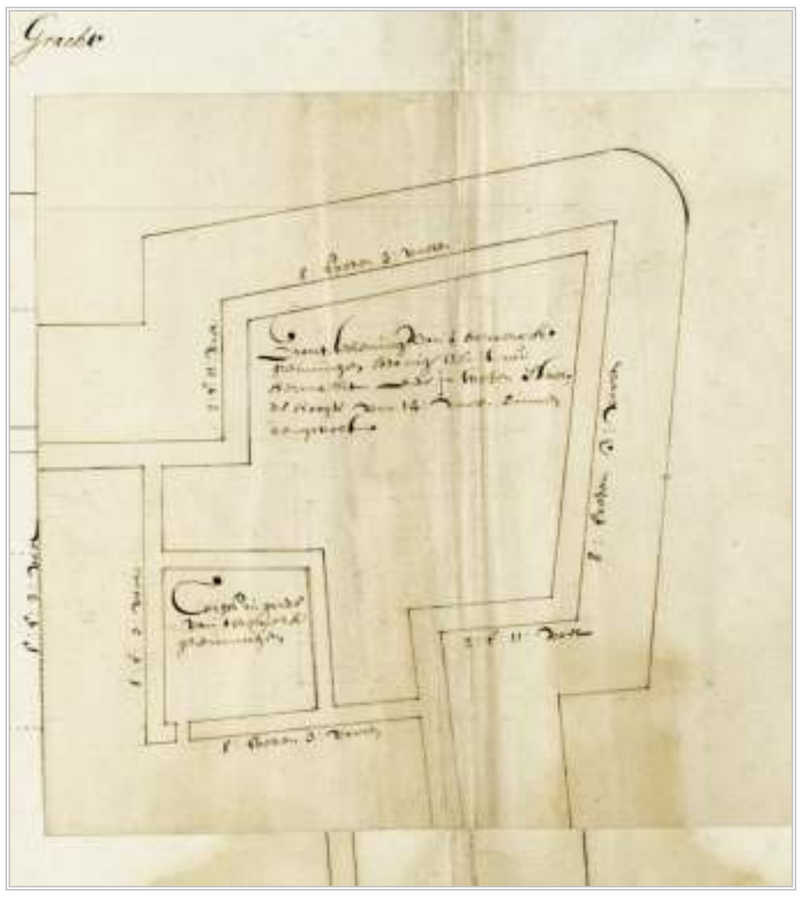

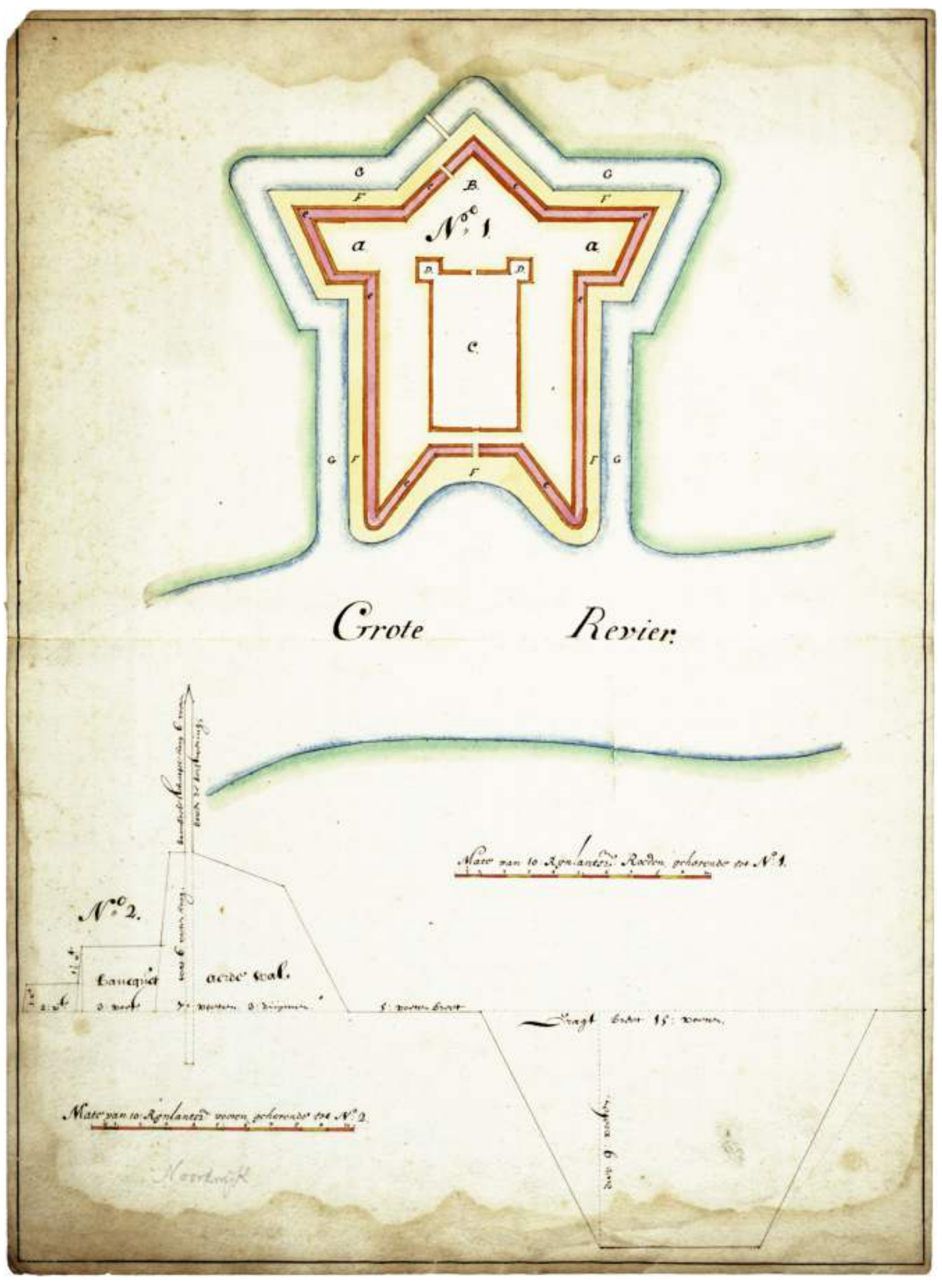

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1207.

[Anoniem, 1657] :
[Anonymous, 1657] :

[Plattegrond van de vesting Noordwijk aan de Grote Rivier].

[Pan of the fortress Noordwijk on the Great River].

Schaalstok van 10: Rijnlantsze Roeden = [ca. 1: 380] [profiel] 10: Rijnlantsze voeten = [ca. 1 : 375].
Scale-bar of *10: Rijnlantsze Roeden* = [approximately 1 : 380] [profiel] *10: Rijnlantsze voeten* = [ca. 1 : 375].

1 kaart + 1 profiel : ms op papier, gekleurd, 48,5 x 35,5 cm.
1 map + 1 profile : ms on paper, coloured, 48.5 x 35.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is rechts.

Het hier gereproduceerde projectontwerp voor het fort Noordwijk, aan de Grote Rivier bijna twee kilometer oostelijk van de eerste post Rijswijk, is overgekomen uit Batavia in 1658 en werd waarschijnlijk weer door of onder toezicht van Johannes Listingh vervaardigd. Noordwijk werd in de vroege achttiende eeuw uitgebreid tot een fort met vier hoekbastions, zoals onder meer is te zien op de plattegrond op blad 249 boven en op de tekeningen van Johannes Rach op blad 264 onder en 265 boven.

The design for the fort *Noordwijk*, on the Great River almost two kilometres east of the first *Rijswijk* guardhouse, arrived from Batavia in 1658 and was again probably produced either by Johannes Listingh himself or under his supervision. In the early eighteenth century, *Noordwijk* was expanded to transform it into a fort with four corner bastions, which can be seen in the plan on sheet 249 above and on the drawings by Johannes Rach on sheets 264 below and 265 above.

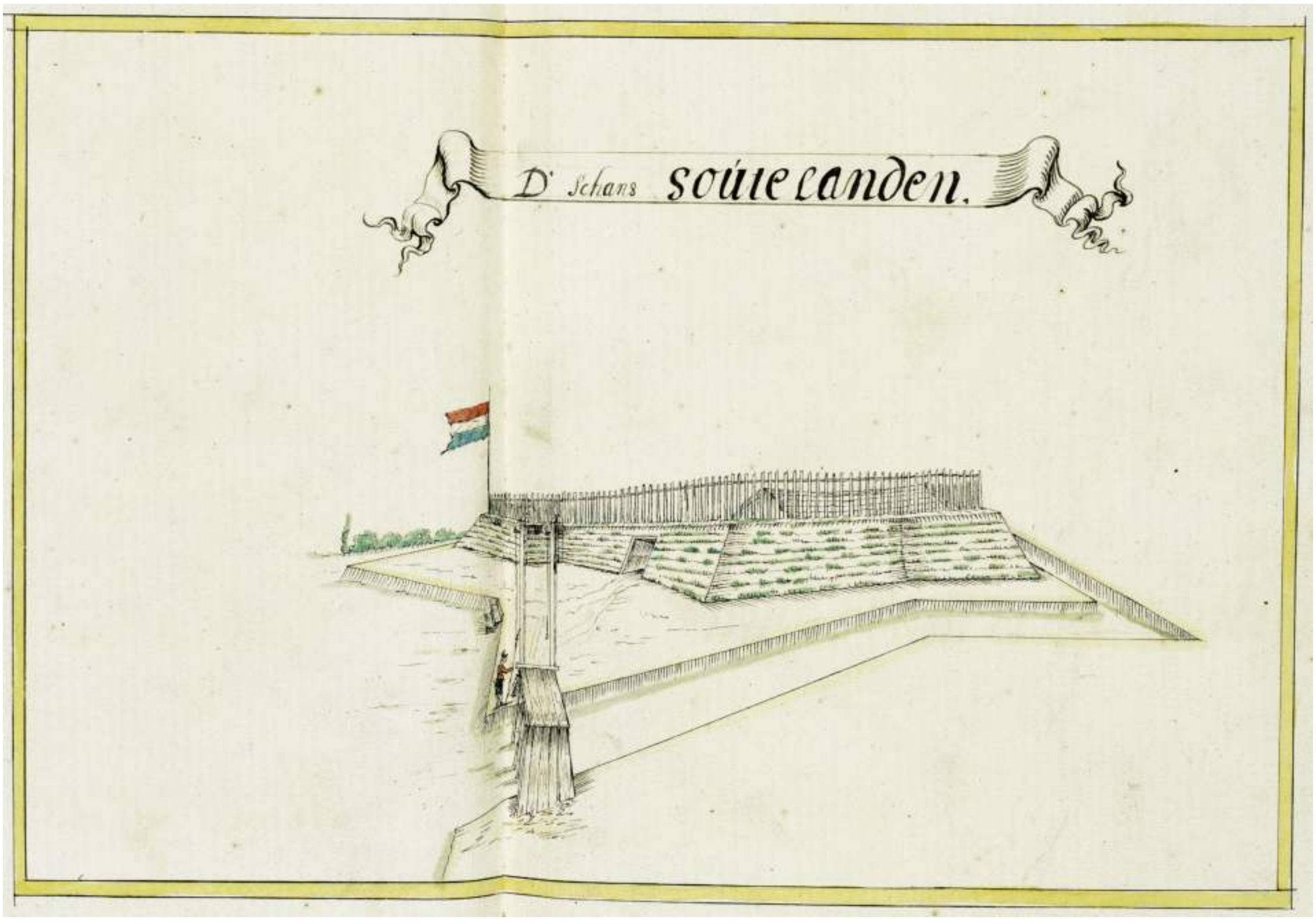

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VELH 435.

[Johannes Listingh, 1656] :

D' Schans Soutelanden.

The Redoubt Zoutelande.

Tekening met pen en penseel op papier, gekleurd,
[kader] 22,5 x 33 cm.
Pen and brush drawing on paper, coloured,
[outline] 22,5 x 33 cm.

Tot de aanleg van de schans of redoute Zoutelande aan de monding van de rivier van Antjol werd besloten bij de resolutie van 10 juli 1656, waarbij deze ontwerptekening van Johannes Listingh weer als bijlage diende. De aarden versterking werd later in de zeventiende eeuw omgezet in een stenen fort, waarvan op blad 236 plattegronden door C.A. von Luepken en C.F. Reimer zijn gereproduceerd. Van Johannes Rach zijn twee tekeningen van dit fort Antjol bekend, die in deze atlas zijn opgenomen op blad 239.

The decision to construct the sconce or redoubt *Zoutelande* at the mouth of the Ancol River was laid down in the Resolution of 10 July 1656, to which this design by Johannes Listingh once more was appended as an enclosure. Later in the seventeenth century, the earthwork fortification was replaced by a brick fort, of which ground plans by C.A. von Luepken and C.F. Reimer are reproduced on sheet 236. Two drawings of this fort *Antjol* by Johannes Rach are known, both of which have been included in this atlas on sheet 239.

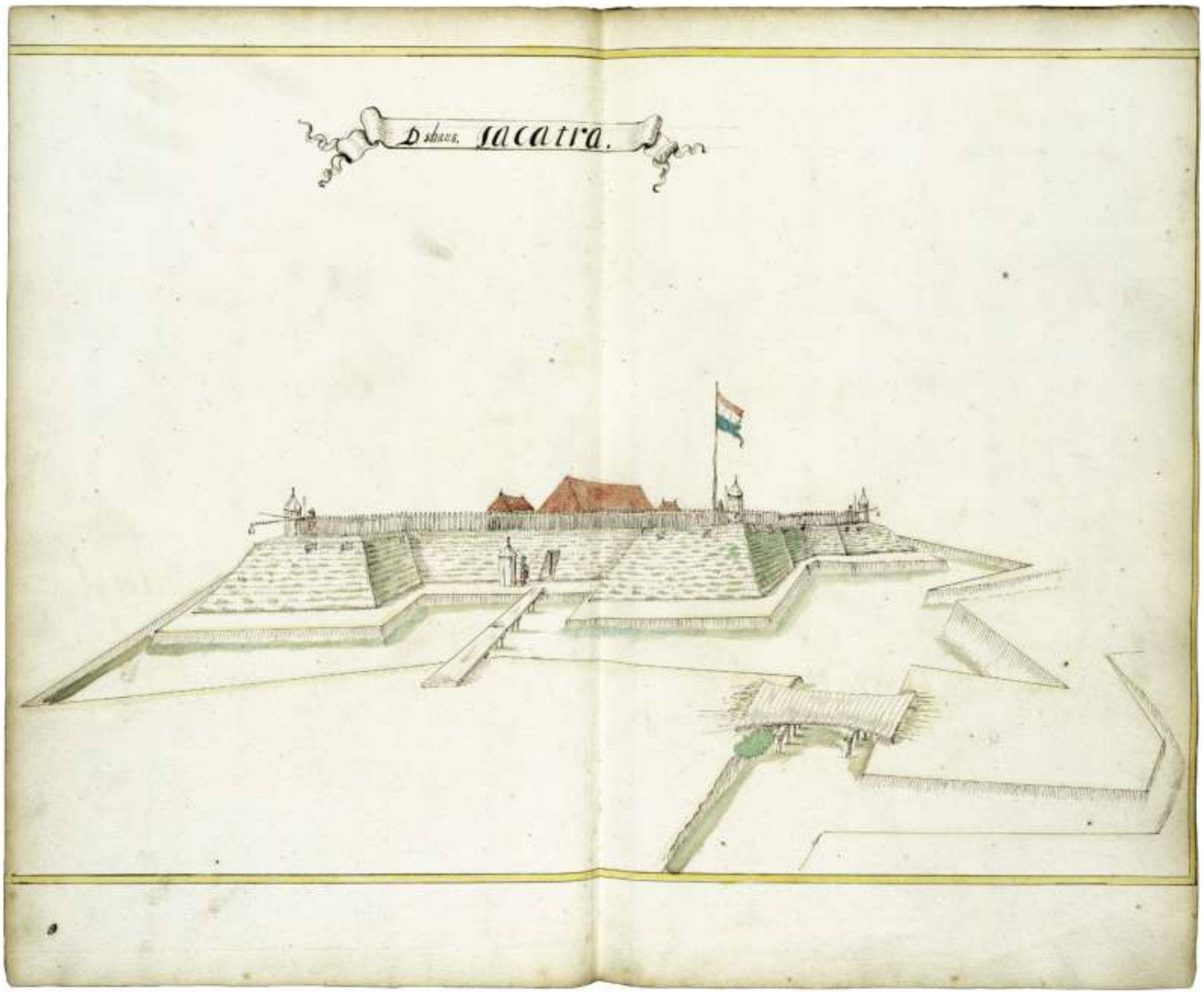

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VELH 436.

[Johannes Listingh, 1656] :

D' Schans Jacatra.

The Redoubt Jacatra.

Tekening met pen en penseel op papier, gekleurd,
[kader] 34 x 49 cm.
Pen and brush drawing on paper, coloured,
[outline] 34 x 49 cm.

Het fortje Jacatra ten zuidoosten van de omwalde stad aan de Grote Rivier, in deze ontwerptekening van Johannes Listingh bij de resolutie der Hoge Regering van 11 juli 1656 nog een aarden schans, was na de redoute Batenburg het eerste dat tijdens de oorlog met Bantam in 1656 daadwerkelijk tot stand kwam in de Ommelanden. Het latere aanzien van stenen fort is weergegeven in C.A. von Luepkens plattegrond op blad 255 onder en op de tekeningen door Elias van Stade en Johannes Rach op blad 271.

The small fort *Jacatra*, which was situated on the Great River to the south-east of the walled city, was still a earthwork redoubt in this design by Johannes Listingh appended to the Resolution of the High Government of 11 July 1656. Following the construction of the redoubt *Batenburg*, it was the first defence work to actually be built in the *Ommelanden* during the war with Bantam. The later appearance of the brick fort is reproduced in C.A. von Luepken's ground plan on sheet 255 below and in the drawings by Elias van Stade and Johannes Rach on sheet 271.

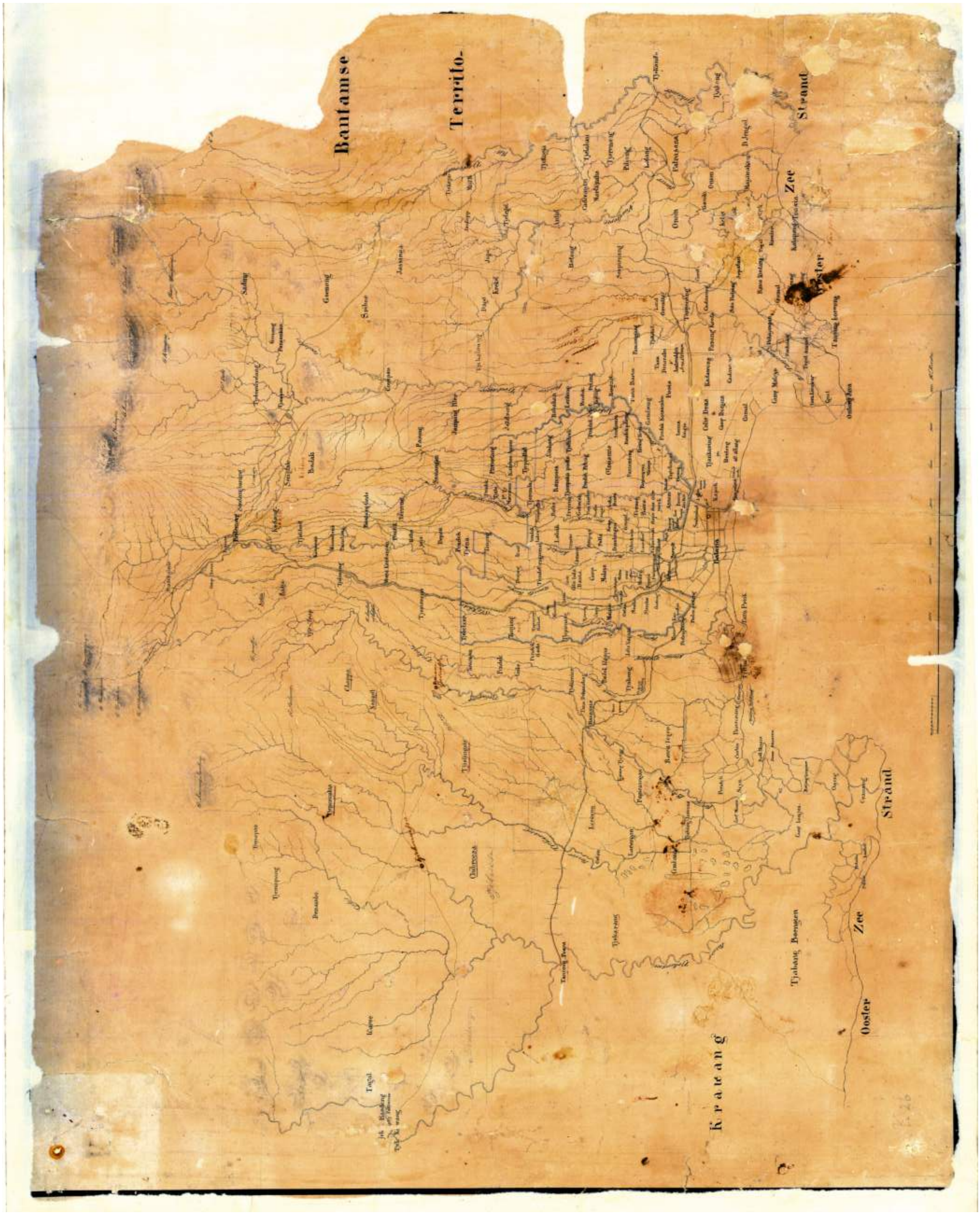

Arsip Nasional Republik Indonesia, K 26.

[Anoniem, 1809-1811] :
[Anonymous, 1809-1811] :

[Kaart van de particuliere landen in de Bataviase Ommelanden].

[Map of the private estates in the Batavia Ommelanden].

Schaalstok van 8000 R.l Roeden = [ca. 1 : 165.000].
Scale-bar of *8000 R.l Roeden* = [approximately 1 : 165,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 60 x 76 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 60 x 76 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Ter vergelijking met Johannes Vingboons' kaart van de Ommelanden tijdens de eerste fase van hun ontginning halverwege de zeventiende eeuw, op blad 202-203, is hier afsluitend een overzichtskaart gereproduceerd die de situatie ongeveer anderhalve eeuw later weergeeft, in de laatste jaren voor de Engelse bezetting van Java in 1811. De eigenlijke Ommelanden besloegen toen het gehele gebied tussen de rivier van Krawang of Tjitaroem in het oosten, de Tjikande of Tjidoerian in het westen (tot gouverneur-generaal Daendels' bezetting van Bantam in 1808 nog Bantams gebied) en de grens met het regentschap Tjiandjoer in de Jacatrase Bovenlanden in het zuiden. Binnen dit territorium geeft de kaart de globale begrenzingen en de namen van de particuliere landen, plus de voornaamste bergen, waterlopen en wegen.

As a comparison with Johannes Vingboons's map of the *Ommelanden* during the initial stage of their reclamation in the middle of the seventeenth century on sheets 202-203, a general map is reproduced here showing the situation as it was around one and a half centuries later, in the final years before the English occupation of Java in 1811. At that juncture, the *Ommelanden* proper covered the whole area between the Karawang or Citarum River in the east, the Cikande or Cidurian River in the west (still Bantam territory until Governor-General Daendels's occupation of Bantam in 1808) and the border with the regency of Cianjur in the Jacatra Uplands in the south. The map indicates the general boundaries and the names of private estates in this territory, as well as the principal mountains, rivers, canals and roads.

Westelijke Ommelanden. De bladen 210 t/m 229 behandelen de westelijke Ommelanden, ruwweg het gebied tussen de Kali Krokot en de grens met Bantam. In de late compagniestijd werd dit gedeelte ook wel aangeduid met de benaming Westerwijk, zoals onder meer is aangegeven in de kaart op blad 212. Hierna volgt eerst een aantal overzichtskaarten van dit gebied als geheel en van gedeelten ervan, gerangschikt naar chronologie en schaal. De bladen vanaf 216 besteden vervolgens aandacht aan afzonderlijke percelen en objecten in de Westerwijk.

Western Ommelanden. Sheets 210–229 are devoted to the western *Ommelanden*, roughly that area between the Kali Krokot and the border with Bantam. In the late Company period, this part was also referred to by the designation *Westerwijk* (Western Quarter), which can be seen, for instance, on the map on sheet 212. The section begins with a number of general maps of the area as a whole and of separate parts of it, ordered by chronology and scale. On the sheets beginning with 216, attention shifts to the individual properties and ojects of interest in the *Westerwijk*.

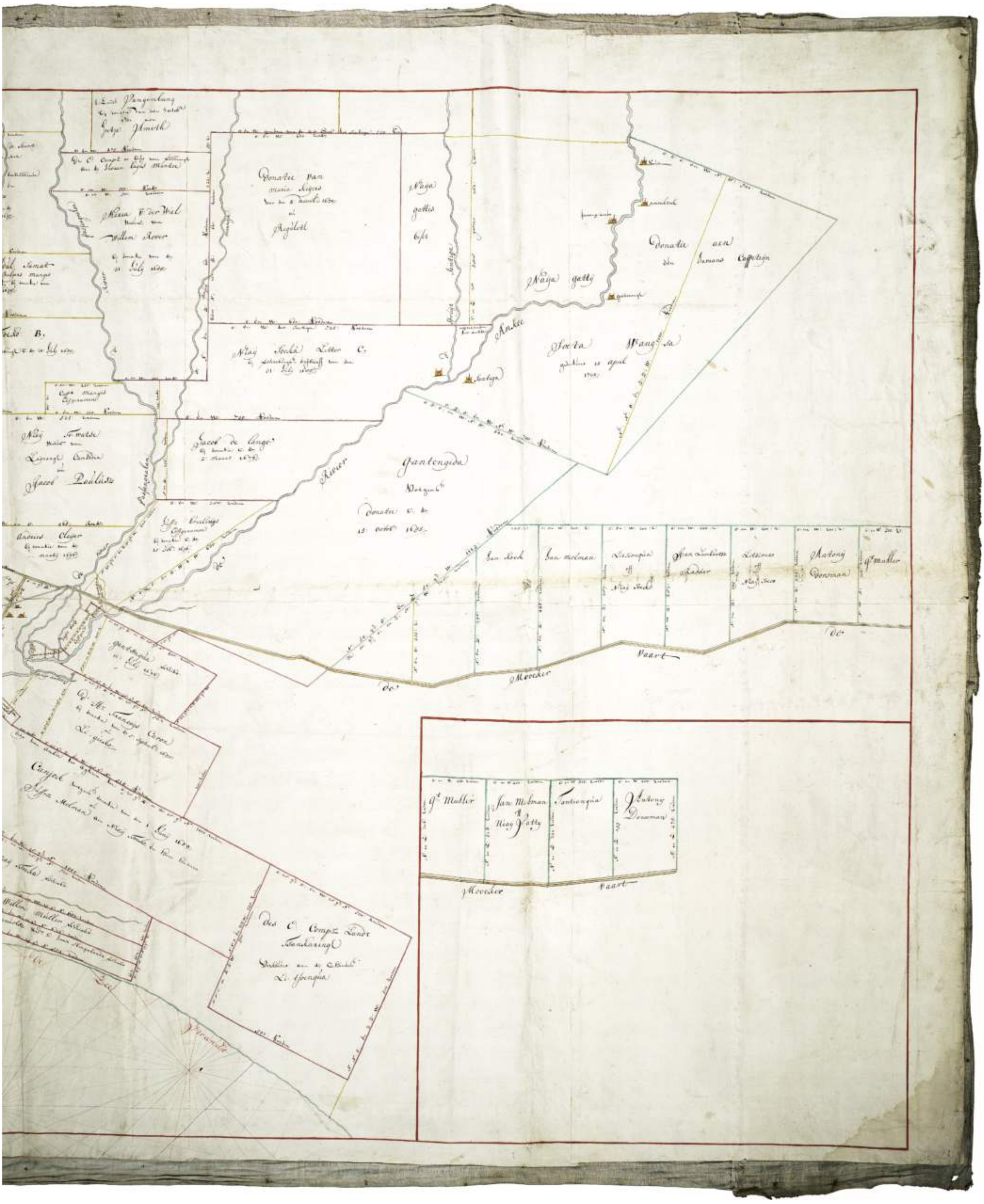

Nationaal Archief, 4.VEL 1185.

[Anoniem, ca.1700] :
[Anonymous, c. 1700] :

[Kaart van Batavia en Ommelanden tussen Antjol, Meester Cornelis, de Kali Angkee en de Mookervaart, met de bebouwde landen en de namen der eigenaars].

[Map of Batavia and Ommelanden between Antjol, Meester Cornelis, the Angkee River and the Mookervaart, with the cultivated estates and their owners' names].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 132 x 222,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 132 x 222.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verso: 4 Caarten van Batavia met de daar om herleggende landerijen.

Deze gedetailleerde overzichtskaart van omstreeks 1700 reikt naar het oosten toe tot aan Antjol en bedekt dus een veel groter deel van de Ommelanden dan alleen de Westerwijk. In zuidelijke richting zijn echter Meester Cornelis en de verder van Batavia gelegen landerijen niet meer aangegeven; zie daarvoor de overzichtskaarten op de bladen 294-297.

Het oostelijke pendant van de kaart, met Batavia en de Ommelanden tussen de wester voorstad en de monding van de rivier van Krawang, is gereproduceerd op de bladen 230-231.

This detailed general map, which dates from around 1700, stretches out to the east as far as Ancol and consequently covers a far greater area of the *Ommelanden* than simply the *Westerwijk*. However, in the southerly direction Meester Cornelis and the estates which were situated farther away from Batavia are not included; for these see the general maps on sheets 294-297. The eastern pendant to this map, with Batavia and the *Ommelanden* between the western suburb and the mouth of the Karawang River, is reproduced on sheets 230-231.

Arsip Nasional Republik Indonesia, K 29.

[Anoniem, 1752-1774] :
[Anonymous, 1752-1774] :

Caart / der / Blokken / behorende onder de / Westerwijk.

Map / of the / Blocks / being part of the / Western Quarter.

Schaalstok van 3000 R. Roeden =
[ca. 1 : 98.300].
Scale-bar of *3000 R. Roeden* =
[approximately 1 : 98,300].

1 kaart : ms op papier, gekleurd,
88 x 51 cm.
1 map : ms on paper, coloured,
88 x 51 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

De hier gereproduceerde kaart van de Westerwijk, de westelijke Ommelanden tussen de Krokot en de grens met Bantam, dateert van na 1752, toen de VOC na haar bemoeienis met de opvolgingsoorlog in het sultanaat de formele opperheerschappij over Bantam afdwong. Bij het verdrag van dat jaar werd deze limietscheiding 600 roeden (ca. 2,2 kilometer) westwaarts over de Tjisadane gelegd, conform de feitelijke situatie na de eenzijdige annexatie van deze strook door gouverneur-generaal Van Imhoff in 1747. Anderzijds moet de kaart voor 1774 gemaakt zijn, toen Bantam het gehele westelijk van de Tjisadane gelegen landschap Grendeng aan de Compagnie moest afstaan (zie de kaart op blad 213). Naast de grensversterkingen Tjampea, Tangerang en de 'Qual' (Kwala, Koeala) zijn aan afzonderlijke objecten onder meer het paleis te Buitenzorg, verscheidene waterlopen en de suikermolens benoemd; de laatste worden aangegeven als Z.M.

The map of the *Westerwijk* reproduced here, hence of the western part of the *Ommelanden* between the Krokot and the border with Bantam, can be dated post 1752, when after its intervention in the war of succession in the Sultanate the VOC formally gained the overlordship of Bantam. By the treaty of that year the boundary between Batavia and Bantam was moved 600 *roeden* (roughly 2.2 kilometres) to the west across the Cisadane, in accordance with the existing situation as a result of Governor-General Van Imhoff's unilateral annexation of this territory in 1747. On the other hand the map must have been drawn before 1774, when Bantam was forced to cede the whole of the district of Grendeng, which was situated to the west of the Cisadane to the Company (see the map on sheet 213). Besides the border posts *Tjampea*, Tangeran and the *Qual* (Kwala, Kuala), among the individual objects of interest mentioned are the palace in Buitenzorg, various rivers and canals and the sugar-mills; the latter are referred to as Z.M.

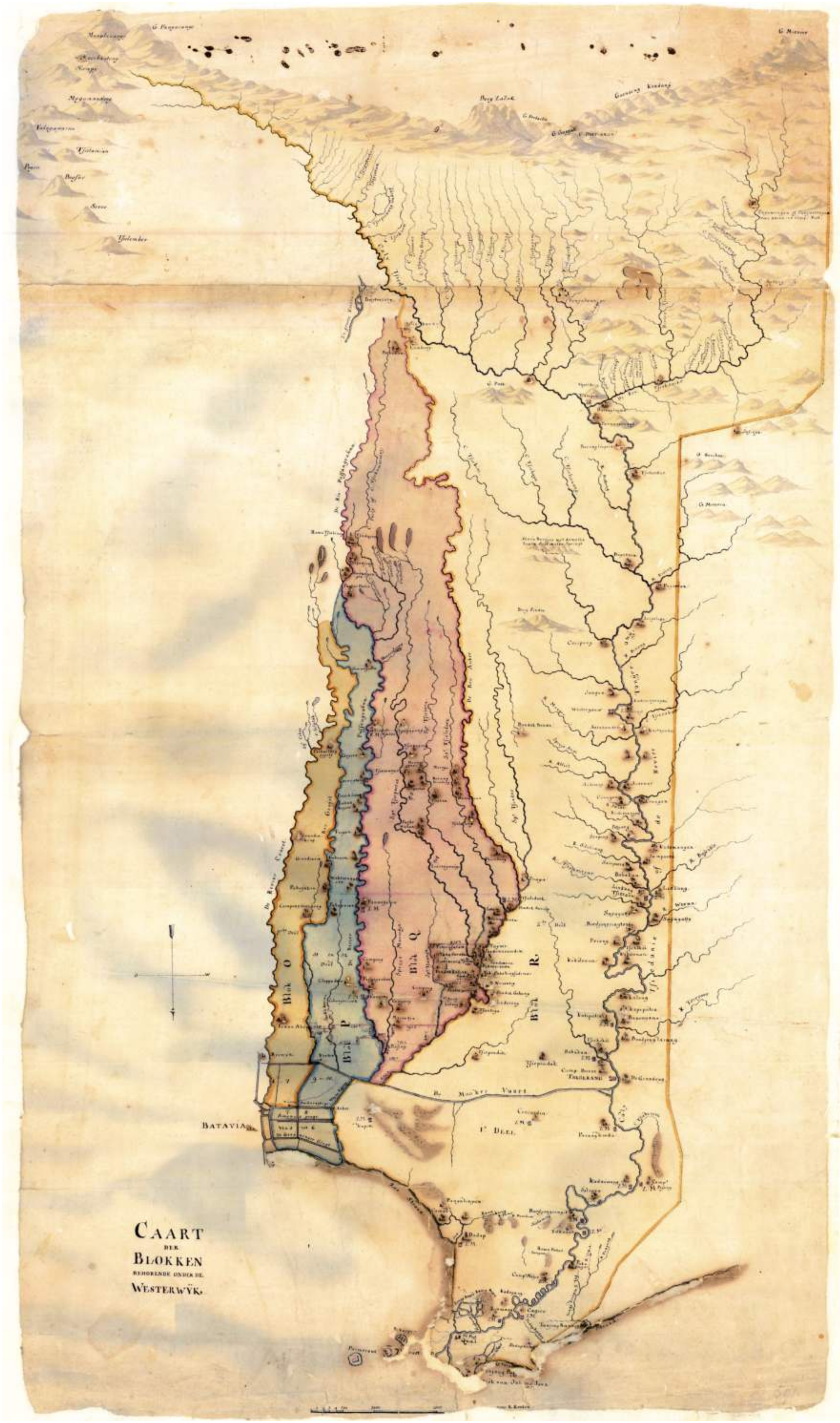

Nationaal Archief, 4.VMF 849.14.

[Anoniem], 1778 :
[Anonymous], 1778 :

Caart / van de Limiet tusschen / Jaccatra en Bantam / gelijk dezelve door weederzijds gecommitteerdens / d'anno 1778 bepaald en / vastgesteld is / beneevens eenige ten weerszijden / geleegene Landen.

Map / of the Border between / Jacatra and Bantam / as it was surveyed and / established / by mutually appointed delegates / anno 1778 / with some Lands situated on both sides.

Schaalstok van 3000 R.R. = [ca. 1 : 55.700].
Scale-bar of *3000 R.R.* = [approximately 1 : 55,700].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 128 x 53 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 128x 53 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verso: Scheijding tussen de Koningrijken Jaccatra en Bantam.

De gebiedsafstand door Bantam van 1774 is op deze kaart uit 1778 geformaliseerd door de aftekening 'door weederzijds gecommitteerdens' van de westelijke grens van het landschap Grendeng, dat toen aan de Compagnie viel. De vroegere grensrivier Tjisadane vormt hier de oostelijke begrenzing van het gekarteerde gebied; het kaartbeeld sluit dus westelijk aan bij dat van blad 212, zij het dat het gedeelte tussen Tangerang en de zeekust niet is ingetekend. Als vervaardiger van deze kaart zou J.S. Wimmercrantz in aanmerking kunnen komen.

The cession of territory by Bantam in 1774 was formalized on this 1778 map by the defining of the western border of the district Grendeng 'by mutually appointed delegates'. Here the former border river, the Cisadane, is the eastern boundary of the area mapped; hence to the west, the map adjoins that on sheet 212, albeit the part between Tangerang and the sea coast has not been been drawn in. The probable maker of this map may have been J.S. Wimmercrantz.

This map shows the boundaries of the individual parcels of land pertaining to the properties in the central area of the *Westerwijk* and the area which abutted it to the east as far as the Great River or Ciliwung, roughly between the *Mookervaart* in the north and Depok in the south. The name of the person to whom the property had originally been granted has been written in each of the plots. Among the well-known names are those of Governors-General Joan van Hoorn and Willem van Outhoorn; the former architect-in-chief and advisor to Sultan Ageng Tirtayasa, Hendrick Lucasz Cardeel, who returned to Batavia in 1688; and Councillor of the Indies Cornelis Chasteleijn, the founder of the Christian community of Depok. One remarkable feature is the considerable number of non-Europeans among the owners. Dr F. de Haan attributed this map to Otto Frans Nicolaas Marci from Lübeck, who worked as a surveyor in Batavia in the 1750s and, from 1762 to his death in 1778, was First Surveyor to the Company. The dating has been made on grounds of the granting of certain properties during the term of office of Governor-General Jacob Mossel (1750-1761). The area which bordered this to the north, between the Mookervaart and the sea coast, is partially covered by the map on sheet 227, which is probably of a slightly later date.

(pag. 214: / p. 214:)

Arsip Nasional Republik Indonesia, G 52.

[Anoniem, 1750-1760] :
[Anonymous, 1750-1760] :

[Kaart van de percelen uitgegeven tussen de Tjiliwoeng, de Tjisadane en de Mookervaart].

[Map of the parcels allocated between the Tjiliwoeng River, the Tjisadane River and the Mookervaart].

Schaalstok van 2000 Rhijnl. Roeden = [ca. 1 : 49.000].
Scale-bar of *2000 Rhijnl. Roeden* = [approximately 1 : 49,000].

1 kaart : ms op papier, 51 x 66 cm.
1 map : ms on paper, 51 x 66 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Deze kaart toont de begrenzingen van de afzonderlijke percelen van de landerijen in het middendeel van de Westerwijk en het oostelijk aangrenzende gebied tot de Grote Rivier of Tjiliwoeng, ruwweg tussen de Mookervaart in het noorden en Depok in het zuiden. Bij elk perceel is de naam ingetekend van degene aan wie het perceel oorspronkelijk werd uitgegeven, met bekende namen als die van de gouverneurs-generaal Joan van Hoorn en Willem van Outhoorn, de in 1688 naar Batavia teruggekeerde voormalige bouwmeester en adviseur van sultan Ageng Tirtajasa, Hendrick Lucasz Cardeel, en de raad van Indië Cornelis Chasteleijn, de grondlegger van de christengemeenschap Depok. Opvallend is het aanzienlijke aandeel van niet-Europeanen onder de eigenaars. Dr. F. de Haan schrijft de kaart toe aan Otto Frans Nicolaas Marci uit Lübeck, in de jaren vijftig van de achttiende eeuw landmeter te Batavia en van 1762 tot zijn overlijden in 1778 eerste landmeter bij de Compagnie. De datering is op grond van de uitgifte van bepaalde percelen te stellen op de ambtsperiode van gouverneur-generaal Jacob Mossel, 1750-1761. Het noordelijk aansluitende gebied tussen de Mookervaart en de zeekust wordt deels bedekt door de waarschijnlijk iets jongere kaart op blad 227.

(pag. 215: / p. 215:)

Arsip Nasional Republik Indonesia, G 13.

[Anoniem, ca. 1810] :
[Anonymous, c. 1810] :

[Overzichtskaart van de landen tussen de Slokan, Buitenzorg, de Tjisadane en de Mookervaart].

[General map of the estates between the Slokan, Buitenzorg, the Tjisadane River and the Mookervaart].

Schaalstok van 4000 Rh.l Roeden = [ca. 1 : 81.000].
Scale-bar of *4000 Rh.l Roeden* = [approximately 1 : 81,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 62 x 45 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 62 x 45 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

De ca. 50 jaar jongere kaart op blad 215 beslaat op een kleinere schaal hetzelfde gebied als die op blad 214, plus het zuidelijk aansluitende gebied tot Buitenzorg. Van de afzonderlijke landerijen zijn hier echter alleen de buitengrenzen en de namen aangegeven, zonder vermelding van de eigenaars of pachters. De oostelijke begrenzing van het kaartbeeld wordt gevormd door de zogenoemde Grote Slokan, een in 1749-1751 gegraven afleidingskanaal van de Tjiliwoeng vanaf een punt boven Buitenzorg ten behoeve van de watertoevoer naar Batavia en de landerijen tussen Meester Cornelis en Buitenzorg.

The map on sheet 215 drawn about fifty years later covers the same area as that on sheet 214 on a smaller scale, and in addition shows the area which bordered it to the south as far as Buitenzorg. Only the boundaries and names of the individual estates are given, without any mention of the owners or tenants. The eastern boundary of the map is formed by what was know as the *Grote Slokan* (Great Ditch), a diversionary canal from the Ciliwung, which was dug in 1749-1751 from a point above Buitenzorg to improve the supply of water to Batavia and the various estates between Meester Cornelis and Buitenzorg.

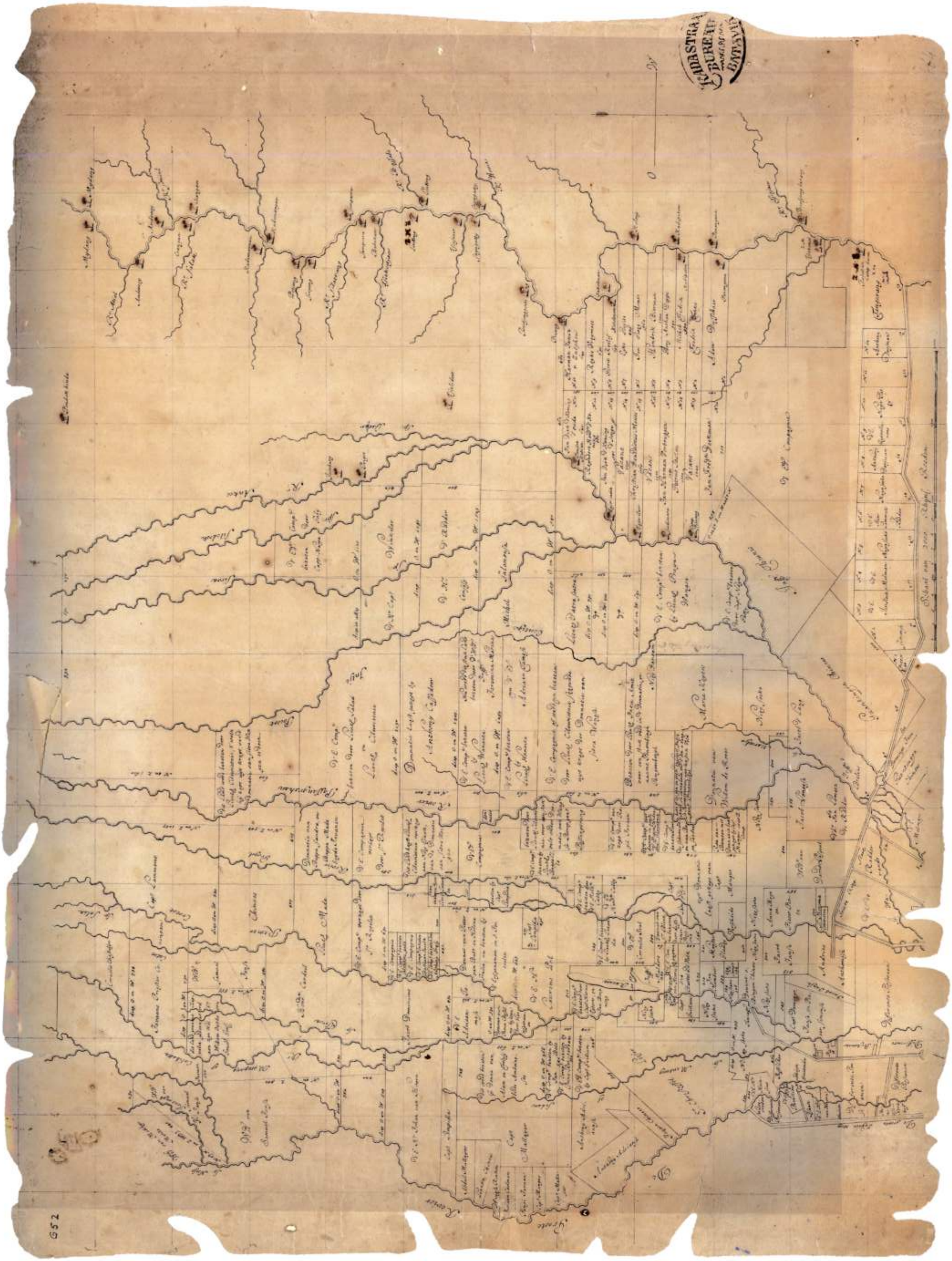

Bijschriften: pag. 213 / Captions: p. 213

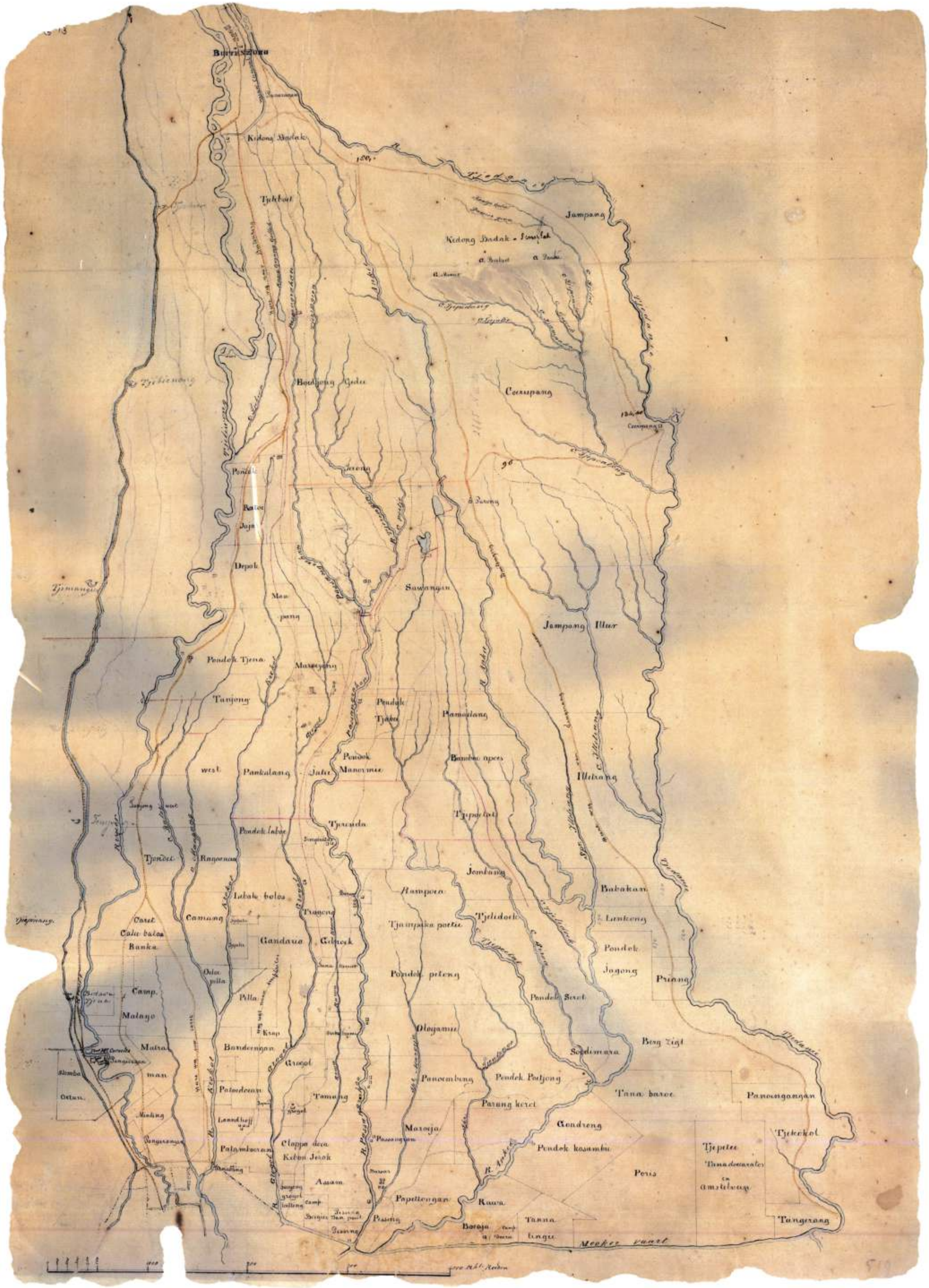

Bijschriften: pag. 213 / Captions: p. 213

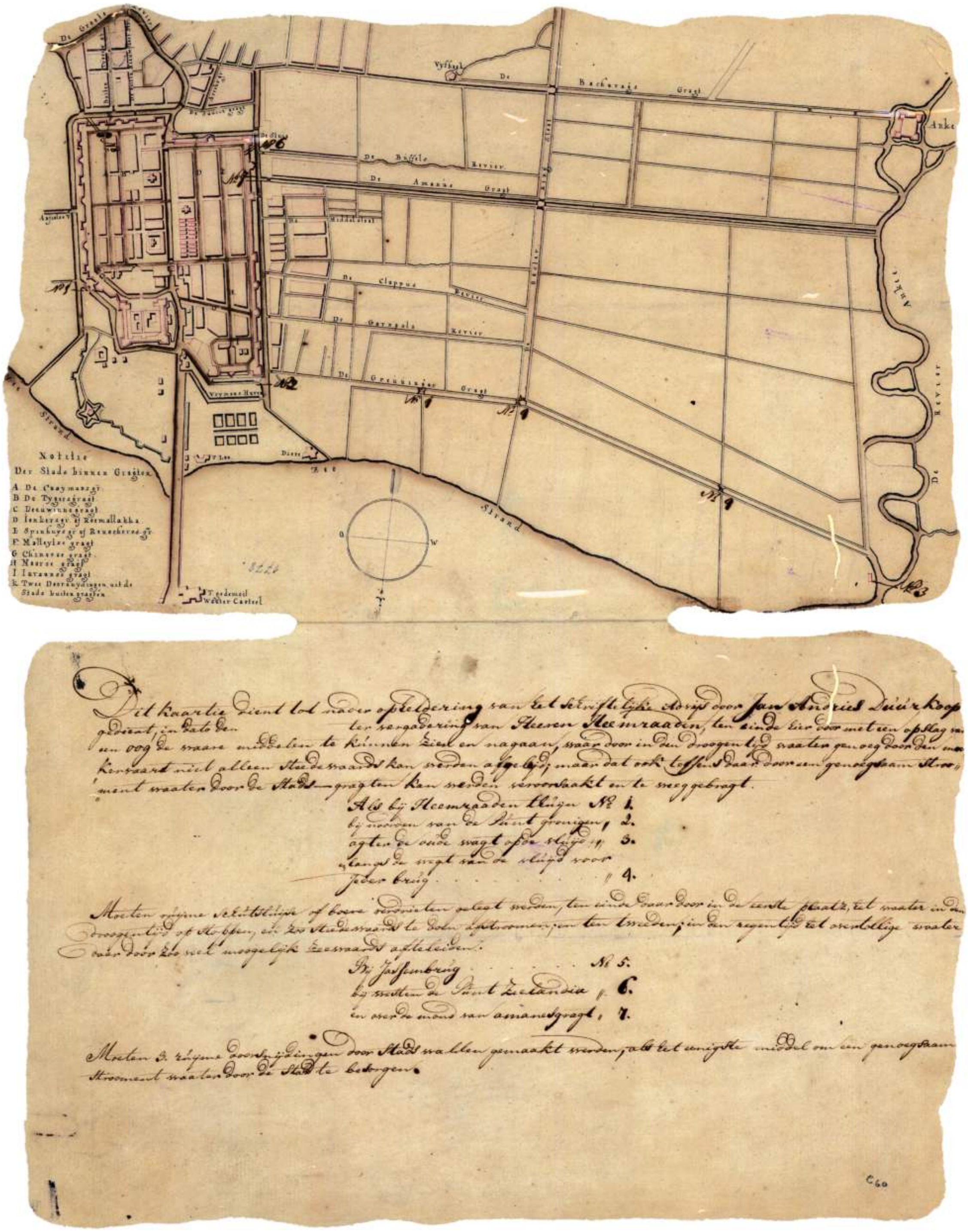

Dit kaartje dient tot naeder opheldering van het schriftelijke Advijs door Jan Andries Duurkoop gedateert, in date den ter vergaderinge van Heeren Heemraaden, ten einde hier door met een opslag van een oog de waare middelen te kunnen sien en nagaan, waar door in den droogen tijd waaters genoeg door den Kostraart niet alleen Stadswaards kan worden afgelaten, maar dat ook tevens daar door een genoegsaam Stroo-ment waaters door de Stads-gragten kan worden veroorsaakt en te weeg gebragt.

Als by Heemraaden blijft No 1.
by noorden van de Punt groningen „ 2.
agter de oude wagt op de sluijs „ 3.
strengs de wegt van de sluijs voor
jeder brug „ 4.

Moeten eijgene schutsluijsen of boere worden gelaat worden, ten einde daar door in de eerste plaats, het waater in den droogen tijd op te houden, en zo Stadswaards te doen afstroomen, en ten tweeden, in den regen tijd het overtollige waater daar door zo wel mooglijk Eeuwaards af te leiden.

By Jaffenbrug . . . . No 5.
by straten de Punt Zeelandia „ 6.
en over de mond van amandsgragt „ 7.

Moeten 3. sluijsen door Stads wallen gemaakt worden, als het eenigste middel om een genoegsaam Stroomend waater door de Stad te bekomen.

C 60

Arsip Nasional Republik Indonesia, C 60.

[Anoniem, 1778] :
[Anonymous, 1778] :

[Plan voor de verbetering van de wateraanvoer in de droge tijd naar de Bataviase grachten tussen de oostelijke Stadsbuitengracht, de Grote Rivier, de Bacherachtsgracht, de rivier van Angkee en de Groninger Gracht].

[Project for the improvement of the water supply in the dry season to the Batavia canals between the eastern Stadsbuitengracht, the Great River, the Bacherachtsgracht, the Angkee River and the Groninger Gracht].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 33 x 43 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 33 x 43 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verklaringen: [onder] een projectbeschrijving volgens advies aan de Heemraden door Jan Andries Duurkoop voor de aanleg van stuwen en sluizen op de punten 1 t/m 7, geen transcriptie.
Explanations: [below] a description of the project as advised to the *Heemraden* by Jan Andries Duurkoop, entailing the construction of weirs and sluices at the points 1 to 7, not transcribed.

[linksmidden] een legenda bij de letters A t/m K :
[centre left] a key to the letters A to K :

Notitie der Stads binnen Gragten.
A. De Caaymansgr.
B. De Tygersgragt.
C. Leeuwinnegragt.
D. Ionkersgr of Roemallakka.
E. Spinhuys gr of Renoceros gr.
F. Malleytse gragt.
G. Chineese gragt.
H. Moorse gragt.
I. Iavaanse gragt.
K. Twee Doorsnydingen uit de Stads buitengragten.

Volgens dr. F. de Haan maakte dit overzichtskaartje van de omwalde stad Batavia met het aansluitende deel van de Westerwijk van de Ommelanden tot de rivier van Angkee deel uit van een in december 1778 genomen resolutie der Hoge Regering tot verbetering van de doorstroming der grachten in Batavia in het droge seizoen.

According to Dr F. de Haan this small general plan of the walled city of Batavia with the adjacent part of the *Westerwijk* in the *Ommelanden* as far as the Angke River was attached to the Resolution of the High Government laid down in December 1778 to improve the flow of water through the canals in Batavia during the dry season.

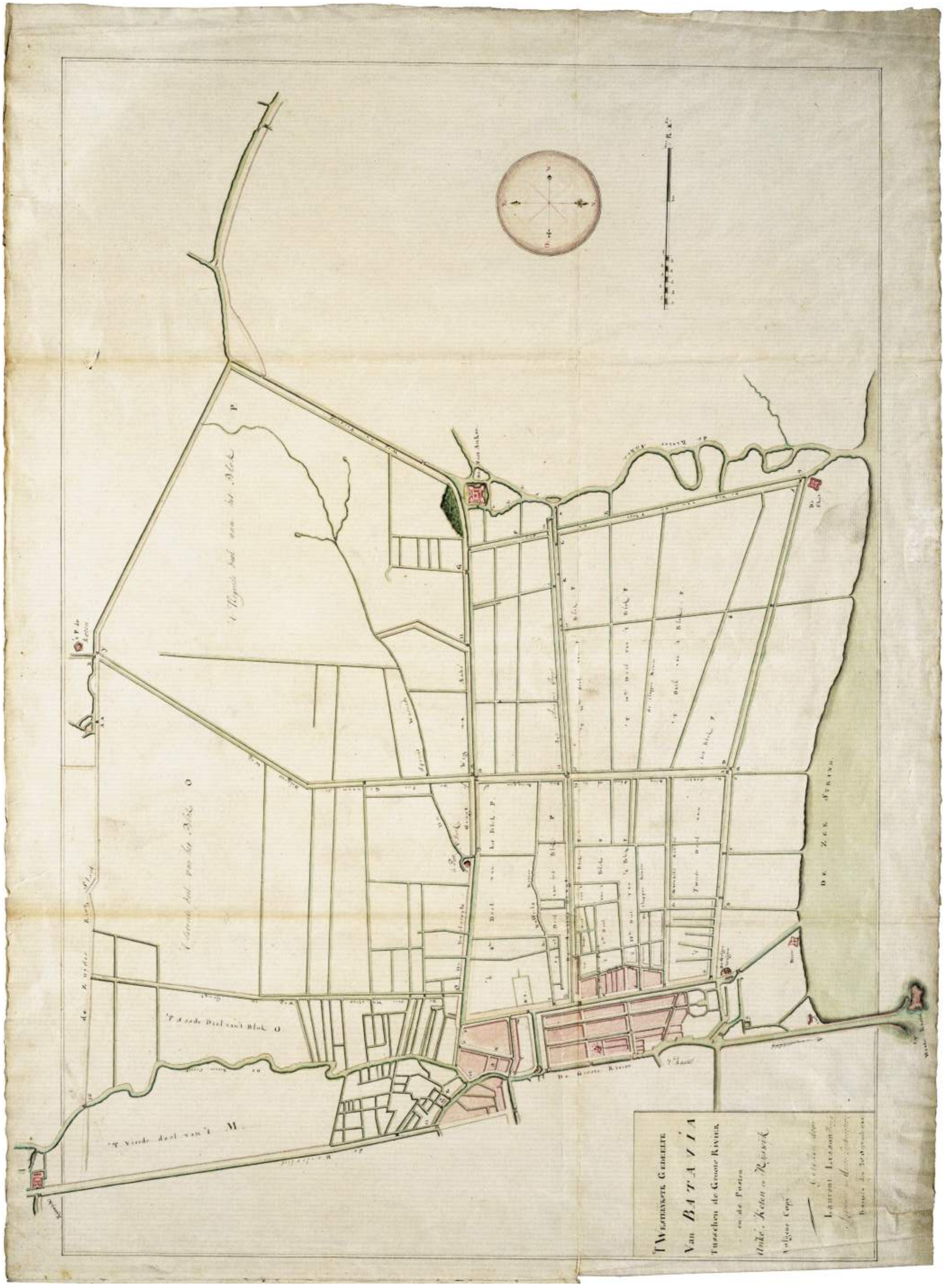

Bijschriften: pag. 218 / Captions: p. 218

(pag. 217: / p. 217:)

Nationaal Archief, 4.VEL 387.

Geteken door Laurent Lusson Vandrig Ingenieur en derde Landmeeter. Batavia den 20 September 1780 :
Drawn by Laurent Lusson Ensign-Engineer and Third Surveyor. Batavia the 20th of September 1780 :

'T Westelijkste Gedeelte / Van Batavia / Tusschen de Groote Rivier / en de Posten / Anké, Keten en Rijswijk / Volgens Copij.

The Western Part / Of Batavia / Between the Great River / and the Posts of / Angkee, Keten and Rijswijk / In Copy.

Schaalstok van 300 R. R.den = [ca. 1 : 12.000].
Scale-bar of *300 R. R.den* = [approximately 1 : 12,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 54 x 76 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 54 x 76 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Het onderste, noordelijke deel van Lussons kaart op blad 217 komt goeddeels overeen met de vrijwel even oude anonieme projectkaart op blad 216; naar het zuiden toe zijn ook de aansluitende blokken tot aan de posten Rijswijk en de Keten bedekt. De kaart geeft een goed overzicht van de wegen, waterlopen en militaire posten in het gedeelte van de westelijke Ommelanden dat direct bij de omwalde stad aansloot. De voornaamste vaarten en grachten westelijk van Batavia kwamen tot stand op particulier initiatief, voor de aanvoer van hout en later ook suiker uit het achterland en als bron van inkomsten uit de tolheffing, maar werden naderhand door de Compagnie overgenomen. De oudste waren de in 1647 begonnen Ammanusgracht (later in de koloniale tijd meestal gespeld als Amanusgracht) tussen de westelijke Stadsbuitengracht en de rivier van Angkee, genoemd naar de procureur Johannes Ammanus, en de iets latere Bacherachtsgracht tussen de Kali Grogol en de post Angkee, naar de opperkoopman en suikerondernemer Jacob Bacheracht. Belangrijke latere werken waren de Moo(c)kervaart van Angkee naar Tangerang, in 1682-1685 gegraven op last van de landdrost Vincent van Moock, en de ongeveer even oude Zuider Ringsloot tussen de Grogol en de Angkee. Deze had een noordwaartse aftakking tot aan de Groninger Gracht, de Ooster Ringsloot met daarlangs de Hilgersweg. Aan de laatste lag in de tijd van Johannes Rach het landgoed van de raad van Indië Maurits Theodorus Hilgers, dat is afgebeeld in de tekeningen op de bladen 220 onder en 221 boven. Naar het zuiden toe sluit de kaart aan op die van de landen tussen de Kali Grogol en Kali Angkee op blad 287.

The lower, northern part of Lusson's map on sheet 217 corresponds fairly well with the virtually contemporaneous anonymous project map on sheet 216; to the south, the adjacent blocks as far as the redoubts *Rijswijk* and the *Keten* are also covered. The map gives a good survey of the roads, watercourses and military posts in that part of the western *Ommelanden* which abutted directly onto the walled city. The principal canals and watercourses to the west of Batavia were constructed by private initiative, to expedite the transport of wood and later also of sugar from the hinterland and as a source of income derived from imposing tolls, but at a later stage they were all taken over by the Company. One of the oldest was the *Ammanusgracht* (in later colonial times its name was usually spelt as *Amanusgracht*) which was begun in 1647 and ran between the western Outer City Moat and the Angke River. It was named after the attorney Johannes Ammanus. The *Bacherachtsgracht*, between the Kali Grogol and the redoubt *Angkee*, was dug slightly later and named after the Chief Merchant and sugar entrepreneur Jacob Bacheracht. Among the important later works were the *Moo(c)kervaart* from Angke to Tangerang, excavated in 1682-1685 on the orders of the *Landdrost* Vincent van Moock, and the almost contemporaneous *Zuider Ringsloot* (Southern Ring Canal) between the Grogol and the Angke Rivers. The latter had a branch to the north as far as the *Groninger Gracht* called the *Ooster Ringvaart* (Eastern Ring Canal), alongside which ran the *Hilgersweg*. In Johannes Rach's time, the country estate of Councillor of the Indies Maurits Theodorus Hilgers, reproduced in the drawings on sheets 220 below and 221 above, was situated on the latter. To the south this map adjoins the one of the estates between the Grogol and Angke Rivers reproduced on sheet 287.

(pag. 218: / p. 218:)

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VEL 1225.

[C.A. von Luepken of assistent, 1762-1764] :
[C.A. von Luepken or assistant, 1762-1764] :

Nom: 9 / Theekening / van de front van de / Post de Vijffhoeck / geleegen omtr. 1/4 uur gaans / beZW.t Batavia.

Number 9 / Drawing / of the front of the / Redoubt Vijfhoek / situated about a 1/4 hour's walk / to the SW of Batavia.

Schaalstok van Vyff Rynl. Roeden = [ca. 1 : 110].
Scale-bar of *Vyff Rynl. Roeden* = [approximately 1 : 110].

Pentekening op papier, gekleurd, 36,5 x 52,5 cm.
Pen drawing on paper, coloured, 36.5 x 52.5 cm.

Verklaringen: [links] een aantekening betreffende de plattegrond :
Explanations: [left] a note regarding the plan :

NB. Hiervan is de Plan net als by N.o 10.

De post Vijfhoek, gelegen halverwege de Bacherachtsgracht, werd in 1656-1657 gebouwd naar een ontwerp van Johannes Listingh (zie zijn tekening op blad 205) en in de achttiende eeuw gemoderniseerd. Op blad 219 boven is een getekend aanzicht van Johannes Rach gereproduceerd. Met de overige buitenposten om Batavia werd de Vijfhoek omstreeks 1810 op last van gouverneur-generaal Daendels afgebroken.

The redoubt *Vijfhoek* (Pentagon), situated half way along the *Bacherachtsgracht*, was built in 1656-1657 to a design by Johannes Listingh (see his drawing on sheet 205). It was modernized in the eighteenth century. A drawing of it by Johannes Rach has been reproduced on sheet 219. As were the other outer posts around Batavia, the *Vijfhoek* was demolished around 1810 on the orders of Governor-General Daendels.

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1221.

[C.A. von Luepken of assistent, 1762-1764] :
[C.A. von Luepken or assistant, 1762-1764] :

Nom: 10 / Platte Grond / en Front van de Thooren / genaamd de / Keeten / geleegen omtr. 1/2 uur gaans / beZW:t Batavia.

Number 10 / Plan / and Front of the Tower / named the / Keten / situated about a 1/2 hour's walk / to the SW of Batavia.

Schaalstok van Vyff Rynl. Roeden = [ca. 1 : 110].
Scale-bar of *Vyff Rynl. Roeden* = [approximately 1 : 110].

1 kaart + 1 profiel : ms op papier, gekleurd, 35,5 x 52 cm.
1 map + 1 profile : ms on paper, coloured, 35.5 x 52 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

De Keten of Ketting, aan de Zuider Ringsloot bij de aftakking van de Hilgersweg, werd in 1751 vanwege een mogelijke Bantamse inval tijdens de opvolgingsoorlog in het sultanaat gebouwd naar hetzelfde ontwerp als werd toegepast bij de gelijktijdige vernieuwing van de Vijfhoek. De weergave als vierkant blokhuis door Johannes Rach op de tekening op blad 219 onder kan derhalve niet juist zijn; mogelijk betreft het een later werk naar een foutief benoemde schets.

The *Keten* or *Ketting* (the Chain), on the *Zuider Ringsloot* (Southern Ring Canal) where the *Hilgersweg* branched off, was constructed in 1751 because of fears of an attack from Bantam during the war of succession in the Sultanate. It was built to the same design as that used for the simultaneous renovation of the *Vijfhoek*. Its depiction as a square blockhouse by Johannes Rach on sheet 219 below must therefore be incorrect; possibly it concerns a later work after a erroneously named sketch.

(pag. 219: / p. 219:)

boven / above:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, BW 43.

[Johannes Rach, 1772-1775] :

Het Gezigt van de Post de Vijfhoek van de Rijwegt af te zien / Leggende 2 Paalen Buijten Batavia.

View of the Redoubt Vijfhoek as seen from the Road / Situated 2 Palen From Batavia.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

Johannes Rach kijkt hier in oostelijke richting op de Vijfhoek, komend uit de richting van Angkee; het water links is de Bacherachtsgracht.

Here Johannes Rach is looking at the *Vijfhoek* in an easterly direction, approaching from the direction of Angke; the water on the left is the *Bacherachtsgracht*.

onder / below:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, BW 41.

[Johannes Rach, 1772-1775] :

Het Gezigt van de Post de Keetin van de Rijwegt af te zien / Leggende 2 Paalen Buijten Batavia.

View of the Redoubt the Keten as seen from the Road / Situated 2 Palen From Batavia.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

Zoals al opgemerkt bij C.A. von Luepkens plattegrond en aanzicht van de Keten op blad 218 onder, heeft deze tekening van Rach mogelijk betrekking op een andere versterking. Niet alleen is de post zelf onjuist weergegeven, maar ook de getekende omgeving komt niet overeen met de toenmalige topografie van de locatie aan de Zuider Ringsloot.

As has already been remarked upon in connection with C.A. von Luepken's ground plan and view of the *Keten* on sheet 218 below, this drawing by Rach probably depicts a different fortification. Not only is the post itself incorrectly reproduced, the surrounding area also does not correspond with the contemporaneous topography of its location on the *Zuider Ringsloot* (Southern Ring Canal).

boven / above:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, BW 33.

[Johannes Rach, leerling of navolger, ca. 1775] :
[Johannes Rach, pupil or follower, c. 1775] :

Het Gezigt van Kormandels Wijk buiten de Uijterse Port van / Batavia bij de 3 Brugen op de Hermanis Gragt van de Rijwech af te sien.

View of Coromandelswijk Estate outside Batavia's Utrechtse Poort / near the 3 Bridges on the Amanusgracht as seen from the Road.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

Hoewel minder in aantal dan aan de oost- en zuidzijden van de omwalde stad, vond men in de achttiende eeuw ook in de westelijke Ommelanden aanzienlijke buitenplaatsen. In de directe nabijheid van de stad waren de meeste gelegen aan de Amanusgracht, de Bacherachtsgracht en de Hilgersweg. Deze tekening door een navolger van Johannes Rach toont het huis Coromandelswijk aan de zuidzijde van de Amanusgracht, nabij 'de drie bruggen' (Djembatan Tiga), dat wil zeggen bij de kruising met de Hilgersweg en de Ooster Ringsloot. De blik is in oostelijke richting, vanaf Angkee.

Although they were fewer in number than those on the eastern and southern environs of the walled city, in the eighteenth century there were also considerable country houses to be found in the western *Ommelanden*. In the direct vicinity of the city most of them were situated on the *Amanusgracht*, the *Bacherachtsgracht* and the *Hilgersweg*. This drawing by a follower of Johannes Rach shows the house *Coromandelswijk* on the southern side of the *Amanusgracht*, close to 'the three bridges' (*Jembatan Tiga*), that is to say where the *Hilgersweg* crossed the *Ooster Ringsloot* (Eastern Ring Canal). The view is from Angke looking in an easterly direction.

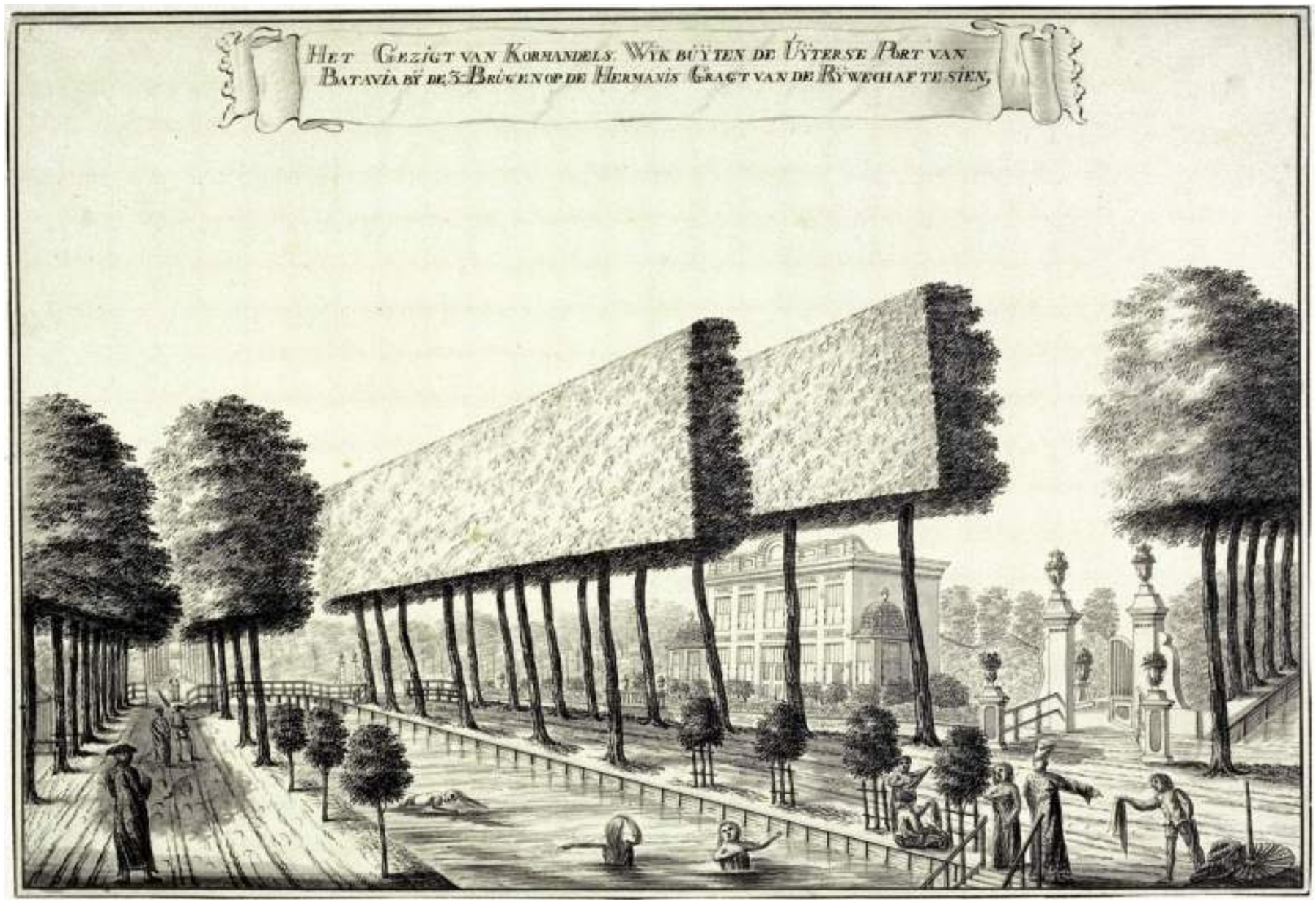
Het Gezigt van Kormandels Wijk buÿten de Uÿterse Port van
Batavia bÿ de 3 Brugen op de Hermanis Gragt van de Rÿwechaf te sien,

onder / below:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, BW 45.

[Johannes Rach, 1770-1750] :

Het Gezigt van de Tuijn van Edel:h H:r Hilligers Leggende / op de wegt Na de Post de Ketting 3 Palen Buijte Batavia.

View of the Garden of the Hon: Mr. Hilligers Situated / on the road To the Post of de Ketting 3 Palen from Batavia.

De tuin en hoofdpoort bij het landhuis van de raad van Indië Maurits Theodorus Hilgers aan de Hilgersweg is hier door Johannes Rach weergegeven vanaf de overzijde van de Ooster Ringsloot, kijkend in oostelijke richting. Op blad 221 boven is een tekening van de achterzijde van het buiten gereproduceerd.

The garden and the main gate of the country house owned by the Councillor of the Indies Maurits Theodorus Hilgers on the *Hilgersweg* has been drawn here by Johannes Rach as seen from the opposite side of the *Ooster Ringsloot* (Eastern Ring Canal). On sheet 221 above a drawing of the rear of the house is reproduced.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

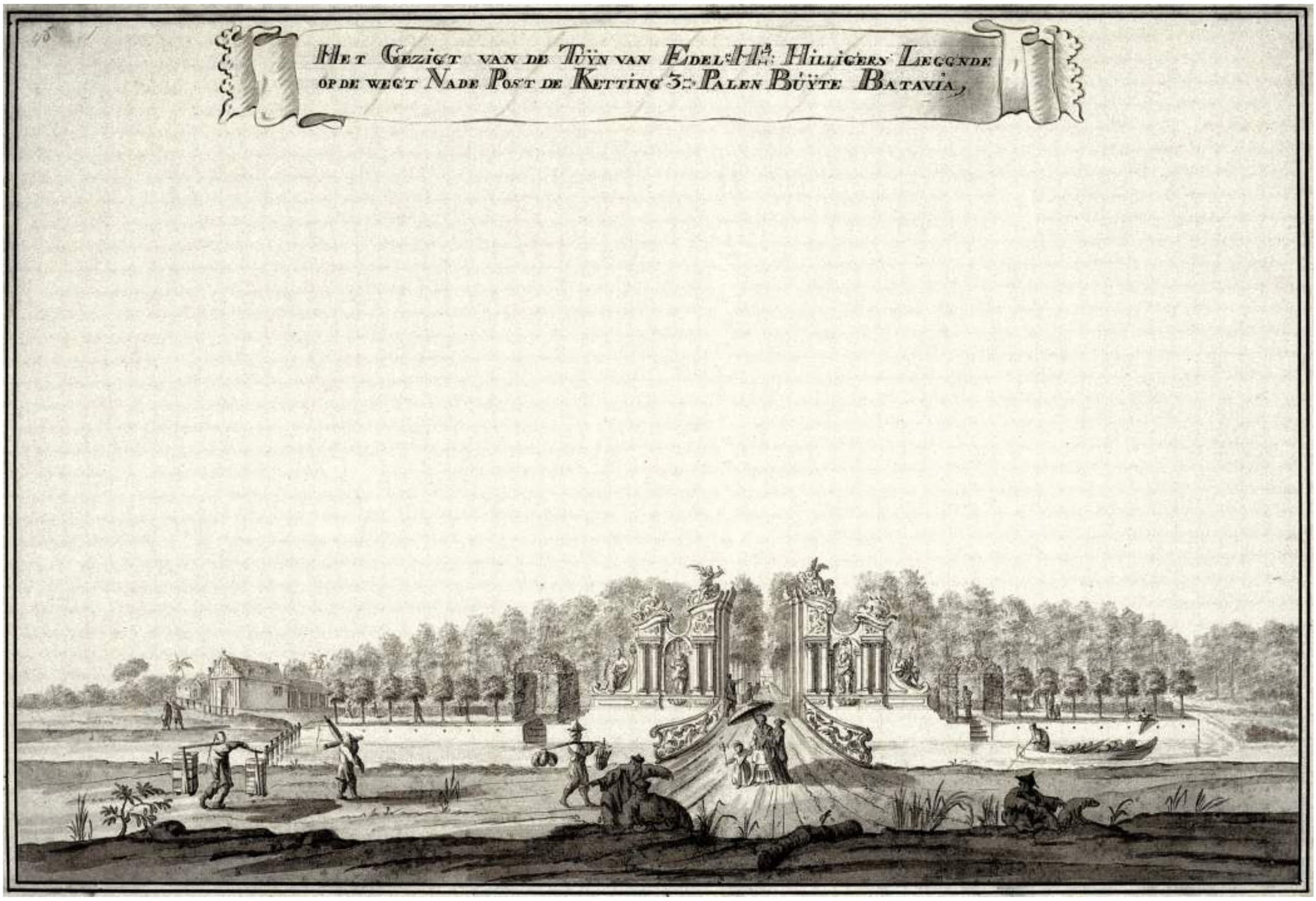

VIII
Het Gezigt vande Tuyn van achtern af te zien van de
Edelheer Hilligers Leggende opde Wegt na de Post de
Ketting 3 Paale Buyten Batavia.

boven / above:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, BWN 8.

[Johannes Rach, leerling of navolger, 1770-1775] :
[Johannes Rach, pupil or follower, 1770-1775] :

Het Gezigt van de Tuijn van achtern af te zien van de / Edelheer Hilligers Leggende op de Wegt Na de Post de / Ketting 3 Paale Buijten Batavia.

View from the rear of the Garden of the / Honourable Mr. Hilligers Situated on the Road To the Redoubt the / Ketting 3 Palen from Batavia.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

Volgens de gangbare interpretatie door dr. F. de Haan is de zittende figuur onder de pajoeng op de voorgrond Johannes Rach zelf, die hier in zijn hoedanigheid van artillerie-officier het tekenwerk van een ondergeschikte controleert. De twee gewapende militairen rechts vormen zijn lijfwacht, links achter staat een andere officier. Zie ook blad 10.

According to the accepted interpretation of Dr. F. de Haan, the figure seated under the umbrella in the foreground is Johannes Rach himself, checking the drawings of a subordinate in his capacity as artillery officer. The two armed soldiers on the right are his bodyguards, another officer stands to the rear on the left. See also sheet 10.

onder / below:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, BW 23.

[Johannes Rach, 1768-1769] :

Het Gezigt van de Post Ankee van de Rijwegt af te zien / Leggende 4 Paalen Buijten Batavia.

View of the Redoubt Angkee as seen from the Road / Situated 4 Palen From Batavia.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

De redoute Angkee werd in 1657-1658 gebouwd als vervanging van de aarden Sterreschans, die een jaar eerder aan de rivier van Angkee was opgeworpen ter verdediging van de Ommelanden tegen invallen door Bantamse troepen; zie de tekeningen en plattegronden van Johannes Listingh op de bladen 204 en 205 boven. In de vroege achttiende eeuw werd de post uitgebreid tot een vierhoekig fortje met hoekbastions, zoals is te zien in dit aanzicht vanuit het zuiden door Johannes Rach. De tekening komt topografisch nauwkeurig overeen met de enkele jaren oudere plattegrond door C.A. von Luepken op blad 222 boven.

The redoubt *Angkee* was built in 1657-1658 to replace the earthwork *Sterreschans*, which had been constructed on the Angke River a year earlier to defend the *Ommelanden* from attacks by Bantamese troops; see the drawings and ground plans by Johannes Listingh on sheets 204 and 205 above. In the early eighteenth century, the post was expanded into the small, square fort with corner bastions, which can be seen in this view from the south by Johannes Rach. Topographically the drawing corresponds closely with the ground plan drawn a few years earlier by C.A. von Luepken on sheet 222 above.

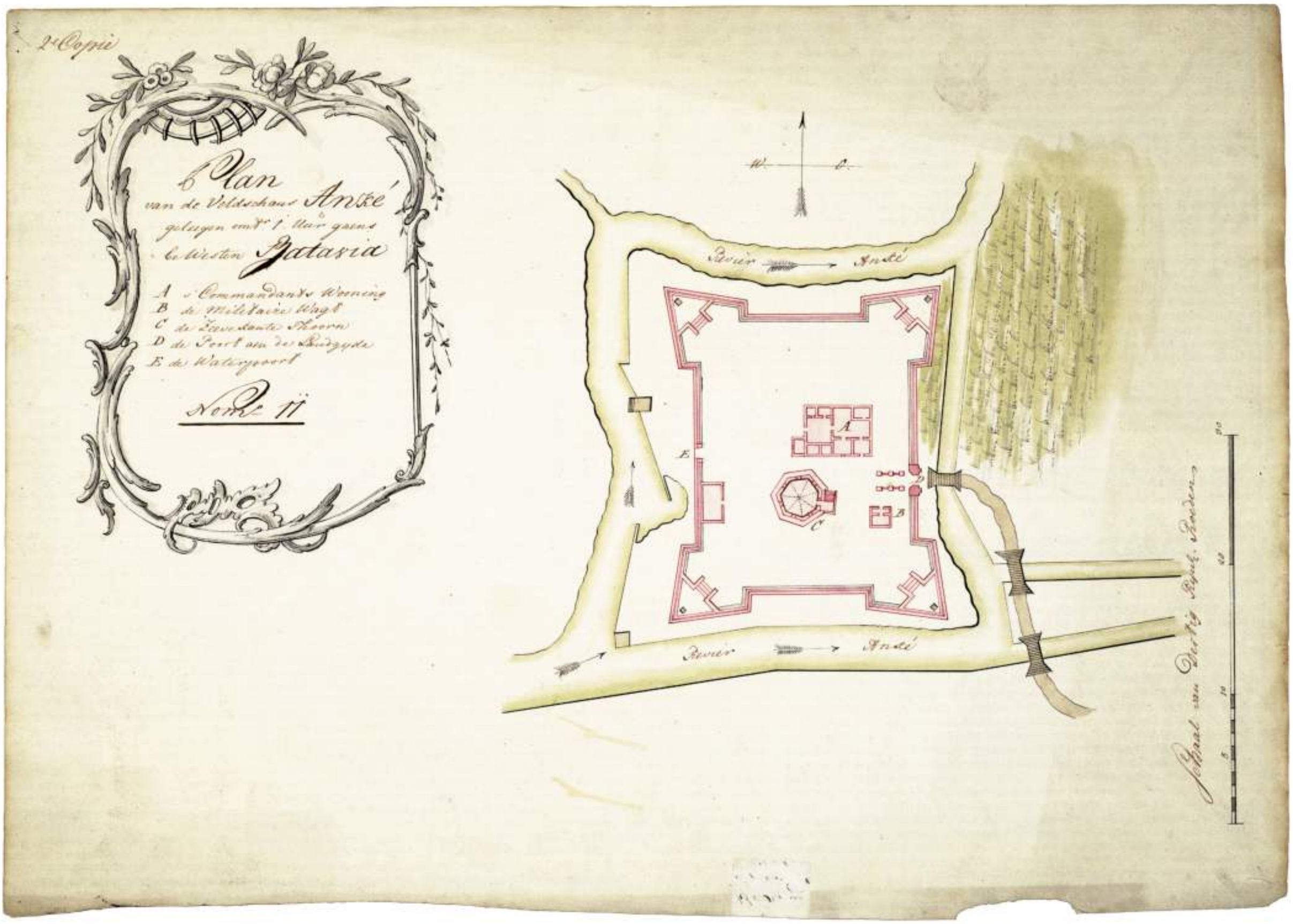

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VEL 1222.

[C.A. von Luepken of assistent, 1762-1764] :
[C.A. von Luepken or assistant, 1762-1764] :

Nom: II / Plan / van de Veldschans Anké / geleegen omtr. 1 Uur gaans / beWesten Batavia.

Number II / Plan / of the Fieldwork Angkee / situated about 1 Hour's walk / to the West of Batavia.

Schaalstok van Dertig Rynl. Roeden = [ca. 1 : 700].
Scale-bar of *Dertig Rynl. Roeden* = [approximately 1 : 700].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 37 x 52,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 37 x 52.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verklaringen: [linksboven] een legenda bij de letters A t/m E :
Explanations: [linksboven] a key to the letters A to E :

A. S' Commandants Wooning.
B. De Militaire Wagt.
C. De Zeevekante Thoorn.
D. De Poort aan de Landzyde.
E. De Waterpoort.

In deze plattegrond, die zoals de voorafgaande van de posten Vijfhoek en Keten oorspronkelijk in C.A. von Luepkens kaartenboek van de verdediging van Batavia waren opgenomen, is de oorspronkelijke opzet van het fortje Angkee uit 1657 herkenbaar in de 'zeevekante thoorn' gemarkeerd door de letter C. Zie ook Johannes Rachs aanzicht op blad 221 onder.

On this ground plan, which just as the previous drawings of the redoubts *Vijfhoek* and the *Keten* was originally included in C.A. von Luepken's map-book for the defences of Batavia, the original design of the small fort *Angkee* dating from 1657 is recognizable in the *zeevekante thoorn* (heptagonal tower), indicated by the letter C. See also Johannes Rach's view on sheet 221 below.

onder / below:

Arsip Nasional Republik Indonesia, E 9.

[Anoniem, na ca. 1809] :
[Anonymous, after c. 1809] :

[De benedenloop van de rivier van Angkee met de batterijen bij de voormalige posten Angkee en de Fluit].

[The lower course of the Angkee River with the batteries near the former posts of Angkee and the Fluit].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 51 x 36 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 51 x 36 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Zoals alle buitenposten en fortjes om Batavia, met uitzondering van Meester Cornelis, werd ook Angkee in 1809-1810 op last van gouverneur-generaal Daendels ontruimd en gesloopt. Met het oog op een dreigende Engelse invasie was daar eerder al een aardwerk met batterij aangelegd, evenals aan de monding van de rivier van Angkee, waar sinds ca. 1665 een post was geweest onder de naam de Fluit. Deze verwees naar de oorsprong van de kleine sterkte, die aanvankelijk was ondergebracht in het afgedankte fluitschip *'t Witte Paert*, dat hier aan de grond was gezet. Op deze helaas ongeannoteerde kaart zijn beide batterijen aangegeven, in het geval van Angkee ten noorden van de nog herkenbare locatie van het voormalige compagniesfortje; de datering is op grond daarvan waarschijnlijk omstreeks 1810 of kort daarna.

Just as all the other outposts and small forts around Batavia, with the exception of Meester Cornelis, *Angkee* was abandoned and demolished in 1809-1810 on the orders of Governor-General Daendels. Aware of the threat of an English invasion, an earthwork with a battery had already been constructed there earlier, and a similar precaution was also taken at the the mouth of the Angke River where there had been a post called the *Fluit* (the Flute) since around 1665. This is a clue to the origins of the small stronghold which was initially housed in the decommissioned flute ship *'t Witte Paert*, which was beached here. Both batteries are indicated on this unfortunately unannotated map. *Angkee* is indicated to the north of the still recognizable location of the former Company redoubt; on this basis the dating of the map can probably be placed around 1810 or shortly after.

Babahan is de eerste naam van dese plaatst
als dese post t welk wel een sterkte genoemt mag
is soo heeft dese plaats de naam gekregen van
aen den snellen afloopende revier gestelt
alwaar alles wat van boven de landen afkomt daar moet voorbij varen /
vrugten beesten groente bamboese vlotten balken vlotten
twelk zij hijer moetten aengeven vertoonen een pas van de
Komp.ij

Tangerang. Tangerang aan de Tjisadane werd na de beëindiging van de oorlog met Bantam in 1684, tijdens welke hier al een legerplaats was gevestigd, de voornaamste permanente versterking aan de westgrens van de Ommelanden. Aanvankelijk bestond deze uit niet meer dan een aarden schans met palissade, maar omstreeks 1708 werd dit provisorische werk vervangen door een stenen fort. In 1809 werd dit op last van gouverneur-generaal Daendels opgeheven en vervolgens afgebroken. De schilder en tekenaar Cornelis de Bruijn bezocht Bantam vanuit Batavia in 1706, waarbij hij vermoedelijk ook de grenspost in Tangerang passeerde. De drie getekende aanzichten van het fortje in de oorspronkelijke vorm die hierna zijn opgenomen, worden algemeen aan De Bruijn toegeschreven; hij zou ze gemaakt kunnen hebben tijdens of naar aanleiding van de tocht naar Bantam. Die duiding zou echter betekenen dat het jaartal 1701 in de tekening op blad 224 boven niet juist kan zijn en mogelijk een latere toevoeging betreft.

Tangerang. After the conclusion of the war with Bantam in 1684, during the course of which an army camp had already been made here, Tangerang on the Cisadane became the most prominent permanent fortification on the western border of the *Ommelanden*. Originally it consisted of nothing more than a temporary earthwork redoubt with a palisade, which was replaced by a brick fort in 1708. This was abandoned in 1808 on the orders of Governor-General Daendels and subsequently slighted. In 1706, the painter and draftsman Cornelis de Bruijn visited Bantam from Batavia, at which time he probably passed the border post at Tangerang. The three views of the small fort in its original form which have been included here are generally attributed to De Bruijn. However, this interpretation would mean that the date 1701 in the drawing on sheet 224 above cannot be correct and may have been a later addition.

boven / above:

Rijksmuseum Amsterdam, RP-T-1964-349.

[Cornelis de Bruijn, toegeschreven, ca. 1706] :
[Cornelis de Bruijn, attributed, c. 1706] :

[Gezicht op het fort van Tangerang].

[View of the fort at Tangerang].

Potloodtekening op papier, 19 x 30,5 cm.
Pencil drawing on paper, 19 x 30.5 cm.

Verklaringen: [rechtsboven] een toelichting op de afbeelding :
Explanations: [upper right] an explanation of the drawing :

Babahan [Babakan] is de eerste naam van dese plaats als dese post t welk wel een sterkte genoemt mag worden van ons herstelt is soo heeft dese plaats de naam gekregen van Taneran omdat ze aen den snellen afloopende revier gestelt is / alwaar alles wat van boven de landen afkomt daar moet voorbij varen / vrugten beesten groente bamboese vlotten balken vlotten twelk zij hijer moeten aangeven vertoonen een pas van de Komp.ij.

In de tijd dat Cornelis de Bruijn de grenspost Tangerang zou hebben bezocht, bestond de sterkte nog maar uit een aardwerk met palissade. Het aanzicht van het fort met de hoofdpoort is naar het westen toe getekend, komend uit de richting van Batavia.

At the time when Cornelis de Bruijn probably visited the border post Tangerang, this stronghold was still an earthwork with a palisade. The view of the fort and its main gate has been drawn looking west from the Batavia road.

onder / below:

Rijksmuseum Amsterdam, RP-T-1964-353.

[Cornelis de Bruijn, toegeschreven, ca. 1706] :
[Cornelis de Bruijn, attributed, c. 1706] :

Taneran aan de Noortzyde te zien.

Tangerang as seen from the North.

Potloodtekening op papier, 19,5 x 31 cm.
Pencil drawing on paper, 19.5 x 31 cm.

In Cornelis de Bruijns tekening van het fort te Tangerang aan de noordkant – eigenlijk eerder vanuit het noordoosten – ligt de rivier rechts, onzichtbaar vanwege de steil afvallende oever.

In Cornelis de Bruijn's drawing of the fort at Tangerang from the northern side – actually more from the north-east – the river lies to the right, made invisible by the steeply sloping bank.

boven / above:

Rijksmuseum Amsterdam, RP-T-1964-352.

[Cornelis de Bruijn, toegeschreven, ca. 1706] :
[Cornelis de Bruijn, attributed, c. 1706] :

T Gesigt van agteren van Taneran aan d zuyt zijde, an.o 1701.

Tangerang as seen at the rear from the south, anno 1701.

Potloodtekening op papier, 19,5 x 31 cm.
Pencil drawing on paper, 19.5 x 31 cm.

Links op de tekening van Tangerang vanuit het zuiden ziet men wel de Tjisadane, de grensrivier met Bantam tussen 1684 en 1774. Op de achtergrond is binnen het fort de 'ronduyt' te herkennen, de versterkte toren aan de rivierkant.

On the left of this drawing of Tangerang from the south, it is possible to see the Cisadane, the border river with Bantam between 1684 and 1774. In the background, within the fort the *ronduyt*, the fortified tower on the river side, can be recognized.

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1209.

[Anoniem, ca. 1708] :
[Anonymous, c. 1708] :

[Ontwerp voor het fort te Tangerang].

[Project for the fort at Tangerang].

Schaalstok van 8 Rijnlandtsche Roeden = [ca. 1 : 135].
Scale-bar of *8 Rijnlandtsche Roeden* = [approximately 1 : 135].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 77 x 50,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 77 x 50.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verso: Caart vande vesting tot Tangrang.

Dit anonieme projectplan voor een nieuw stenen fort te Tangerang is uit Batavia overgekomen in 1709. De opneming door of onder leiding van C.A. von Luepken omstreeks 1762, gereproduceerd, op blad 125 boven, laat zien dat de bouw van het fort in hoofdlijnen volgens dit ontwerp werd gerealiseerd. Zie ook de tekening door Johannes Rach op blad 225 onder.

This anonymous design for the new brick fort at Tangerang was dispatched from Batavia in 1709. The survey carried out by or under the supervision of C.A. von Luepken around 1762, reproduced on sheet 125 above, reveals that by and large the construction of the fort followed this design. See also the drawing by Johannes Rach on sheet 225 below.

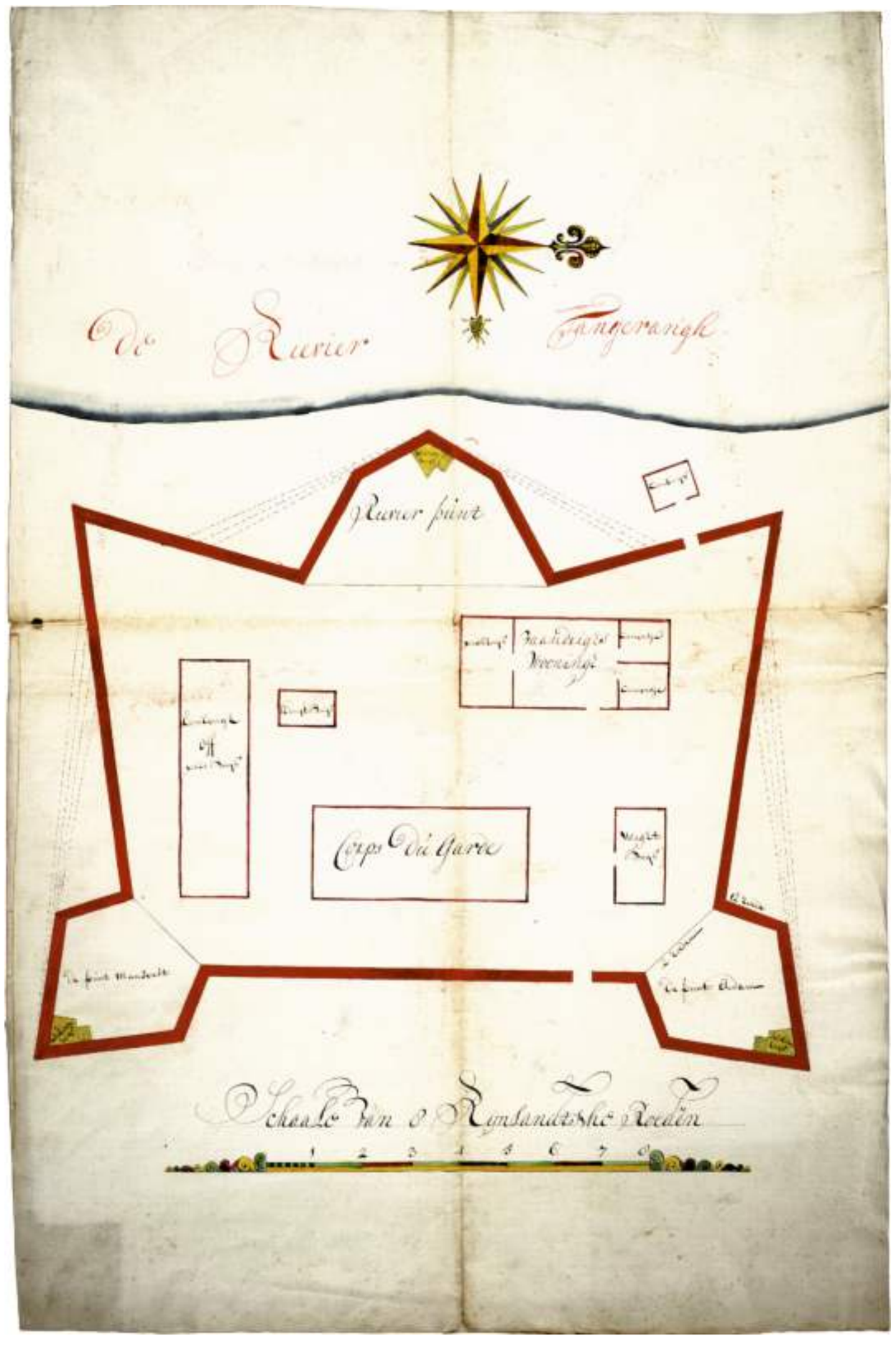

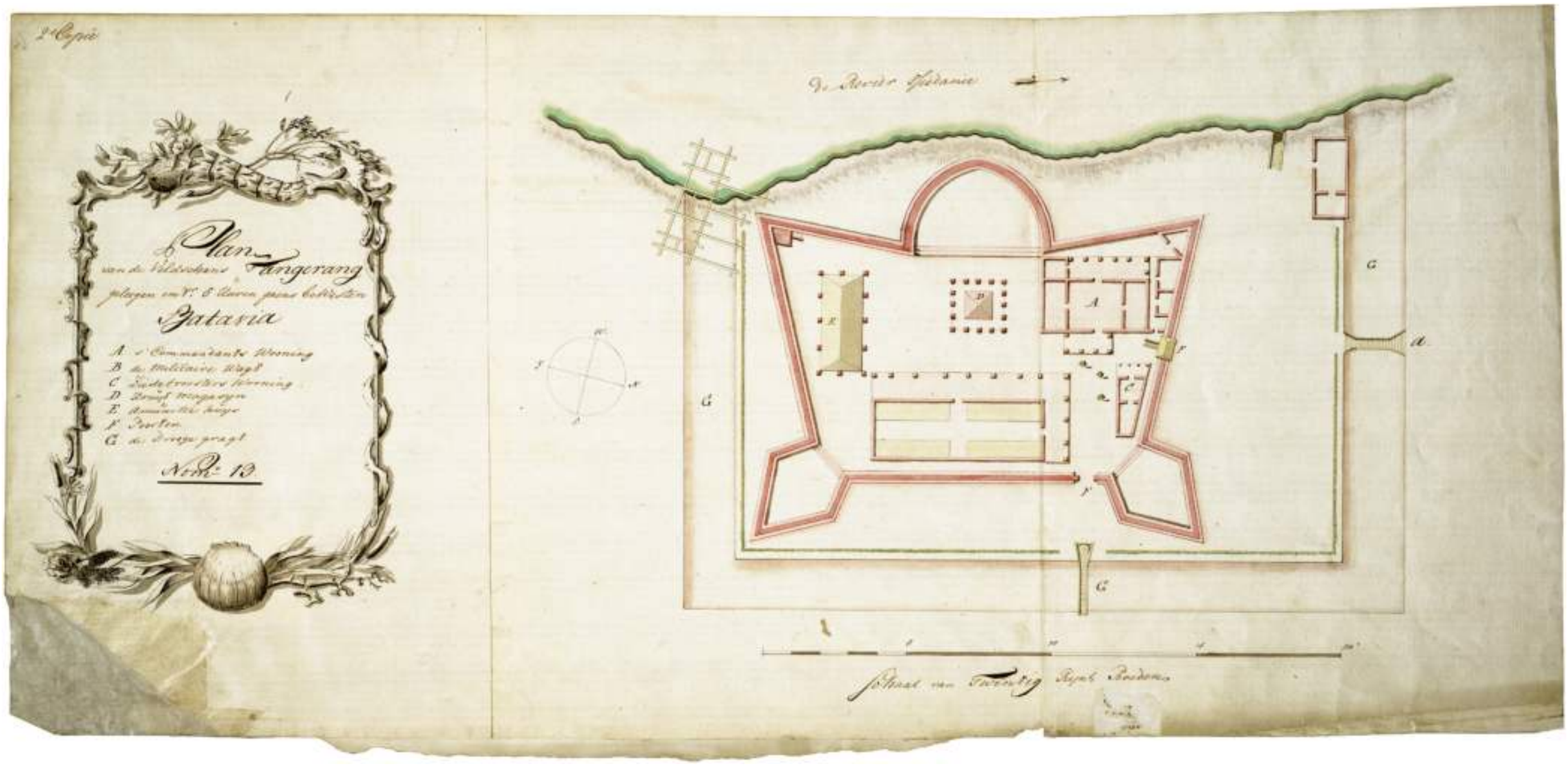

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VEL 1218.

[C.A. von Luepken of assistent, 1762-1764] :
[C.A. von Luepken or assistant, 1762-1764] :

Nom: 13 / Plan / van de Veldschans Tangerang / geleegen omtr. 5 Uuren gaans beWesten / Batavia.

Number 13 / Plan / of the Fieldwork Tangerang / situated about 5 Hours' walk to the West of / Batavia.

Schaalstok van Twintig Rynl. Roeden = [ca. 1 : 265].
Scale-bar of *Twintig Rynl. Roeden* = [approximately 1 : 265].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 36 x 78 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 36 x 78 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verklaringen: [links] een legenda bij de letters A t/m G :
Explanations: [left] a key to the letters A to G :

A. S' Commandants Wooning.
B. De Militaire Wagt.
C. Zieketroosters Wooning.
D. Kruijt Magasyn.
E. Amunitie huys.
F. Poorten.
G. De Drooge gragt.

onder / below:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, BW 57.

[Johannes Rach, 1770-1772] :

Het Gezigt van de Veldschans Tangrang Leggende 20 / Paalen Buijten Batavia.

View of the Fieldwork Tangerang Situated 20 / Palen From Batavia.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

Bij vergelijking van dit aanzicht van Tangerang vanuit het noordoosten met de waarschijnlijk enkele jaren oudere plattegrond door C.A. von Luepken op blad 225 boven valt weer de opmerkelijke topografische precisie op waarmee Johannes Rach ook dit object heeft weergegeven. De Nationale Bibliotheek van Indonesië bezit een tweede versie van deze tekening onder nummer BG 1.

When comparing this view of Tangerang from the north-east with the ground plan by C.A. von Luepken dating from a few years earlier, on sheet 225 above, the remarkable topographical precision with which Johannes Rach has reproduced this object is again strikingly conspicuous. Another version of this drawing is to be found in the National Library of Indonesia, with class mark BG 1.

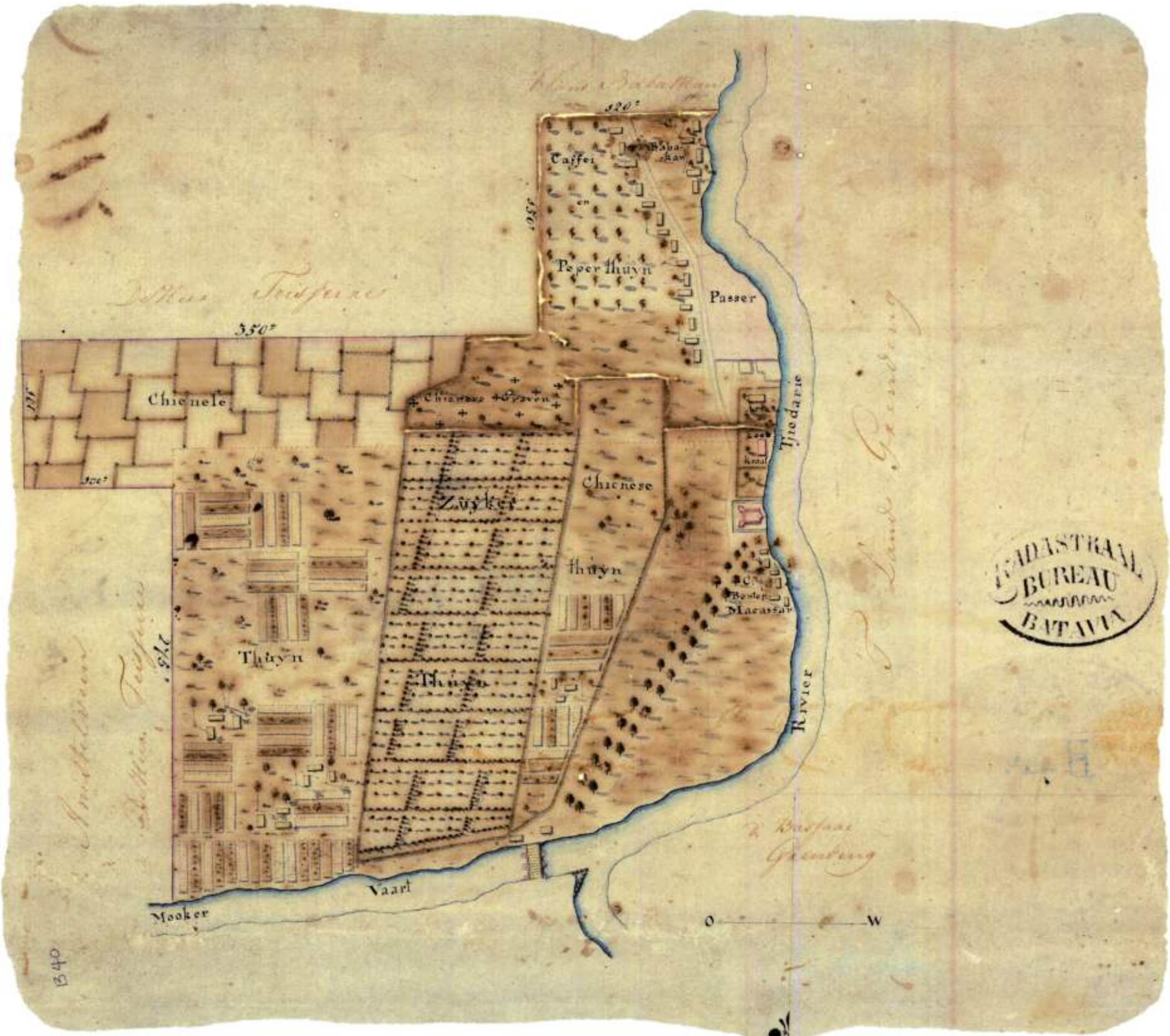
320°
Caffee
Pepper Huyn
Passer
350°
Chienese
Chienese Graven
Zuyker
Chinese
Thuyn
Thuyn
Thuyn
Thuyn
Tiedarie
Rivier
Vaart
Mooker
O
W
GEMEENTE ARCHIEF BUREAU BATAVIA

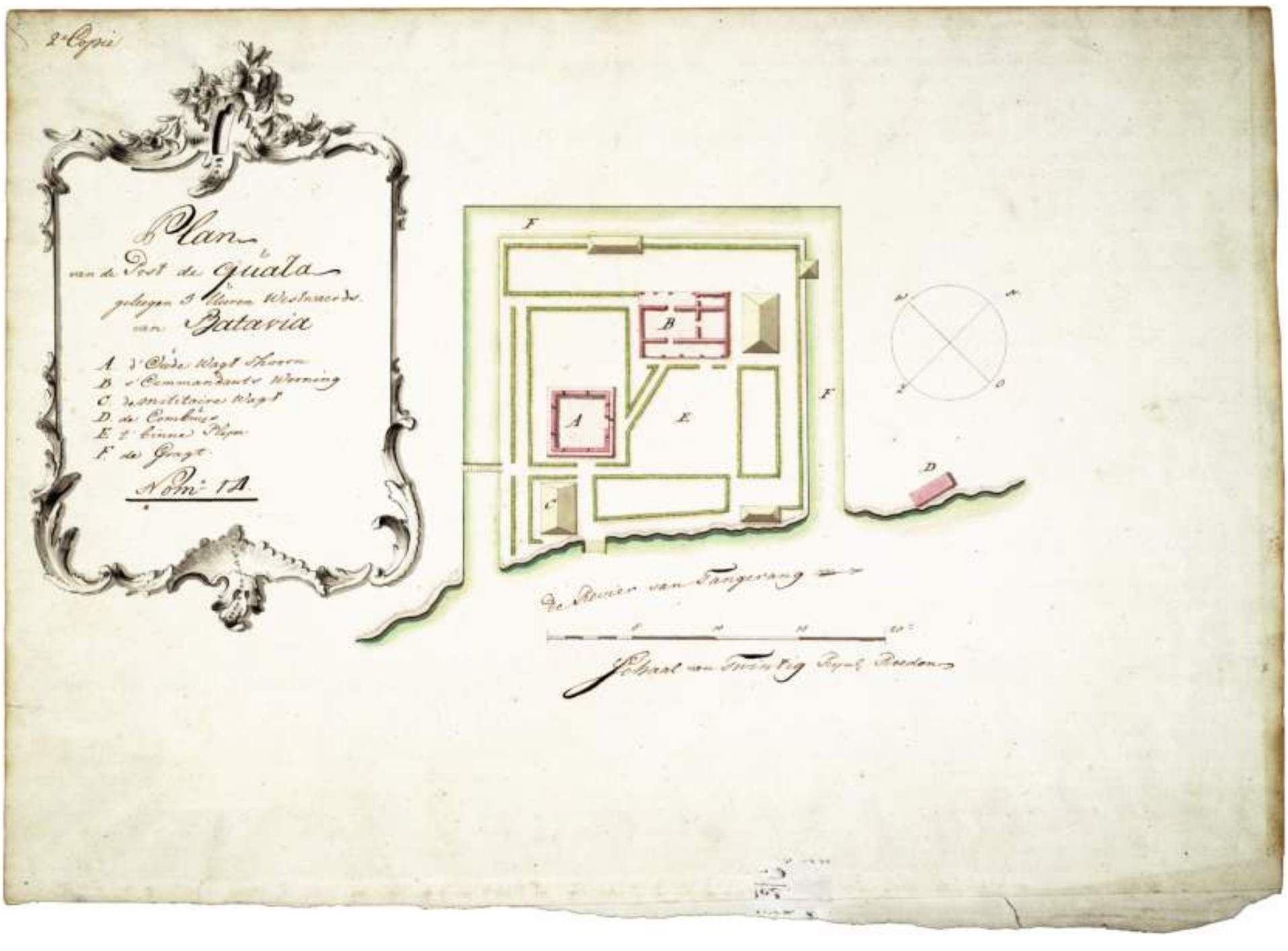
2e Copie
Plan
van de Post de Guala
gelegen 3 Uuren Westnoordw.
van Batavia
A 't Oude Wagt Huys
B 't Commandants Woning
C 't Militaire Wagt
D de Combues
E 't Groote Pleyn
F de Gragt
No 14
De Rivier van Tangerang
Schaal van Twee Rijn Roede

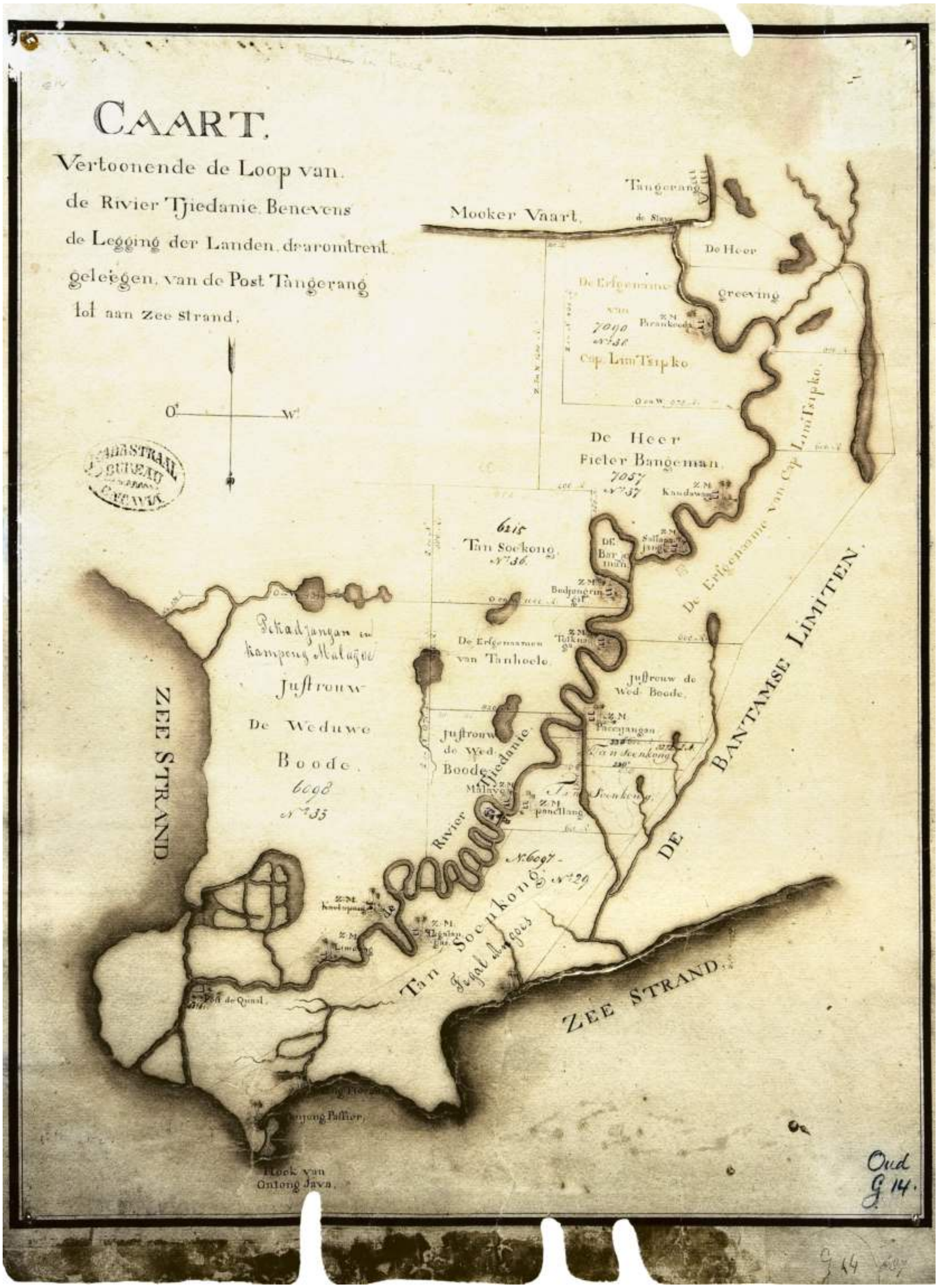

Arsip Nasional Republik Indonesia, G 14.

[Anoniem, ca. 1770] :
[Anonymous, c. 1770] :

Caart / Vertoonende de Loop van / de Rivier Tjiedanie. Benevens / de Legging der Landen daaromtrent / geleegen, van de Post Tangerang / tot aan zee strand.

Map / Showing the Course of / the River Tjisadane. With / the Situation of the surrounding Estates, / from the Post Tangerang / to the sea-shore.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 63 x 48 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 63 x 48 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

De benedenloop van de Tjisadane tussen Tangerang en 'de Quaal' is hier weergegeven op een kaart die aan de zuidkant aansluit bij de iets oudere kaart op blad 214. De grens met Bantam is ingetekend volgens het verloop tussen 1752 en de inlijving van Grendeng in 1774, maar de perceelindeling wijst op een datering tegen het einde van die periode. Als mogelijke maker van de kaart komt wellicht weer Otto Frans Nicolaas Marci in aanmerking.

The lower reaches of the Cisadane between Tangerang and the *Quaal* are reproduced here on a map which adjoins the somewhat older map on sheet 214 on the southern side. The border with Bantam is shown as it was established between 1752 and the annexation of Grendeng in 1774; the divisions of the plots of land indicates a dating towards the end of this period. Otto Frans Nicolaas Marci is once more a candidate for the possible maker of this map.

(pag. 226: / p. 226:)

boven / above:

Arsip Nasional Republik Indonesia, B 40.

[Anoniem, ca. 1780] :
[Anonymous, c. 1780] :

[Kadastrale plattegrond van Tangerang met omringende landerijen].

[Cadastral plan of Tangerang and surrounding estates].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 30 x 34 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 30 x 34cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Dit zeldzame kaartje van Tangerang uit de late compagnies-tijd, door dr. F. de Haan op ca. 1780 gedateerd, geeft niet alleen de bebouwing, de kadastrale begrenzingen en de namen van de omliggende landen Amstelveen, Babakan en Grendeng, maar binnen het onder Tangerang zelf ressorterende land ook het agrarisch grondgebruik op de verschillende percelen. Behalve de teelt van groenten en vruchten in de 'Chinese thuynen' omvatte deze de aanbouw van de cultuurgewassen koffie, peper en suikerriet. Zuidelijk van het fort zijn de koekraal, het huis van de aria (inheems bestuurder, regent) en de pasar ingetekend, ten noorden een kampoeng aangeduid als Benteng Macassar. Aan de noordzijde van Tangerang mondt de Mookervaart via sluizen uit in de Tjisadane.

This rare small map of Tangerang dating from the late Company era (c. 1780 according to Dr. F. de Haan), shows not only the built-up areas, the cadastral boundaries, and the names of the surrounding estates *Amstelveen*, *Babakan* and *Grendeng*, but also on the land which pertained to Tangerang itself the agrarian use assigned to the different plots. Besides the growing of vegetables and fruit in the Chinese gardens (*Chienese thuynen*), this included the cultivation of such plantation crops as coffee, pepper and sugarcane. To the south of the fort the cow corral, the house of the *Aria* (indigenous governor, regent) and the market have been drawn in. To the north there is a *kampung* referred to as *Benteng Macassar*. On the northern side of Tangerang, the Cisadane flows into the *Mookervaart* through a series of sluices.

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1219.

[C.A. von Luepken of assistent, 1762-1764] :
[C.A. von Luepken or assistant, 1762-1764] :

Nom: 14 / Plan / van de Post de Quala / geleegen 5 Uuren Westwaarts / van Batavia.

Number 14 / Plan / of the Post of Quala / situated 5 Hours to the West / of Batavia.

Schaalstok van Twintig Rynl. Roeden = [ca. 1 : 540].
Scale-bar of *Twintig Rynl. Roeden* = [approximately 1 : 540].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 37 x 52,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 37 x 52.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Verklaringen: [links] een legenda bij de letters A t/m F :
Explanations: [left] a key to the letters A to F :

A. D'Oude Wagt Thoorn.
B. S' Commandants Wooning.
C. De Militaire Wagt.
D. De Combuys.
E. T' Binne Plyn.
F. De Gragt.

De post Quala op de westelijke oever aan de monding van de Tjisadane, ook wel aangeduid als de Quaal, Qual of Kwal (van Koeala c.q. Kuala, riviermonding), werd net als Tangerang in eerste aanleg al ingericht tijdens de oorlog met Bantam in 1682, maar was daarna niet permanent bezet. Naar aanleiding van de grote opstand in Bantam werd de 'Kwal' omstreeks 1752 uitgebreid en gemoderniseerd tot de vorm zoals hier weergegeven in een ca. tien jaar jongere plattegrond door C.A. von Luepken.

Just as Tangerang, the outpost *Quala* on the western side of the mouth of the Cisadane, also referred to as the *Quaal*, *Qual* or *Kwal* (from *Koeala* or *Kuala*, river mouth) was first constructed during the war with Bantam in 1682, but was not permanently manned thereafter. In the wake of the great rebellion in Bantam, in 1752 or thereabout the *Kwal* was extended and modernized in the form in which is reproduced here on a ground plan drawn some ten years later by C.A. von Luepken.

Vestiging van diverse bevolkingsgroepen. De Ommelanden werden na het verdrag met Bantam van 1684, toen ze blijvend veilig werden geacht, in toenemende mate belangrijk als vestigingsgebied voor inheemse bevolkingsgroepen uit diverse delen van de Indische Archipel. Deze toeloop werd door de Hoge Regering aangemoedigd vanwege haar belang bij de aanwezigheid van een compagniesgetrouwe bevolking op de landen rondom de stad. Daartoe werden onder meer percelen grond in bezit gegeven aan groepen inheemsen die zich bewezen hadden als betrouwbare onderdanen en bondgenoten, bijvoorbeeld in militaire dienst bij de Compagnie, of aan vrijgemaakte slaven. In de praktijk vond een dergelijke toewijzing van grondbezit meestal collectief plaats aan een of meerdere leiders van de groep in kwestie, aan wie dan de verdere verdeling werd overgelaten, maar individuele schenkingen van land kwamen eveneens voor. De eerder genoemde serie in het nationaal Archief van 28 kadastrale kaarten van locaties in de Ommelanden en voorsteden uit de periode 1689-1709 bieden een vrijwel compleet overzicht van deze praktijk tijdens de ambtsperioden van de gouverneurs-generaal Johannes Camphuys, Willem van Outhoorn, Joan van Hoorn en Abraham van Riebeeck. Zes daarvan hebben betrekking op de toewijzing van land aan groepen Ambonezen, Makassaren, Javanen, Baliërs en Boeginezen in de westelijke Ommelanden en zijn hierna gereproduceerd op de bladen 228-229.

Settlement of various population groups. After the 1684 treaty with Bantam, when they were considered to be permanently safe, the *Ommelanden* increasingly became the area in which indigenous groups from the various parts of the Malay Archipelago settled. This population growth was encouraged by the High Government because of its interest in the presence of a population which was loyal to the Company in the area around the city. For this purpose plots of land were granted to various groups of indigenous people who had shown themselves to be loyal servants and allies of the Company, for instance by serving in the Company army, or to manumitted slaves. In practice, such allocations were usually made collectively to one or more leaders of the groups in question, to whose discretion the more detailed division of the grant was left, but there were also individual grants of land. The series of twenty-eight cadastral maps of locations in the *Ommelanden* and suburbs dating from the period 1689-1709 mentioned earlier and now in the possession of the *Nationaal Archief* offers a fairly complete survey of this practice during the terms of office of Governors-General Johannes Camphuys, Willem van Outhoorn, Joan van Hoorn and Abraham van Riebeeck. Six of these refer to the allocation of land in the western *Ommelanden* to groups of Ambonese, Macassare, Javanese and Buginese. They are reproduced below on sheets 228-229.

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VELH 452.13.

[Anoniem, 1689-1709] :
[Anonymous, 1689-1709] :

N. 13. / Zeeker stuk Comp.s Land geleegen ruijm 1/4 uur gaans beWesten deese Stadt ande Noord Zy / van de Amanus Gr: A.o … door Zyn Edelh.t Abraham van Riebeeck aan / eenige Christen Amboineesen en Macassaeren in Bezit gegeeven.

N. 13. / A certain Plot of Company Land situated just over 1/4 hour's walk to the West of this City on the North Side / of the Amanusgracht A.o … given in Possession to / some Christian Ambonese and Macassarese / by His Right Honourable Lordship Abraham van Riebeeck.

Schaalstok van Vyftig Rhynl. Roeden = [ca. 1 : 2.050].
Scale-bar of *Vyftig Rhynl. Roeden* = [approximately 1 : 2,050].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 27,5 x 42,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 27.5 x 42.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

midden / centre:

Nationaal Archief, 4.VELH 452.12.

[Anoniem, 1689-1709] :
[Anonymous, 1689-1709] :

N. 12. / Campong der Macassaeren geleegen ruijm 1/4 [uur gaans beWesten deese Stadt ande Noord Zy] / van de Amanus Gr: A.o … door Zyn Edelh.t Abraham van Riebeeck / an Daeya Matara in Bezit gegeeven.

N. 12. / Kampung of the Macassarese situated just over 1/4 [hour's walk to the West of this City on the North Side] / of the Amanusgracht A.o … given in Possession to Daeya Matara / by His Right Honourable Lordship Abraham van Riebeeck.

Schaalstok van Vyftig Rhynl. Roeden = [ca. 1 : 2.990].
Scale-bar of *Vyftig Rhynl. Roeden* = [approximately 1 : 2,990].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 27 x 42 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 27 x 42 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VELH 452.1.

[Anoniem, 1689] :
[Anonymous, 1689] :

N. 1. / Campong der Baliers geleegen omtrent 1/4 uur gaans beOosten deese Stadt / ande Zuyd Zyde van de Bacharagts Gragt eeven booven de Post / de Vyffhoek Door Zyn Edelhyd Willem van Outhoorn A.o 1689 / an Capit. Lampidia gegeeven.

N. 1. / Kampung of the Balinese situated about 1/4 hour's walk to the East of this City / on the South Side of the Bacherachts-gracht just beyond the Post / Vijfhoek Given to Captain Lampidia A.o 1689 / by His Right Honourable Lordship Willem van Outhoorn.

Schaalstok van 100 Rhynl. Roeden = [ca. 1 : 3.460].
Scale-bar of *100 Rhynl. Roeden* = [approximately 1 : 3,460].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 27 x 45 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 27 x 45 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

De aanduiding van de locatie van deze Balische kampoeng als beoosten Batavia in de originele titel is klaarblijkelijk een vergissing; het kaartje geeft onomstreden een ligging ten westen van de stad aan, tussen de Vijfhoek en Ooster Ringsloot.

The indication of the location of this Balinese kampung as east of Batavia in the original title is clearly an error; the small map unquestionably shows a location to the west of the city, between the *Vijfhoek* and the *Ooster Ringsloot*.

(pag. 229)

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VELH 452.2.

[Anoniem, 1690] :
[Anonymous, 1690] :

N. 2. / Campong der Baliers geleegen omtr. 1/4 uur gaans beOosten deese Stadt ande Noord Zyde / vande Bacharagts Gragt eeven beneeden de Vyffhoek, door Zyn Edelhyd Willem van Outhoorn / A.o 1690 anden Lieut:t Mambal en Capit: Pangoekieram gegeeven.

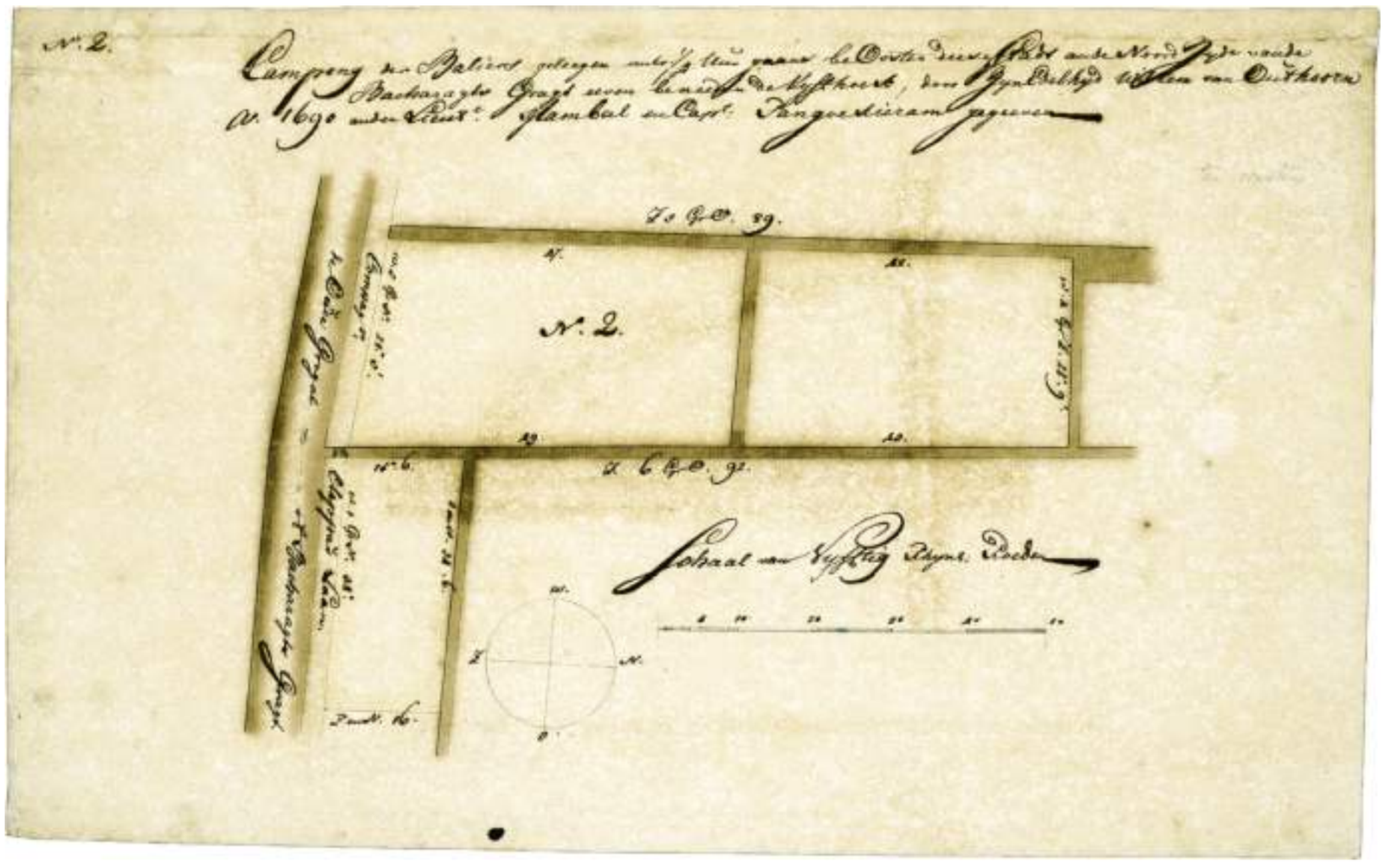

N. 2. / Kampung of the Balinese situated about 1/4 hour's walk to the East of this City on the North Side / of the Bacherachtsgracht just before de Vijfhoek, given to the Lieutenant Mambal and Captain Pangoekieram / A.o 1690 by His Right Honourable Lordship Willem van Outhoorn.

Schaalstok van Vyftig Rhynl. Roeden = [ca. 1 : 1.570].
Scale-bar of *Vyftig Rhynl. Roeden* = [approximately 1 : 1,570].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 26,5 x 42,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 26.5 x 42.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Bij dit kaartje verwijst de oorspronkelijke titel eveneens abusievelijk naar een locatie ten oosten in plaats van ten westen van Batavia.

The original title of this small map also mistakenly refers to a location east instead of west of Batavia.

midden / centre:

Nationaal Archief, 4.VELH 452.15.

[Anoniem, 1689-1709] :
[Anonymous, 1689-1709] :

N. 15. / Zeekere Drie Perceelen E. Comp:s Land geleegen ruijm 1/2 uur gaans beWesten deese Stadt / ande Noord Zy van de Bacheragts Gragt, door Zyn Edelhyd Abraham van Riebeeck / A.o ... ande Javaanen tot een Campong of Woonplaats gegeeven.

N. 15. / Certain Three Parcels of the Hon. Company's Land situated just over 1/2 hour's walk to the West of this City / on the North Side of the Bacherachtsgracht, A.o ... given to the Javanese for a Kampung or Dwelling-Place/ by His Right Honourable Lordship Abraham van Riebeeck.

Schaalstok van Vyftig Rhynl. Roeden = [ca. 1 : 2.900].
Scale-bar of *Vyftig Rhynl. Roeden* = [approximately 1 : 2,900].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 26,5 x 42 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 26.5 x 42 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VELH 452.14.

[Anoniem, 1689-1709] :
[Anonymous, 1689-1709] :

N. 14. / Campong der Baliers en Boegineesen, geleegen ruijm 1/2 uur gaans beWesten deese / Stadt, A.o ... door Zyn Edelh:t Abraham van Riebeeck an Kiey Gustie Badaolo gegeeven.

N. 14. / Kampung of the Balinese and Buginese, situated just over 1/2 hour's walk to the West of this City, A.o ... given to Kiey Gustie Badaolo/ by His Right Honourable Lordship Abraham van Riebeeck.

Schaalstok van 50 Rhynl. Roeden = [ca. 1 : 2.990].
Scale-bar of *50 Rhynl. Roeden* = [approximately 1 : 2,990].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 26,5 x 42,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 26.5 x 42.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verklaringen: [rechtsmidden] een uitleg van de kleuren in de kaart :
Explanations: [centre right] an explanation of the colours used in the map :

NB. De Blocken met Geele Couleur afgeset beteekenen het Bezit van de Boegineesen endie met Rood die van Baliers.

(pag. 230-231: / pp. 230-231:)

Oostelijke Ommelanden. De bladen 230 t/m 247 behandelen de oostelijke Ommelanden, in de latere compagniestijd het gebied tussen ruwweg de Grote Zuiderweg/ Goenoeng Sahari en de Grote Slokan naar Buitenzorg in het westen en de vroegere grens met Mataram in het oosten. Deze laatste was in 1652 met toestemming van Amangkoerat I bepaald op de loop van de Tjitaroem of rivier van Krawang, maar bij de verdragen van 1677-1678 dwong de Compagnie een verlegging oostwaarts naar de rivier van Pamanoekan af. De tussengelegen kust-regentschappen Krawang, Tjiasem en Pamanoekan werden nadien formeel niet tot de Bataviase Ommelanden gerekend, maar (meestal) tot de Preanger landen. Het bescheiden kaartenmateriaal dat van deze zogenoemde stranddistricten uit de compagniestijd bewaard is gebleven, komt hier echter omwille van de geografische continuïteit aansluitend aan dat van de eigenlijke oostelijke Ommelanden aan de orde. Als eerste volgt hierna weer een aantal overzichtskaarten van de regio als geheel en van gedeelten ervan, gerangschikt naar chronologie en schaal. De bladen vanaf 235 besteden vervolgens aandacht aan afzonderlijke percelen en objecten in de oostelijke Ommelanden en de kustregentschappen.

Eastern Ommelanden. Sheets 230 to 247 are devoted to the eastern *Ommelanden*, in the later Company era roughly the area between the Great South Road/Gunung Sahari and the *Grote Slokan* (Great Ditch) to Buitenzorg in the west and the former border with Mataram to the east. In 1652 the latter was determined by the course of the Citarum or Karawang River, but under the terms of the treaties of 1677-1678, the Company forced this to be moved to the east as far as the Pamanukan River. The newly acquired regencies of Karawang, Ciasem and Pamanukan which lay in between were usually not counted as part of the Batavian *Ommelanden* but as belonging to the Priangan districts. Here for the sake of geographical continuity, the modest amount of surviving VOC maps pertaining to these so-called *stranddistricten* (coastal districts) is linked up with the eastern *Ommelanden*. The series below begins once again with a number of general maps of the region as a whole and of parts of it, ordered by chronology and scale. Then the sheets from 235 are devoted to various individual locations and objects of interest in the eastern *Ommelanden* and the coastal districts.

Nationaal Archief, 4.VEL 1184.

[Anoniem, ca.1700] :
[Anonymous, c. 1700] :

[Kaart van Batavia en Ommelanden tussen Maroenda, Meester Cornelis, de Kali Krokot en de wester voorstad, met de bebouwde landen en de namen der eigenaars].

[Map of Batavia and Ommelanden between Maroenda, Meester Cornelis, the Krokot River and the western suburb, with the cultivated estates and their owners' names].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 132 x 194 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 132 x 194 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Deze gedetailleerde overzichtskaart van omstreeks 1700, met aan de westkant een overlap met de pendantkaart van een deel van de westelijke Ommelanden op de bladen 210-211, bedekt in oostelijke richting omgeveer de helft van de Ommelanden tussen de stad en de rivier van Krawang. Naar het zuiden toe zijn Meester Cornelis en de verder van Batavia gelegen landerijen niet meer aangegeven; zie daarvoor de overzichtskaarten op de bladen 294-297.

This detailed general map which dates from around 1700, which overlaps with the pendant map of part of the western *Ommelanden* on sheets 210-211, covers the area of approximately half the eastern *Ommelanden* between the city and the Karawang River. To the south Meester Cornelis and those estates located somewhat farther away from Batavia are not indicated; see for these the general maps on sheets 294-297.

Bijschriften: pag. 229 / Captions: p. 229

Bijschriften: pag. 229 / Captions: p. 229

Nationaal Archief, 4.VELH 482.

[Anoniem, na ca. 1680] :
[Anonymous, after c. 1680] :

Caarte der Rivieren, spruijten, Rawas, Zee stranden, dorpen / En Wegen gelegen tusschen de Caraw.e Rivier, en het Dorp / Cartabaza de Hoofftplaats van den Regent angaby Carta Joeda.

Map of the Rivers, Streams, Marshes, Coasts, villages / And Roads situated between the Krawang River, and the Village of / Cartabaza the Capital of the Regent angaby Carta Joeda.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 107 x 124 cm cm.
1 map : ms on paper, coloured, 107 x 124 cm cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

De overzichtskaart op dit blad bedekt de kustgebieden van de regentschappen Krawang en Tjiasem, tussen de rivieren Tjitaroem en Tjiasem. Een vrijwel identieke, maar minder fraai uitgevoerde kaart bevindt zich in het nationaal Archief onder nummer 4.VELH 483, waarvan de originele titel is overgenomen. Met de genoemde regent van Tjiasem, Ngabehi Kartajoeda, kan zowel de eerste inheemse bestuurder onder compagniesbewind ter plaatse bedoeld zijn (van oorsprong een uit Batavia afkomstige Baliër genaamd Anggajoeda, ambtsperiode 1679-1701) als zijn zoon (in ambt 1701-1761), die dezelfde regentennaam droeg. De meest waarschijnlijke datering van de kaart is het eerste kwart van de achttiende eeuw.

The general map reproduced here covers the coastal area of the regencies of Karawang and Ciasem, between the Citarum and Ciasem Rivers. A practically identical but less well executed map is to be found in the *Nationaal Archief*, with class mark 4.VELH 483, from which the original title has been copied here. The reference to the Regent of Ciasem, *Ngabehi* Kartajoeda (Kartayuda) may refer either to the first local governor under the Company's authority (originally a Balinese from Batavia by the name of Anggajoeda or Anggayuda, in office 1679-1701), or to his son, who held office from 1701-1761 and bore the same name as regent. The most probable date of this map is the first quarter of the eighteenth century.

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis 002-09-019.

[Anoniem, ca. 1775] :
[Anonymous, c. 1775] :

Caart / van de Weege / en Nommer Paale / be Oosten / Batavia.

Map / of the Roads / and Numbered Posts / to the East of / Batavia.

Schaalstok van 2000 Rhynl. Roeden = [ca. 1 : 90.000].
Scale-bar of *2000 Rhynl. Roeden* = [approximately 1 : 90.000].

1 kaart : ms op papier, 52 x 70 cm.
1 map : ms on paper, 52 x 70 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Deze anonieme kaart uit de tweede helft van de achttiende eeuw toont het net van hoofdwegen met de afstanden in de oostelijke Ommelanden tussen de Tjiliwoeng en Goenoeng Sahari in het westen, het oude grensfort Tandjoengpoera aan de Tjitaroem in het oosten, Maroenda aan de zeekust in het noorden en Buitenzorg (net buiten het kaartbeeld) in het zuiden. In de latere compagniestijd waren de doorgaande wegen voorzien van genummerde bermpalen die de afstand tot Batavia aangaven. De onderlinge afstand bedroeg 400 Rijnlandse roeden van 12 voeten, ca. 1507 meter, een lengtemaat die in Oost-Indië tot lang na de compagniestijd in gebruik bleef onder de benaming van 1 paal.

This anonymous map from the second half of the eighteenth century shows the network of main roads with their distances indicated in the eastern *Ommelanden* between the Ciliwung and Gunung Sahari in the west, the former border fort at Tanjungpura on the Citarum in the east, Marunda on the coast in the north and Buitenzorg (just off the map) in the south. In the later Company period, numbered posts on the verge which indicated the distance to Batavia were placed along the through roads. The distance between them was 400 *Rijnlandse roeden* of 12 (*Rijnlandse*) feet each, c. 1507 metres, a unit of measurement known as 1 *paal* which remained in use in the East Indies long after the Company era.

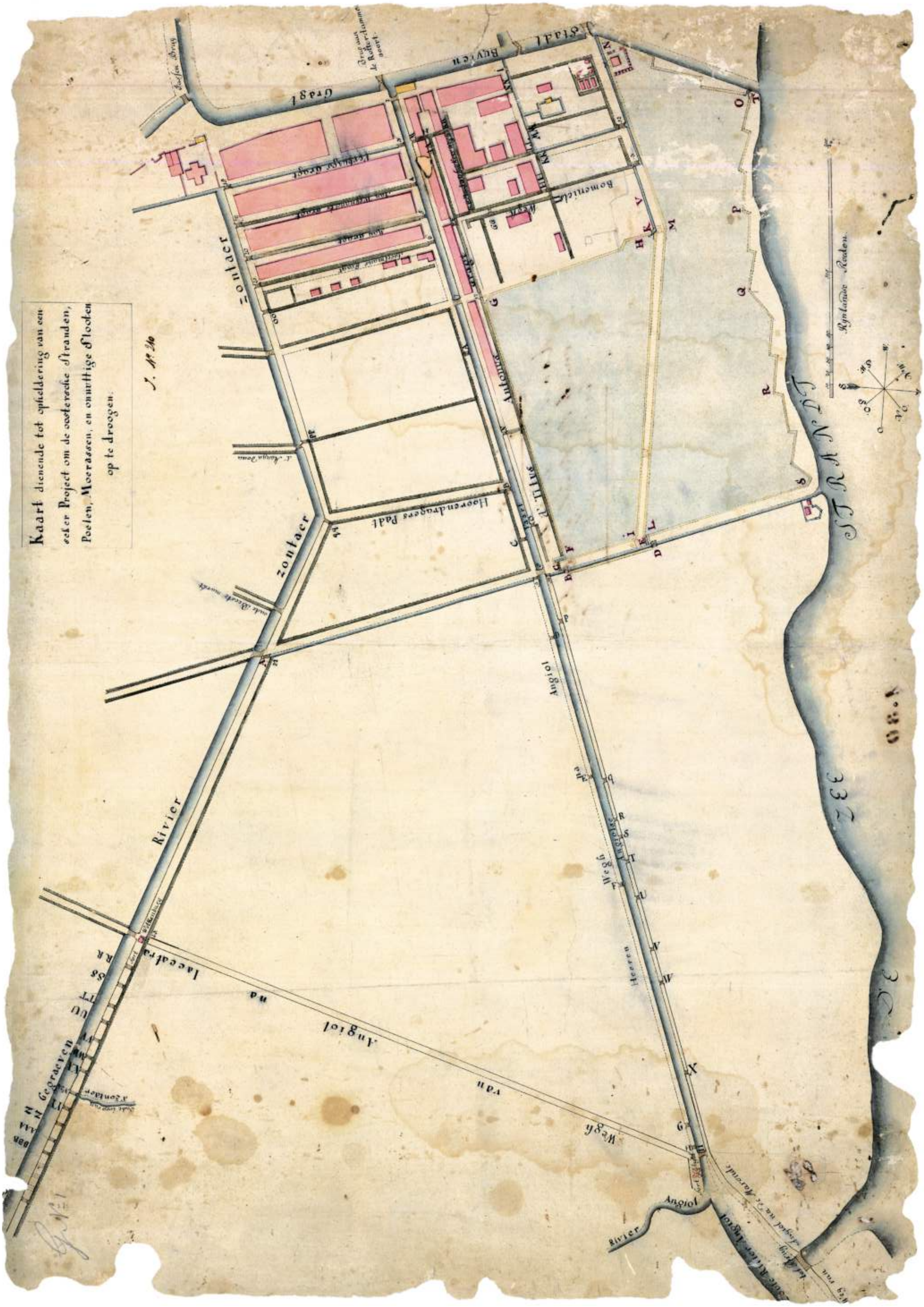
Kaart dienende tot opheldering van een
ester Project om de oosterzee Straten,
Poelen, Moerassen, en onnutige
op te droogen.
Grabt
Buyten
Straat
Zoutlaer
Heerendragers Paadt
Angiol
Rivier
Weg
Rynlandse Rouden.